



SCHICHTOVO JELEN MILO

upotrebljavajo varčne gospodinje



Razprava pred državnim sodiščem

Belgrad, 20. srečana.

Zaradi dogodkov, ki so se dogajali 22. maja v Senčurju pri Kranju ob prilikri Barletovega shoda, istega dne v Primskovem pri Kranju o prilikri shodu poslanca Mravljetja, istega dne v Dolu pod Ljubljano, 15. maja v Mengšu in 22. maja pri Sv. Trojici, je oblast takoj započela strogo preiskavo. Mnogo oseb je zaradi tega bilo klicanih pred sodišče ali vsaj v daljši ali krajski preiskovalni zapor.

Zoper 12 obožencev je akt šel pred državno sodišče za začetilo države v Belgrad, ki je danes začelo razpravljati proti njim.

Razpravo vodi predsednik Dragotin Bubanj iz Zagreba; član senata pa so: Trajko Stamenović in Milorad Kurtović (oba sedniki belgrajškega kasnejšega sodišča), Vladimir Margelj, sodnik sodnega stola v Zagrebu, dr. Anton Štuhec od višjega delzelnega sodišča v Ljubljani, Vojislav Palijčić, sodnik apelacijskega sodišča v Belgradu, in Svetozem Mihajlović, sodnik okrožnega sodišča v Belgradu.

Ob 9.45 dopoldne je predsednik Dragotin Bubanj veči obtožence privesti v dvorano, v kateri je bilo polno poslušalcev, posebno Slovencev.

Obtoženi so:

1. Janez Brodar, posestnik in bivši narodni poslanec, iz Hrastja pri Kranju, rojen 1885, oženjen in oče šestih otrok v starosti 4 do 16 let. Sedaj je v preiskovalnem zaporu v Belgradu zaradi dogodkov ob Barletovem shodu v Senčurju dne 22. maja. Zagovarja ga odvetnik dr. Jure Adlešič iz Ljubljane.

2. Anton Umaik, posestnik in bivši lokalni poslanec, iz Senčurja pri Kranju, rojen 1887, oženjen in oče šestih otrok v starosti 2 do 15 let. Tudi on je zaprt v preiskovalnem zaporu v Belgradu zaradi dogodkov ob Barletovem shodu v Senčurju. Zagovarja ga odvetnik dr. Jaka Mohorič iz Ljubljane.

3. Janez Stein, posestnik in bivši narodni poslanec, v Kapiji vasi pri Komendi, rojen leta 1885, oženjen, oče 9 otrok v starosti 3 do 21 let. Ivan Stein je zaprt v preiskovalnem zaporu v Belgradu zaradi dogodka 15. maja v Mengšu. Zagovarja ga odvetnik dr. Miha Krek iz Ljubljane.

60 letnica samostojnega obrtnika

Ključnarski mojster Ivan Sirak v Mariboru



Maribor.

Eden najbolj priljubljenih in popularnih osebnosti v Mariboru je ključnarski mojster, občinski svetnik in hilm posestnik Ivan Sirak. Te dan je obhajal g. Sirak 60 letnico, od kar je samostojen obrtnik. Slavljene uživa posebno med obrtništvom velik ugled. Radi tega mu je tudi mariborsko obrtništvo pripredilo za njegov jubilej lepo slavje v hotelu pri Orlu. Govorniki, posebno ključnarski mojster g. Kumerc, so slavili velike zasluge glede obrtništva in splošnosti.

Sirak Ivan, rojen 15. februarja 1880 pri Sv. Ju-

Dr. Fr. Sušnik:

Prevališka legenda

1. Sveti Lenart gre na bojico pot.

Morda je bilo to pred davnimi leti na neki polnoči večer, ko je rajni Kajzer večno luč odzvonal in zaklepal podfarno cerkev svetega Lenarta na Platu.

Ko je prišel s samotnega brega domov, je čudno moldal Bog ve, morda je kaj videl ali čul.

Tisti večer si je sveti s Platom razklenil zravejo verigo, stopil oltarja in na iskrem konju zdrjal čez Kal, zagnal se in pretekel leški graben po obstal na Ladračem vrhu.

Allih ter nad leško? je preudarjal.

>Ne bom! — Stara sta pa bi težko kalkala.

Zbodal je rjavca, skočil čez Prevalje, da so ostale globoko pod njim, in pristal pred leseno kapelico na Brinjeve gori.

>Glej jih! Se zdaj jima niso postavili cerkev, je pogodrnjal, ko je zagledal kamnite sklade na okoli.

Udaril je trikrat na perele duri, da so se kar vdale in odpire.

>In nomine Domini! je zaklical.

Sveta Kozma in Damijan sta se pohevno priklonila:

>Hvaljen Ježus!

>Amen! je pritrdil sveti s Platom. >Ali sta že tu pot?

Stopila sta za Lenartom iz kapelice, dvignila oči v zvezdano nebo in zašepetala molitev.

>Prošnjiki vama dajo menda časa dovolj, pa si jo sama pozidaj! Drugače si je ne učakata.

Sveta kiravnika sta se nasmehnili:

>Za naju je že dobro tako. Lenart je skočil na konja in se zasukal med borovjem.

>Ali sva zadnja? je zaskrbelo brinjegorska.

>Prva sta, prva! ju je potolazil in se podal po obronku, se z jase vzpel in zletel na hribek s sveti Barbari.

Ko je se pripravila, položila krono in kelih na oltar in zatknila ovenelo lilijo, da se ji je na prsi pomladila.

>Gospod, se je stresla in sladko vznemirila. Prekrila je roki na prsi, pobesila oči in odila po cesti.

Sveti s Platom pa je živil navkreber čez gozd na vrh in zopet na drugo stran. Pod njim so mlgajo drobne lučke po mračni soteski in se zvija v trudni procesiji.

>V jano grede. Zemlja jih tisti in ključi, da nič navzgor gledati ne more.

Pred leškim cerkvama je obstal konja spustil in mu tiskenil, da je zahrzel in odletel v mrak.

Sel je naprej v gornji po svetega Volbenka in z njim stopil po sosedo, sveto Ane. Pred vratoma sta ji ruho pokapljala in počakala.

>Dobr večer! je jo strurno pozdravil sveti

s Platom.

>Dobr večer! se je priklonil sosed škof.

Ponino je odgovorila in se zavila v sivo haljo.

>Na Poljanu bo slaba pot.

Mogočno je koračil Lenart po globavi navzdol, da sta ga leški komaj dohajala.

>Ho-ho! se je za ovinko oglašil in očakoval

>Plavine! se je pravčil škof

Škoj Slomšek nas pozivlje

Skrbimo za zapušcene otroke

Nek nepozabni škoj Slomšek pravi: »Kjer tju bezen kraljije, tam se dobro stanuje. Ob Slomškovem času je kraljevala vseporosod po slovenskih domovih in družinah. To je zame ločiljen dočak, je mogel tedaj reči apostol Slovencem, da sem naši dobro zemlje in da bo krščanstvo pri nas prineslo dobrodoš. Danes je moje veselje popolom, ker sem v številni družbi dobrodelne krščanske ljubezni, kjer si vsi prijazno podajajo roke za drubo, ki naj bo sveliča zvezda božje bodočnosti. Kjer pa vlaži ljubezen, tam dela vitez reči.«

To je veste in vidi svoj čas v Slovenskih škol Slomšek, in dolijiva in skisa v Hrvatskih Drustvu za narodno zaščito in Hrvatski Radu. Človek mora občudovati veliko dobrodelno in kulturno delo, ki ga vršita ti dve hrvatski društvi. Zaščita je namestila nad šestdeset tisoč otrok ubožnih staršev pri premožnih posestnikih. V dobrodelnem namenu je razdelila od 1. 1914 do danes nad dva in dvajset milijonov dinarjev. Hradska pa je nastavil nad petmajst tisoč deškov v razne obrite.

Podobno hoče delavati tudi dobrodelno društvo Varstvo. »Uboge boste imeli vedno med seboj, je dejal Zvezlar in je s tem ubožno izročil v oskrbo krščanski ljubezni. »Večja je ljubezen, manjša je potreba piše škoj Slomšek in nadaljuje: »Razločevati morame dvojno ubožstvo: duhovno in telesno. Telesnega ubožstva ni mogoče preložiti, dokler je duhovno teži; zakaj to drugo je vrzek prevega. Zato budi naša prva skrb, da preprečimo duhovno ubožstvo z versko vzgojo mnogih nezavarovanih otrok. Na naših ulicah in cestah stehavam toliko otrok, ki tavači okrog, brez vzgoje in bodo muka za prihodnost. Lenoba je začetek vseh hudožnosti. Delo in verska vzgoja je za siromaštvom in mlačnosti edino zdravilo. Smotrena verska vzgoja more iz otrok storiti vse; in večja zasluga je, če ubežstvo prepreči, nego če koga iz brezdana gorja potegne. V to pa je potreba materinskih oči in materinskih srce, ki bedo prej vidijo in bolje umejo ko uradne osebe. Ljubezen dobre krščanskih žena je iznadljiva zlasti v delinskom svetu. Zato pravi Zvezlar: Zena ima veliko žalost, pa tudi veliko rados, če je človek rojen. Kakšna rados, če morete po posemnu društvu vratiti človeški družbi, državi in Cerkvi — nebesom koristne žane, ki bi bili sicer zgubljeni.«

Tako priporoča Slomškova apostolska beseda skrb in vzgoje zapuščenih in zanemarjenih otrok. Lepje ni mogoče priporočati najnujnej in važnosti društva Varstva nego z navedeno Slomškovo prošnjo. Kakor tudi ni mogoče lepije proslaviti Slomškovega sponina nego z oduvajom in rešenjem delom za uboge mladino.

Dobrodelen društvo Varstvo hoče vršiti to veliko Slomškovo željo in nalogo. Zaenkrat hoče: 1. kolonizirati slovenske siromašne otroke in sirote med dobre slovenske družine; 2. nameščati trgovske, obrtnike, industrijske in kmeljske učence.

Toda društvo Varstvo ne more dosegati svojega namena, ako ga ne podpirajo vsi slovenski prebivalci, eni z denarnimi podporami, drugi s tem da sprejmejo siromašne otroke na prehrano in vzgojo ali da sprejmejo potrebne učence. Društvo je že odprlo pisarno, ki se nahaja v Ljubljani. Dušinska cesta 17 (pričlječe, vhod s ceste). Siromašni starši, ki v sedanjih stiskih ne morejo preživljati svojih otrok, naj se obrnejo na društvo Varstvo, da pošte dobre ljudi, ki bodo vzel otrocke na prehrano za krajsko ali daljšo dobo. Oni starši, ki bi radi dali svoje otrocke učit rokodelstva ali kaj druga, se naj istotako obrnejo na Varstvo, da jim skuša ustrezti. Obračamo se na vse sinje prebivalstvo, da širijo nameno Varstva in da društvo vse povsod priporočajo v gmočno podporo. Sprejme se vsak najmanjši znesek.

Ponovno dvigamo Slomškovo prošnjo z besedo: »Veliko smo že storili, budi hvala Bogu in Vam: pa veliko nam je še storiti, da oskrbimo, česar je v sedanjih časih treba, kakor vsakdanega kruha. Naši bogati sosedje imajo mnogo izstreljenih mladih in telesno in duhovno pomoč. Mi imamo vsega tega še malo. Pa eno imamo: Vaše dobro, usmiljenje srečne osebe. Dobro sreca pa iz ljubezni do Boga velike reči stori, in če jih ne storí, pa ni pravo dobro sreca. Nas v kratkih letih ne bo več na svetu; v hiši večnosti pojedemo uživati, kar smo dobrega storili. Naša lepa in dobra dela pa ostanejo Bogu v čast in našim potomcem v dušno korist in rados.«

Ako beremo to iskreno in prisrno pisano be-

sedo nesmrtnega prijatelja našega in našo mladične, spet ne moremo njegovi gaučivi prošnji pritrdati ko z njegovim začrtalom: »Bile bi kamenni naši sreči, kateri bi se ne usmili in ne pomagalo hitro po svoji zmožnosti. Saj ne vemo, kaj nas čaka; to pa tudi vemo dobro, da bomo usmiljenje naši, akci usmiljenje izkazujemo... Zaupam, da se Vam ne bo zameril, ako prisrno te uboge sirote Varstvu usmiljenju priporočam. Kristus nam obeta, da kar njim storimo, on hoče biti naši plačnik. Storite kolikor morete, naj si bo v denarjih ali pa v drugih rečeh. Dobri Bog, kateremu je ljubo, neki se vernijo kakor bratje in sestre pomagajo, hoče tudi nam pomagati in nam storimo povrnil.«

S tem Slomškovim opomonom trka dobrodelne društvo Varstvo v Slomškovem spominskem letu na vas dobrodelno arca. Naša usmiljenost in dobrodelnost naj počaka na dokaže svetu, da v Slovencih resnično živi Slomškov duh in spomin.

Dobrodelen društvo »Varstvo«, Ljubljana.

Karitas v Novem mestu

Novo mesto, 18. februarja.

Izredno težke gospodarske razmere in denarna kriza v popolnoma agrarnem okraju vpliva tudi na dohodke karitativnih organizacij. To razvidimo tudi iz te dan nam poslanega poročila novomeške Vinzenčeve konference sv. Nikolaja. Klub težkih žensk je vendar vršila konferenca svojo veliko nalogo. Skrbela je za uboge, betolne in tolalne potrebitne. Izporočila je razvidno, da je imela v letu 1932 38 sej, katerih so se delovali članji vestno udeleževali. Podpirala je siromake redno vsak mesec z Evinimi. V izrednih slučajih je pomagala tudi z obliko, obutijo in prispevki za stanovanje. Močno je podprtala stalno 24 siromakov, med temi sedem večjanskih družin. Za božič je poskrbela izredno podpora revnim družinam in nekaterim posameznim rewevem.

Dohodkov je imela 8682 Din. izdatkov pa 9007 Din. Primanjkljaj se je kril s pribl. iz 1.1931.

Konferenca je dobila darove in prispevke od podpornih članov. Večje ali manjše zneski so darovali dobro ljudje namesto vesele ali ečevje na grob rajah. Bančka uprava je naklonila 1000 Din. Neki dobrotnik je po smrti svoje sestre daroval konferenci vsekoli dobro obhranje oblike, ki je razdelila med najpotrebitnejše siromakinje.

Poročilo dodamo iskreno željo, da bi v sedanjih težkih časih krščanska požiravnost in ljubezen do siromašnih in bednih vzbudila čim več novih dobrotnikov in podpornikov! Doseđani dobrotniki in podporniki naj bi pa ostali zvesti in naklonjeni konferenci!

Radi 11 latvin pred sodniki

Novo mesto, 17. februarja.

Pred kazenskim senatom trojice »je danes zagovarjal 20-letni mladar, ki je bil nekoč ugleden in dober posestnik, zadnja leta pa mu je zaradi nerodnega življenja posestvo propadlo in se je v drugi polovici leta 1930 in v letu 1932 odjal razinatvinat. Pri današnji razpravi se je zagovarjal radi 11 latvin. Kraljev je večinoma življenske potrebitnine, kakor sviljino, kokoši, purane, seno, sade, grzide itd. Vsa dejanja je odkrito pričeval. Sočasno mu je prisodilo pet mesecov strogega zapora pogojeno za dve leti.«

Ljutomer

Spanška

Naročnina mesečno
25 Din. za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

SLODENEC

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2059

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Cek. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inserate;
Sarajevo št. 7563.
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2992

Novi banovinski proračun

Ko smo leta 1930 dobili razdelitev države na banovine, je ta razdelitev pomenila znatno razbenitev splošne državne uprave, ker je deloma odala država velik del poslov banovinam, kasneje pa je tudi nalagala banovinam nove dolžnosti, ki jih sama ni mogla prevzeti. Banovinam je sicer državna uprava stavila na razpolago znatne zneske v obliki plač cele vrste uslužbencev in materialnih izdatkov, deloma v obliki direktne dotacije, toda vse to za funkcioniranje banovin ni zadostovalo in je bilo potreben, da si največ sredstev zagotove banovine same. Banovine so tudi preuzele dedičino oblastnih odborov. Toda tudi tedaj obstoječe davčne pri teh samoupravah niso zadostovalo za kritje naraščajočih potreb banovine. Vidimo, da so se samostojne davčne in doklade na neposredne davke zvišale od 1929 na 1931 od 53.4 milij. pri obeh slovenskih oblasteh na 93.6 milij. pri banovini. Finančni položaj je izgledal tako, da je država sicer prepustila velik del svojega poslovanja banovinam in jim naložila nove posle, ni pa sama dajala zadostnega kritja za vse te potrebe in so bile banovine navezane same nase in na svoje davčne in dohodke.

Sedaj ko je gospodarska kriza postalna očitna tudi v financah javnih ustanov, se naravnno ni ustavila tudi pri banovinskih financah. Posebno pa so našo banovino prizadele določbe novele trošarskega zakona, ki smo jo dobili spomladi leta 1933. Od proračunih 31.5 milij. Din dohodkov od trošarjev za proračunsko leto 1932-1933 jih bo prišlo v blagajno komaj 9 milijonov. Izpad znača približno 22 milij. Din, kar pomeni eno petino vsega banovinskega proračuna. Ce k temu še rečemo, da so se splošno državni in banovinski dohodki radi krize zmanjšali, nam je resnost problema banovinskih finančnih v bodočnosti pred očmi. Občine so si nekoliko opomogle, ker jim je dovoljena po naknadnih in izrednih kreditih višja trošarsina kot je bila prvotno določena v trošarski noveli. Ni se pa opomogla banovina, ker se zanj ni izpremenil trošarski zakon. Zaradi tega gre stremljenje banovine za tem, da doseže uvelbo banovinskih trošarjev na vino v vsaj isti višini, kot je bila pred trošarsko novo. Seveda s tem se ni podano kritje za vse izdatke, kakor jih računa letosnjki banovinski proračun. Za kritje mora priti v v prvi vrsti v poslov državne dotacija. Tu nam je takoj omeniti dejstvo, da je država naši banovini dolžna na zakoniti dotaciji za 1931-1932, kakor je razvidno iz banovinskega proračuna za 1933-1934 sveto 6.9 milijonov Din. Banovinske finance bi si zelo opomogle, če bi ta zaostanila država plačala, kar bi ugodno vplivalo tudi na državni kredit. V proračunu za 1932-1933, ki je še sedaj v veljavi, pa je finančno ministrstvo črtalo proračunano državno dotacijo banovini v znesku 11.9 milij. Din z motivacijo, da smo bogata banovina. Istočasno je bila criana tudi državna dotacija donavski banovini, z isto motivacijo. Vsakemu pa je jasno, da ni mogoče primerjati bogastvo naše banovine z v resnicami bogato Vojvodino. Kriza našega kmetijstva je občutnejša kot drugod v državi, ker smo predvsem živinorejska pokrajina in moramo dragu plačevati žito za prehrano tudi našega kmetiškega prebivalstva. Zaradi visokih cen žita v prejšnji in sedanji kampanji, torej od srede leta 1931 dalje gredo desetine milijonov slovenskega denarja v Vojvodino in drugam, služijo za finansiranje izvoza žita itd. Imamo razvito lesno gospodarstvo, ki je v krizi bolj kot marsikatera druga industrijska panoga. In končno ali imajo drugi deli države tako kritične in žalostne razmere v premogovnikih kot ravno mi v Sloveniji? Drugod delajo državni rudniki z veliko večjo kapaciteto, pri nas pa groze ustaviti še ta mali obrat, kolikor ga je v pogonu. Ali smo res tako bogati? In končno ali Slovenci nismo dovolj prispevali k splošnim državnim potrebam, da imamo največjo pravico zahtevati tudi večje zneske od države nazaj v oplopitev našega gospodarstva. Kajti kriza pri nas ne bi bila tako huda, če bi imeli na razpolago vse dohodke, ki jih dobi država v Sloveniji.

V kritici svojih potreb predlagata banovina med drugim tudi uvelbo treh novih trošarjev in novih tak. Tu bi radi povdariли staro resnico, da v končnem efektu nosijo vsa nova in stara bremena že tak zelo obremenjeni konzumenti. Ce bi se dalo uvesti nove trošarje in takse tako, da bi jih nosili prvi plačniki, torej producenti itd., bi seveda konzumenti tega naravnost ne občutili, za narodno gospodarstvo pa bi pomenilo vseeno obremenitev. Toda danes ni čas, ko je davčna moč dežele že tako opesala, da bi govorili o novih davkih, saj ljudstvo komaj zmaguje stare. Pri uvedbi novih bremen riskiramo samo to, da se nam bo lepega dane vir posuši, ker se ne bo moglo več plačevati. Zdravo gospodarstvo mora poznati tudi davčne meje. Kdor pozna razmere, nam bo dal prav in pred tem dejstvom si ne smemo zapirati oči. Naša banovina ni gospodarsko več tako močna, da bi v tem finančnem sistemu moga shajati brez znatne državne podpore.

Vsekakor smo mnenja, da bi se dalo se marsikaj brez škode črtati med izdatki banovinskega proračuna in tudi kompetentni faktorji vedo, kje so se nepotrebni izdatki, ki bi jih morali v času krize reducirati na minimum, ker vzbujajo samo nezadovoljstvo vključ temu, da jih oni, ki jih dobre smatrajo za potrebe. Tudi je vključ neugodnim razmeram danes čas, da razmisljam tudi o reorganizaciji državnega in banovinskega gospodarstva. Sicer se da reorganizacija našega in banovinskega gospodarstva izvesti lažje in koristnejše ob času dobre gospodarske konjunkture. Ce se rečimo izvrse redukcije nepotrebne uradništva v dobrih časih, navadno to uradništvo najde zaslužka pri zasebnikih in sploh v gospodarskem

Izpred državnega sodišča za zaščito države

Obtožnica proti bivšemu poslancu J. Brodarju in tovarisem

Razprava bo javna

Belgrad, 21. januarja, l. Davi ob 8 je sodišče za zaščito države nadaljevalo razpravo proti bivšemu narodnemu poslancu Janezu Brodarju in njegovim tovarisem. Ker obtoženec Franc Grile še ni prišel k razpravi, je sodni senat sklenil, da se postopanje proti njemu iz sedanja razprave izloči. Posamezni obtoženci so ob začetku razprave in na

poziv senata podali svoje osebne podatke, nakar je predsednik senata dr. Buban vprašal bivšega narodnega poslance Janeza Brodarja, če mu je ljubše, da naj bo razprava tajna ali javna. Janez Brodar je izjavil, naj bo razprava javna, nakar je bilo sklenjeno, da je javnost pripuščena.

Kaj trdi obtožnica

Po teh začetnih podrobnostih je vstal državni tožilec dr. Čadrov in prečital obtožnico, ki je bila seslavljena v smislu § 22 zakona o državnem sodišču za zaščito države in ki obtožuje

1. Brodarja Janeza, če da je 16. maja 1932 ob prilici manifestacij v Hrastiju med ostalim vzlikal tako, da je s tem razobil vladarja, da je 16. maja 1932 ob prilici manifestacij v Hrastiju proti narodnemu poslancu Janku Barletu v prisotnosti več oseb izjavil: »Preje smo zahtevali avtonomijo, sedaj pa zahtevamo več. Sedaj zahtevamo federacijo, popolnomo samostojno upravo Slovenije. Torej je s tem besedami hotel ustvariti razpoloženje, da se spremeni sedanja državna ureditev ...« da je 22. maja 1932 v Senčurju ob prilici zborovanja Janka Barleta kot voditelj demonstrantov navajal ljudstvo k nasilstvu napram državnim oblastem, tako, da je ljudstvo prebilo žandarmerijski kordon pred Gospodinjovo gostilno in hotelo razoroziti žandarje. Pri tej prilici je padel tudi strel iz revolverja zaradi česar je žandarmerija morala uporabiti mrzlo in vroče orožje. Da je ob isti prilici v vzliku žalil kraja in režim ter hotel s tem ustvariti med ljudstvom razpoloženje, da se eden del naše kraljevine oddvoji od državne celine kot samostojna država.

2. Umraka Antonia, če da je 22. maja 1932 ob prilici Barletovega shoda v Senčurju navajal demonstrante k nasilju proti državnim oblastem in s tem ogrožal javni mir in spravil v nevarnost javni red v državi. Da je ob isti prilici navajal demonstrante k nasilnemu postopanju proti Jožefu Prešernu in njegovi družini z besedami: »Pobjite izdašitelj Dol z njimi Kole, razbiti, fanta pa ubijte! kar so oni tudi storili, s čimer je povzročil nasilje in oskodoval tujo lastnino.

3. Štrcina Ivana, če da je 15. maja 1932 v Mengšu z besedami »No fantje, ali ne bo nič« in s celim svojim delovanjem navajal svoje zbrane prisilaste k nasilju proti državnim oblastem tako, da je ljudstvo v sprevodu vzlikalo: »Živela slovenska republika, in se je žalil tudi vladar!« Na poziv žandarjev, da se razide, je ljudstvo hotelo žandarje razoroziti. Obtoženi je torej navajal prisotne k nasilstvu in na splošno ogrožal javni red in spravil v nevarnost javni red v državi.

4. Vombergarja Jerneja, če da je maja meseca 1932 v Kernoški gostilni v Cerkljah, v Zornamovi gostilni v Zgornjem Brniku in v Jenkovi gostilni v Cerkljah v prisotnosti večjega števila ljudi izjavil, da bi bilo bolje »da Slovenia postane samostojna na ta način, da bi imela z Jugoslavijo skupaj samo kralja in vojsko in da naj bi dr. Korošec postal prvi predsednik samostojne Slovenije.« Na ta način se bodo davki zmizi. S tem je ustvarjal prepricjanje, da se naj spremeni današnja državna politična ureditev države.

5. Grilca Franca, če da je 22. maja 1932 ob prilici manifestacij proti poslancu Janku Barletu

vzlikal »Živela samostojna Slovenija« in tudi žalil vladarja ter tako deloval, da se del Jugoslavije oddvoji kot samostojna država.

6. Kosa Vinka, če da je 22. maja 1932 ob prilici demonstracij proti Janku Barletu v Senčurju vzlikal »Živela republika« in žalil vladarja ter deloval na to, da se del kraljevine Jugoslavije oddvoji od celine kot samostojna država.

7. Loboda Josipa, če da je 22. maja 1932 ob prilici manifestacij v Dolu vzlikal »Živela republika« in žalil vladarja, torej s temi vzlikami ustvarjal razpoloženje, da se del Jugoslavije oddvoji od celine kot samostojna država.

8. Ogrina Tomaža, če da je 15. maja 1932 ob prilici manifestacij vzlikal »Živela svoboda«, »Živela slovenska republika« ter s tem ustvarjal razpoloženje, da se del kraljevine Jugoslavije oddvoji od celine kot samostojna država.

9. Cerarja Petra, če da je 15. maja 1932 ob prilici manifestacij v Mengšu vzlikal »Živela svoboda«, »Živela republika« ter na ta način ustvaril razpoloženje za oddvojitev dela Jugoslavije iz države.

10. Ilijio Alojzija, če da je začetkom maja 1932 v gostilni Križnarja Josipa v Preddvoru rekel Vombergerju Jerneju: »Upam, da bo v enem ali dveh letih drugač, da bo Slovenija postala federativna država z dr. Korošcem kot predsednikom,« čimur je deloval na to, da se spremeni današnji državni red v državi ... da je 22. maja 1932 ob prilici manifestacij proti shodu poslance Mravljetja Milana na Primskovem na cesti iz Primskovega v Kranj vzlikal »Živela svoboda«, »Živela samostojna Slovenija«, čimur je deloval proti današnji državni ureditvi in proti političnemu redu v državi.

11. Skrbca Matija, če da je 22. maja 1932 na shodu poslance Mravljetja v Primskovem vzlikal »Živela samostojna Slovenija«, »Živela republika«, s čimer je hotel spremeni današnjo državno ureditev in deloval na tem, da se del kraljevine oddvoji od celine kot samostojna država.

12. Gregorica Franca, če da je 22. maja 1932 ob prilici govora župnika Komljanca Antonu pred cerkvijo pri Sv. Trojici med ostalim z vzlikami žalil vladarja.

S tem se so pregrešili proti raznim prestopom, označenim v § 307 k. z. in zakona o zaščiti javne varnosti in reda v državi.

Za prite so poklicani: Janez Rekar, Anton Zupan, Miha Molj, Franc Šotor, Rakič Borislav, Jože Prešeren, Jože Mrak, Ivan Srebot, dr. Stane Rape, Miha Beljak, Josip Adamič, Milan Mravljević, Jernej Vrdnjan. Od žandarmerijskih posilstev v Senčurju je bilo dostavljenih 54 zapiskov, iz Hrastija 9 zapiskov, iz Mengša 45, iz Cerkelj 21, iz Dolu 12, iz Primskovega 15, iz Sv. Trojice 71.

Državni tožilec je nato prešel na čitanje razlogov obtožnice.

Razlogi obtožnice

Spolni razlogi

Obtožnica na dolgo in na široko opisuje politične razmere, ki so nastale v Sloveniji po 6. januarju 1929 in po izstopu dr. Korošca iz vlade v začetku septembra 1931 ter ugotovljiva, da se je vedno bolj in bolj začela voditi v posameznih okrajih srdita propaganda proti državi in to iz razloga, ker bivša stranka SLS ni mogla na volitve. Obtožnica pravi nadalje, da so predpadniki bivše SLS hoteli izkoristiti poslavo 60-letnici dr. Antona Korošca, da pokažejo avto nezadovoljnost z sedanjim včimom.

To se je pokazalo že dne 8. maja 1932 ob prilici dr. Koroševe poslove v Ljubljani, kjer je prišlo do velikih izredov, ki so bili napreni proti režimu. Prišlo je tudi do protirežimskih in protidržavnih vzlikov, ki so se nadlejeli celo na ulici tako, da so bili izvzvani spopadi s predstavniki javnih varnosti ter je bilo ranjenih 5 policajcev in dva demonstranta.

Nadaljnji dogodki v Senčurju, Hrastiju, Domžalah, Mengšu, Komendi, Kapljiji vasi, Dolu,

Primskovem in Sv. Trojici dokazujojo, kako se je protirežimska propaganda sistematično in v hitrem tempu vrnila. Obtožnica pravi, da ni mogoče mislit, da bi se slovenski kmetijski narod, slovenski fantje in dekleta in celo otroci sami od sebe dvignili proti organom državne

oblasti, ter predpostavlja, da so bili na to preparirani in poučeni s pomočjo posebne tajne podzemeljske propagande. Obtožnica trdi, da si ni mogoče mislit, da bi slovenski kmetje sicer mogli govoriti o »Pufferstatute« o samostojni slovenski republiki. Nadalje pravi obtožnica, da je slučaj, da so pljuvali na duhovnika (Barletta in ga obmetavali s kamnenjem) edinstven v zgodovini Slovenije. Vsi nadaljnji izpadi proti žandarmeriji, ki so jo ob vsaki prilici obmetavali s kamnenjem, s poleniti dokazujejo, da je ta propaganda delovala na podlagi dobro premislenega načrta, ki so ga izdelali posamezniki, ki pa so hoteli ostali prikriti za kriminalce. Obtožnica navaja nadalje, da je ves preiskovalni material, ki ga je zbrala policija, dokaz za zgornjo trditve. Na raznih javnih in tajnih sestankih so se določile točne smernice, kako je treba organizirati protestno in kako postopati proti abolidom nasprotnikov. Narod je prihajal na te shode peš in na dvokolesih, okrajenih s slovenskimi zastavicami in z zelenim perjem in vsi udeleženci so nosili zelene kravate v znak demonstrativnega protirežimskega razpoloženja.

Vsa ta agitacija in propaganda je izhajala od bivših pristašev SLS, ki sedijo na obtožni klopi, ki so ineli še mnogo drugih sotrudnikov.

Ljudske mase so jih slivo poslušale in se njihovim poveljem pokorile.

Misionarji v Grobljah

Med glavnimi organizatorji te propagande, tako nadaljuje obtožnica, so bili brez vsakega dvoma tudi lazaristi iz samostana Groblje pri Domžalah in sicer Josip Godina in Martin Ocepek, ki se nahaja sedaj v inozemstvu. V samostanu zaplenjeni material daje zato dovol

priča, ki so takoj začeli demonstrirati proti Barletu v vaskliku. Živel Korošec, dol Barle, živila svoboda. Brodarjev hlapec Žumer Josip je razobesil na cerkvenem zvoniku velikansko slovensko zastavo in zvoniči v zvoniku so nepresano zvonili, zaradi česar Barle ni mogel imeti svojega shoda. Tudi takuk se ljudstvo ni hotelo rezit, dokler je Barle ostal v Hrastju in je žandarje obmetaval s kamenjem in polemi. Polena so latela tudi na dvorišče, kjer se je nahajal Barle s svojimi priča. Po izjavi priče Rekarja Janeza je Brodar Janez pri tej priliki vasklikal proti vladarju in za Mussolinija.

Demonstracije v Dolu

22. maja 1952 so je zbralo po božji službi nekoliko sto ljudi, ki so bili pozvani, da gredo v sprevod skozi vas na proslavo dr. Antona Korošca. Na celu so nosili slovensko zastavo. V sprevodu so padali vasklik Živela svobodna Slovenija, živila svoboda, živel g. Korošec, dol rečnik, dol vlast, živel slovenski narod, živila Slovenija, dol izdajalc slovenskega naroda dol Marušič, živila slovenska zastava in živili so vladarja. Pri teh demonstracijah je bilo prisotnih tuli mnogo otrok, ki so vasklikali Živela slovenska zastava, živila svoboda.

Pridiga pri Sv. Trojici

Istega dne se je vršila cerkvena svetost na žust 60 letnici dr. Antona Korošca pri Sv. Trojici. Pri tej priliki je govoril župnik Anton Komljanec, ki se nahaja včasih izven države. Obtožnica pravi, da je v svojem govoru napadal rečnik in državo. Nato so padli vasklik proti vlasti, proti rečniku in banu.

Shod poslanca Mavljeta v Primskovem

22. maja 1952 je stranka JRSR sklicala političen shod v Primskovem, v Senčurju, v Krizah in pri Sv. Ani. Shodi so se vrtili samo v Primskovem in v Senčurju. Potek dogodka je bil po obtožnici sledi: Na shod v Primskovem so prideli opozicionalci, 200 po živelu, katere je vodil kranjski župnik Matija Škrbec. Kateri hitro je začel govoriti narodni poslanec Milan Mavljeta, je nastala v dvorcu zmesnjava in šele ko je župnik Škrbec znanje z roko, se je dvorana pomirila, nato pa se je takoj začel straten nemir. Zaman je poslanec Mavljeta miril ljudsko maso, ki je vasklikala »Dol z njim, udri ga, Živila svoboda, živel Korošec.« Na poslov Mavljeta je bil shod zaključen in prisotni župnik je pozval ljudstvo, naj se razide. Ko je župnik Škrbec odšel iz dvorane, je vasklikal, obrnen proti ljudstvu, Živela samostojna Slovenija, a obrnen proti poslancu Mavljetu, jo pomanjal z roko in ironično dejal Živela republike. Zunaj pred gospodarskim domom je bil poslanec Mavljeta in sulfiran in neki demonstrant je vrgel proti njemu velik kamen, ki ga pa ni zadel. Ko je masa koračala skozi Prinsavo, so se vkljukali razni vasklik, podobni zgornj navedenim. Poslovno se je med mimo odločoval Ilijal Alojzij, ki je opetovan vasklik Živela samostojna Slovenija, živila svoboda.

Shod župnika Barleta v Senčurju

Istega dne je bil naznanjen političen shod na ročnega poslance Janka Barleta v Senčurju. Opozicija je hotela ta shod preprečiti in je zato razvila živahno agitacijo. Popoldne se je zbralo v Senčuru okrog 3000 ljudi, pristašev bivše SLS, ki so prihajali v Senčur v lepo organiziranih skupinah. Velenia je nosila zeleno kravate in male slovenske zastavice. Na shod so imeli pristop samo Barletovi pristaši. Nasprotniki pa pred Gasperlinovo hišo velikanska zmešnjava. Nasprotniki so hoteli v dvorišču na shod in z naslikom prodreli žandarmeski kordon. Ko so bili odditi, je padel na žandarje revolverski strel. V istem trenutku je začelo leteti kameno in polena od vseh strani tako, da so nekateri žandarji bili tudi zadeli. Nastala je velikanska zmešnjava in vplitev. Dol z izdajalcem, dol Barle, dol vlasti, živila federacija, živila slovenska republika, živila svoboda, dol rečnik, dol diktatorjev in živili so vladarja. Ker se je žandarmerija nahajala v nevarnosti, da jo ljudske masse razrožijo, je bila primorana, da uporabi vročo oružje. Massa se je nato potragubila v ameri cerkev, župnišča, Umnikovga dvorišča in osnovne šole, toda kakor hitro je strejanje ponihalo, so demonstranti zopet začeli z vasklikanjem in z mehanjam kamena.

Ko se je pokazal Barle na ulici, so ga ljudske masse obmetavale s kamenjem in so vanci pljuvali. Janko Barle se je skril pri svojem prijatelju župniku Pibrnu in se odpeljal v Kranj v avtomobilu s kranjskim župnikom Škerbecem.

Vsi ti dogodki so imeli svoj odmev tudi po raznih vseh, v okrajih Ljubljana, Kamnik in Kranj, kjer so posamezniki na cesti ali po gostilnah dali duška svojemu nerazpoloženju proti rečniku in raznim vasklikom, kot Živela republika, dol kralj, dol tiran, in slično.

Obtežilne priče

Obtožneca Brodar Janez in Umnik Anton oporekata, da sta demonstrante navajala v nasilju proti državnim oblastem in odklanjata vseko odgovornost za dogodek v Senčurju. Obtožnica nato navaja vse priče, ki so se izjavile proti obtožencem. Priče so sledile: Gašperlin Ivan, Sušnik Martin, Župančič Marija, Gašperlin Katarina, Sotler Franc, Jeraj Edvard, Oblak Stanko, Murnik Franc, Küsel Daniel, Milč Milan, Savar Mata, Mirkov Josip, Kastiglar Alojzij, Rakit Borislav, Barle Janko, Prešeren Jožef, Berendščič Jožef, Rehar Franc, Sever Andrej, Javornik Ivan, Ogrin Franc, Višovnik Adam, Volt Luka, Belibar Jožef, Vukosavljevič Dobrivoj, Sirec Alojzij, Zbogar Ivan, Čehnar Josip, Srebot Ivan, Pegam Franc, Dolinar Franc, Javornik Ivan, Jagodin Janko, Bravničar Stanko, Piber Pavle, Piber Betka, Piber Ivan, Ster Franc, dr. Stane Rape, Golnar Janko, dr. Alujevič Branko, Sirec Franc, Stefe Anton. Obtožnica nadalje navaja obširne izjave Rakića Borislava, žandarmerskega podporočnika, priče dr. Staneta Rapsa, ki potruje, da je večkrat slišal protidinastične vasklike in živio-klice na Mussolinija ter končno trdi, da je senčurski dogodek bil že vnaprej namenčno organiziran in pripravljen. Priče Prešeren Jože in Volk Luka trdijo, da so slišali protidinastične vasklike. Isto priči sta izjavili obtežilno za Brodarja, češ, da je vasklik proti vladarju in za republiko. Isto izjavila pod prisego tudi priča Franc Rekar, Dermastija Jožef, Praust Franc, Kunec Jožip, Stravec Franc, Dolsina Franc, Simnovčič Jožef in Rozman Jožef.

Proti obtožencu Strelcu so pričale priče Mrak Jožef in Mrak Maria, češ da je pozival fante s »No fante, ali ne bo nič. Nadalje priče Sire Peter, Vidali Mihaela, ki trdi, da je videla Strelca, kako je dovoril ljudskim masam in on tem delal

živahne kretnje z desno roko. Druge priče, obremenilne za obtožence zaradi dogodkov v Mengku, so se Vidali Jožef, Horn Franc, Ropret Terezija in Adamčič Josip, ki so izjavili, da so slišali protidinastične vasklike. Priča Lavrič Miroslav je Strina navedla kot »nahtušega med njimi.«

Proti misjonarjem Ocenek in Godina so izjavile priče Sire Peter, Mulej Josip, Vrhovnik Melior in Blejs Alojzij.

Obtožnica navaja proti obtožencu Vomberjeru sledete priče: Žnidar Franc, Globocnik Ivan, Erzar Jožef, Dolinar Franc, Lapajne Julijana, Kern Ivan, Kovč Andrej, Zorman Janko, Vintar Miha, Žargaj Miha, Stern Janez, Jenko Ivan, Miklavčič Ivan in Dolinar Ivan.

V slučaju Grilca Franca so pričali proti ob-

tožencu Sotler Franc in Srebot Ivan.

Proti obtožencu Kosu Vinku sta izjavi, priča Sotlerja Ivana in Pegana Franca.

Obtežilno za obtožence Labodo Josipa so izjavile priče Rajh Marija, Rajh Josip, Zvab Venceslav, Johan Alojzij, Zajc Stanko, Klemenčič Anton.

Glede obtožcev Ogrina Tomža in Cerarja Petra so obremenilno pričale priče Vodopivec Janez, Belješak Mihael, Saruga Franc, Mrak Maria, Vidali Jožef, Štrah Vilko.

Glede obtožencev Šrbca Matije in Ilijе Alojzija, je glavna izjava priče Mravljie Milana, narodnega poslanca, nadalje Ivana Lokarja in Franca Dolšine.

Proti obtožencu Francu Gregorinu so izjavile priče Markič Jožef, Cerar Anton in Konjar Anton.

Zaslišanje J. Brodarja

Belgrad, 21. februar 1. Takoj po ugotovitvi obeh podatkov navzočih obtožencev je predsednik odredil zaslišanje prvega obtožence Janeza Brodarja. Splošnega popisa dogodkov v Hrastju in Senčurju v začetku maja 1952 kakor tudi ozadje teh dogodkov predsednik obtoženemu Brodarju ni dovolil. Pač pa je smel Brodar odgovarjal na posemna vprašanja predsednika in votantov Stamenkoviča, Kurtoviča in dr. Stuhca, kakor tudi na vprašanja državnega tožilca. Brodar zanika vsako krivdo ter odgovarja na posamezna vprašanja tako:

Predsednik: »Ali ste razumeli obtožnico?« — Brodar: »Sem.« — Predsednik: »Ali se čutiš kritega?« — Brodar: »Ne.« — Predsednik: »Ali se sploh čutiš kritega?« — Brodar: »Sploh ne.«

Predsednik: »Tu sta dva slučaja: slučaj Hrastje in slučaj Senčur. Razpravljali boste najprej o slučaju Hrastje. Ali ste bili v narodni poslane?« — Brodar: »Da.« — Predsednik: »Od kdaj?« — Brodar: »Od leta 1918 dalje.« — Predsednik: »V katerem okraju?« — Brodar: »V kranjskem okraju.«

Predsednik: »Kako se je razvil dogodek v Hrastju?« — Brodar: »Kaj ste prišli iz Ljubljane ozirou, kaj ste delali v Ljubljani?« — Brodar: »Iškal sem dr. Korošen. Ze prej sem nameraval, da se pomenim z njim o političnem položaju v državi.«

Predsednik: »Ali ste razumeli obtožnico?« — Brodar: »Sem.« — Predsednik: »Ali se čutiš kritega?« — Brodar: »Ne.« — Predsednik: »Ali se sploh čutiš kritega?« — Brodar: »Sploh ne.«

Predsednik: »Tu sta dva slučaja: slučaj Hrastje in slučaj Senčur. Razpravljali boste najprej o slučaju Hrastje. Ali ste bili v narodni poslane?« — Brodar: »Da.« — Predsednik: »Od kdaj?« — Brodar: »Od leta 1918 dalje.« — Predsednik: »V katerem okraju?« — Brodar: »V kranjskem okraju.«

Predsednik: »Kako se je razvil dogodek v Hrastju?« — Brodar: »Kaj ste prišli iz Ljubljane ozirou, kaj ste delali v Ljubljani?« — Brodar: »Iškal sem dr. Korošen. Ze prej sem nameraval, da se pomenim z njim o političnem položaju v državi.«

Predsednik: »Ali ste razumeli obtožnico?« — Brodar: »Sem.« — Predsednik: »Ali se čutiš kritega?« — Brodar: »Ne.« — Predsednik: »Ali se sploh čutiš kritega?« — Brodar: »Sploh ne.«

Predsednik: »Ali ste razumeli obtožnico?« — Brodar: »Sem.« — Predsednik: »Ali se čutiš kritega?« — Brodar: »Ne.« — Predsednik: »Ali se sploh čutiš kritega?« — Brodar: »Sploh ne.«

Predsednik: »Ali ste razumeli obtožnico?« — Brodar: »Sem.« — Predsednik: »Ali se čutiš kritega?« — Brodar: »Ne.« — Predsednik: »Ali se sploh čutiš kritega?« — Brodar: »Sploh ne.«

Predsednik: »Ali ste razumeli obtožnico?« — Brodar: »Sem.« — Predsednik: »Ali se čutiš kritega?« — Brodar: »Ne.« — Predsednik: »Ali se sploh čutiš kritega?« — Brodar: »Sploh ne.«

Predsednik: »Ali ste razumeli obtožnico?« — Brodar: »Sem.« — Predsednik: »Ali se čutiš kritega?« — Brodar: »Ne.« — Predsednik: »Ali se sploh čutiš kritega?« — Brodar: »Sploh ne.«

Predsednik: »Ali ste razumeli obtožnico?« — Brodar: »Sem.« — Predsednik: »Ali se čutiš kritega?« — Brodar: »Ne.« — Predsednik: »Ali se sploh čutiš kritega?« — Brodar: »Sploh ne.«

Predsednik: »Ali ste razumeli obtožnico?« — Brodar: »Sem.« — Predsednik: »Ali se čutiš kritega?« — Brodar: »Ne.« — Predsednik: »Ali se sploh čutiš kritega?« — Brodar: »Sploh ne.«

Predsednik: »Ali ste razumeli obtožnico?« — Brodar: »Sem.« — Predsednik: »Ali se čutiš kritega?« — Brodar: »Ne.« — Predsednik: »Ali se sploh čutiš kritega?« — Brodar: »Sploh ne.«

Predsednik: »Ali ste razumeli obtožnico?« — Brodar: »Sem.« — Predsednik: »Ali se čutiš kritega?« — Brodar: »Ne.« — Predsednik: »Ali se sploh čutiš kritega?« — Brodar: »Sploh ne.«

Predsednik: »Ali ste razumeli obtožnico?« — Brodar: »Sem.« — Predsednik: »Ali se čutiš kritega?« — Brodar: »Ne.« — Predsednik: »Ali se sploh čutiš kritega?« — Brodar: »Sploh ne.«

Predsednik: »Ali ste razumeli obtožnico?« — Brodar: »Sem.« — Predsednik: »Ali se čutiš kritega?« — Brodar: »Ne.« — Predsednik: »Ali se sploh čutiš kritega?« — Brodar: »Sploh ne.«

Predsednik: »Ali ste razumeli obtožnico?« — Brodar: »Sem.« — Predsednik: »Ali se čutiš kritega?« — Brodar: »Ne.« — Predsednik: »Ali se sploh čutiš kritega?« — Brodar: »Sploh ne.«

Predsednik: »Ali ste razumeli obtožnico?« — Brodar: »Sem.« — Predsednik: »Ali se čutiš kritega?« — Brodar: »Ne.« — Predsednik: »Ali se sploh čutiš kritega?« — Brodar: »Sploh ne.«

Predsednik: »Ali ste razumeli obtožnico?« — Brodar: »Sem.« — Predsednik: »Ali se čutiš kritega?« — Brodar: »Ne.« — Predsednik: »Ali se sploh čutiš kritega?« — Brodar: »Sploh ne.«

Predsednik: »Ali ste razumeli obtožnico?« — Brodar: »Sem.« — Predsednik: »Ali se čutiš kritega?« — Brodar: »Ne.« — Predsednik: »Ali se sploh čutiš kritega?« — Brodar: »Sploh ne.«

Predsednik: »Ali ste razumeli obtožnico?« — Brodar: »Sem.« — Predsednik: »Ali se čutiš kritega?« — Brodar: »Ne.« — Predsednik: »Ali se sploh čutiš kritega?« — Brodar: »Sploh ne.«

Predsednik: »Ali ste razumeli obtožnico?« — Brodar: »Sem.« — Predsednik: »Ali se čutiš kritega?« — Brodar: »Ne.« — Predsednik: »Ali se sploh čutiš kritega?« — Brodar: »Sploh ne.«

Pretežno obtoženec Štrah Vilko je izjavil, priča Štrah Vilko.

Obtežilno za obtožence Labodo Josipa so izjavile priče Rajh Marija, Rajh Josip, Zvab Venceslav, Johan Alojzij, Zajc Stanko, Klemenčič Anton.

Glede obtožcev Ogrina Tomža in Cerarja Petra so obremenilno pričale priče Vodopivec Janez, Belješak Mihael, Saruga Franc, Mrak Maria, Vidali Jožef, Štrah Vilko.

Glede obtožencev Šrbca Matije in Ilijе Alojzija, je glavna izjava priče Mravljie Milana, narodnega poslanca, nadalje Ivana Lokarja in Franca Dolšine.

Proti obtožencu Francu Gregorinu so izjavile priče Markič Jožef, Cerar Anton in Konjar Anton.

ker so ženske, ne bodo nujno napravili?« — Brodar: »Tega nisem rekel.«

Predsednik: »Torej govorimo še enkrat o vasi poti v Senčur. Ali ste se med potjo s kom escali?« — Brodar: »Do Voklega z nikomer, od Voklega dalje pa sem se vozil s tremi do petimi kolesarji.«

Ali je v Vokleg trgovina, kjer so prodajali zeleni krvavate? — »Ne vem.«

Predsednik: »Ali so kolesarji, ki so se vozili za vami, od Voklega dalje imeli zeleno krvavate?«

Ali so v Senčurju imeli vse zeleno krvavate? — »Bilo jih je precej, kakor so spominjam, ki so imeli krvavate drugih barv. Jaz sam sem imel zeleno krvavato.« — Predsednik: »Ali ste vi vedeli, kakšen pomen so imelo zeleno krvavate?« — Brodar: »Menda je bila to moda.« — »Močda je bila izdana parola, da nastopajo vsi Koroščevi pr

Naročnina mesečno
25 Din. za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loleto 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni: uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

SCODENEC

Cek. račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inserate;
Sarajevo št. 7563;
Zagreb št. 39.011;
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2996

Izhaja vsak dan zjutraj, razen pondeljka in dneva po prazniku

Edina pot k spravi

Genovski nadškof, kardinal Minoretti, je prišel v glaslu milanske katoliške univerze »Vita e Pensiero« prekrasen članek o sporazumu med narodi. Med drugim piše:

Današnji položaj človeške družbe prepoveduje narodom, da bi si bili drug drugemu tuji ali bolje; prepoveduje narodno sebičnost, ki je slepa za dejstvo, da je blagor enega tudi blagor vseh drugih.

Casi so minili, ko se niti pripadniki lastnega naroda, lastne deželice, lastne pokrajine niso pozvali ali pa so se celo borili drug proti drugemu, tako da so eni trneli pomanjkanje, drugi pa so se valjali v izobilju.

Prometna tehnika je tu blagodejno vplivala. Celokupna naša zemlja je postala materna spričo neprestano naprednjujočega prometa po suhcu, po morju in v zraku. Ali cerkev občina ta čudoviti napredki tehnike? Nikakor ne! Opozorja pa na to, da nosi vsak napredek v sebi svarilo in vabilo obenem, ki sta naslovljena na celokupno človeštvo. Gorie, če se ne vstopljavata! Kajti potem postane napredek zlo in zato nazadovanje, ki je tem usodneje, ker je večje kakor napredek.

Obrnimo zato svoj pogled na cerkev.

Ta, katoliška cerkev, je po naravi univerzalna.

Univerzalna po svoji nalogi, univerzalna po času in prostoru.

Cerkev je božje delo, ne človeško; celota, ne ločina; vseobsegajoča, na narodo vezana. Pod celokupnim nebesnim svodom, pod vsakim podnebjem postavlja svoje štore. Že kmalu po njeni ustanovitvi način stopa nasproti ta njen univerzalni značaj. Narodi najrazličnejših jezikov in običajev poslušajo na binkostni praznik besede apostolov.

Ali ti univerzalnost katoliške cerkve ne kaže, da spašajo skupaj vsi ljudje po naravi sami, po svojem izvoru in cilju? Ali naj taista vera, taisto upanje in zavest, da imamo taistega ljubečega Očeta v nebesih, ne zmora tega, da bi se narodi med seboj sporazumeli, da se med seboj ljubili?

Mislimo na zadnjo in najstrašnejšo vseh vojn. Kdo se je upal v strašnem klanju zaklicati: Stojte!

Cerkev je povzdignila svoj clas. Najprej je opominjala narode, naj človeško ravnajo z ujetniku in ranjeniku, tamen tega pa jih je pozvala, naj se sporazumejo med seboj.

Tudi danes izdejo narodi — celo taki, ki so si sovražni — zoper rešitev pri cerkvi narodov in njenem poglavljaju na zemlji, svetu očetu. Kajti tu je občestvo vere in občestvo ljubezni, ki onemogočujejo sovraživo in vojno.

Prostorno zbljanje narodov, ki ga ustvarja prometna tehnika, mora zato spremljati naravno in versko zbljanje.

V tem dnuščavnem zbljanju se morajo med seboj spoznati posamezniki in narodi, se prilagoditi drug drugemu.

Cerkev se pa zelo dobro zaveda, da morajo posamezniki in narodi svojo posebnost, svoj lastni obraz, dedično očetov ohraniti in posreševati kot najdragocenejši zaklad. Toda razlike se ne smejo dotikati bistvenega. V tem itak vsi soglašajo.

Zato se moramo pečati z mislio gospodarskega in političnega sporazuma, ne da bi bili utopisti. Zemlja z vso svojo mnogovrstnostjo ima po različnih pokrajinalah različna bogastva, s katerimi jo je Bog obdaril. Nohen narod ne zadostuje sam sebi. Vsi so drug od drugega odvisni.

Casi so za nami, ko se je oglašel strah, da bodo morali ljudje za lakoto umrli, ker jih zemlja ne bo mogla več braniti. Zato so se hoteli boriti proti naravnemu in božnjemu zakonu: »Crescite et multiplicamini!« Toda Bog je ljudem pokazal, da zemlja proizvaja več dobrin, takor jih zahteva potreba, tako da smo doživeli tragičen prizor, ko so zaradi preozkih gospodarskih meja in zaradi pretečnih človeških srce preostanki sežigali, v tem, ko so ljudje stradali. Tudi tu je človeška modrost odpovedala, ker se je hotela osvoboditi božje modrosti, kakor jo propoveduje cerkev. Cerkev ima jasen pogled za potrebe vseh, kajti ravno zato, ker ni državna cerkev, je za vse države.

Jasen vpogled in položaj, kakor nam ga daje cerkev, je prvi predpogoj za uspeh na mednarodnih konferencah.

Drugi predpogoj je dobra volja narodov in vlad, dobra volja, ki je sad dobre vesti, tistega diktata, ki določa vse naše dejanje in nehanje in ne sloni na strasti in sebičnih koristih, marveč na božnjem zakonu. Vse, kar more vzbudit videz veomogočnosti, otopenja in pač vest vsega naroda. Potem stopi na mesto dobre vesti samomobilovanje, narvana avtonomija, sebičnost, ker se nazadnje vselej izprevrže v lastno skodo.

Se drugo iluzijo povzroča zaslužnjena vest: ljudje pozabijo tehtati današnjo žrtv v jutrišnjem uspehu, danes odklanajo, da bi pristali na to in ono, jutri pa se že počažejo useodenje posledice. Ta skaljeni pogled za resničnost in ta zaslužnjena vest — obe ostanka iz svetovne vojne — sta bila ovira za razočarljenje in gospodarsko svoboudo.

Vendar nočemo obupati nad bodočnostjo.

Bog je ustvaril narode ozdravljive; greke izkušnje naj nam prinesajo spoznanje. Dejansko, mnogo se je že izpremenilo v mišljenju o vojni, ki vselej, najti je tudi pravica in zmagovita, pušča za seboj najboljstnejše sledi.

Kdor daje prave amernice za bodočnost, kdor izrazjava krivine svoje lastne sodbe, kdor pogumno sprejme vase vse, kar je navidez počitno brezdelnosti ali nevredno kakega naroda, ta dela za blagor človeštva.

Cerkev je v zadnjih letih pozvala narode, naj si izpravijo vest. Vse je povabilo k edinstvu, cerkev molí za mir, za spoznanje odgovornih moči in za blagohotno približevanje drug drugemu.

Današnji svet nujno potrebuje ljubezni, ki izkoreninja sebičnost, tako individualno kakor narodno. Potrebuje ljubezni, ki ustvarja bratstvo med narodi, ki jih spominja na to, da so vse romari z istim pogledom na skupne domo-

Izpred Državnega sodišča za zaščito države

Brodar, Umnik, Grilc, Kos Strcin, Ogrin pred sodnim senatom

Nadaljevanje o Brodarjevem zasliševanju

Belgrad, 22. februar. Dodatno k včerajnjemu poročilu podajamo konec Brodarjevega zasliševanja.

Predsednik pokaže obtož. Brodarju težke kamne, ki so shranjeni med dokaznim materijalom na sodni mizi, ter pravi: »Jaz, vidite, bi rajš videl, da me zadene svinčenka kakor takle kos...« Nato preide predsednik na klice »proti ubijalcem slovenske svobode in klice Mussoliniu, ki so zaradi njih nekateri obtoženi.

Pri Jezusu Kristusu prisegam

Brodar odločeno vstane in zakliče: »To so bili provokatorji in izvivači.«

V nadaljnjem spraševanju o teh klicih, Brodar vzdigne roko in pravi: »Pri Jezusu Kristusu prisegam, da ni bilo ne enih, ne drugih ne tretjih klicev, ki jih nas dolže.«

Predsednik: »Zakaj vas pa bremene priče?« Brodar: »To je vse narejeno, da nas pogube, da nas onemogočijo.«

Vprašanje državnega tožilca o republiku in federaciji

Ob pol 6 popoldne zaključi predsednik zasliševanje, nakar prične z vprašanjem dr. Cadrov. Na njegova prva vprašanja odgovarja Brodar v čisti srbsčini, potem pa nadaljuje zopet po slovensko.

Državni tožilec: »Ali priznate, da ste rekli, da ste bili prej za avtonomijo, sedaj pa za federacijo?«

Brodar: »To pa priznam.«

Državni tožilec: »Ali priznate, da zahtevate popolnomo samostojno Slovenijo?«

Brodar: »Tega ne priznam.«

Državni tožilec: »Kaj pa je po vašem federacija?«

Brodar: »To je široka zkonodajna avtonomija.«

Državni tožilec: »Priče pa trde, da ste klicali: Zvezla republike.«

Brodar: »To ni res!«

Državni tožilec: »Ali ste za republiko?«

Brodar: »Nisem!«

Državni tožilec: »Aminak za kaj?«

Brodar: »Dovolite, da vam to razložim! Iz-

mojega delovanja je razvidno ravno nekaj nasprotnega. Ko je bil pred leti prešel na Slovensko republikanski val, so se tudi v SLS javljali glasovi, da mora SLS postati republikanska, sicer bo razpadla. Tedaj sem bil poslanec in sem z vsem



Branilec Brodarja dr. Jure Adlešič

svojim vplivom nastopil proti republikanskemu valu. S tem sem se zameril mnogim priateljem in somišljencem, ki so zaradi tega celo izstopili iz SLS-e.

Državni tožilec: »Ali še vedno tako mislite?«

Brodar: »Še vedno. Vedno sem pravil ljudem, da ni glavno to, ali imamo republiko ali monarhijo, ampak da je glavno to, kako je država doma rejena. Za ureditev države gre.«

S tem je bilo Brodarjevo zasliševanje končano.

Nastopita Umnik in Grilc

Belgrad, 22. februar. I. Ob pol 9 dopoldne se je danes nadaljevala razprava pred državnim sodiščem za zaščito države.

obtoženi Grilc je prišel

Predsednik senata je najprej izjavil, da so orožniki priveli obtoženca Grilca Franca. Na predlog njegovega branilca, s katerim je soglašal tudi državni tožilec, je sodišče odredilo, da se tudi proti njemu vrši razprava. Ker obtoženec ni pravčasno prišel na razpravo, je predsednik senata odredil, da mora biti ves čas razprave zaprt v preiskovalnem zaporu.

Anton Umnik popisuje šenčurske dogodke

Orožniki so potem na zahtevo predsednika senata priveli v sodno dvorano obtoženca Antona Umnika. Na vprašanje, ali je razumel obtožnico, je Umnik izjavil, da jo je razumel, da se pa ne smatra krivega.

Predsednik: »Ker izjavljate, da niste krivi, lahko navedete vse, kar mislite, da je potrebno za vaš zagovor?«

Umnik je podal nato sledeč opis dogodka v Senčurju:

»Ta dan sploh nisem nameraval od doma. Ze zjutraj sem postal doma, ker mi je zbolela žena. Na shod pa nikakor nisem imel namena iti, niti nisem vedel, da se pripravlja kakšna demonstracija. Ko sem popoldne ob pol 4 z okna svojega stanovanja vidi, da se zbirajo na Gašperlinovem dvorišču. Na Gašperlinovem dvorišču je bilo medtem veliko vptje. Videl sem, kako je prišel do mojega dvorišča poleno, ki je padlo pred orožniškim podporočnikom Rakicem, ki je ravno s sabljo prelepel Okorina. Rakic je na to izvlekel revolver ter izstrelil proti mojemu dvorišču. Pred tem strelom ni bilo nobenega strelenja. Iz mojega dvorišča — to dobro vem — ni padel noben strel, ker tam sploh ni bilo ljudi, razen nekajčen žensk z otroci. Kmalu nato je pričela streleti tudi žandarmerija ter oddala kakih 30 strelov v razne ameri. Ljudje se bežali na vse strani. Jaz sem medtem stoljal v svoje stanovanje ter sem iz okna dol slišal, kako je okrajni načelnik dr. Ogrin vplil v Senčur.«

te žandarmerija preprečevala vstop

To je ljudi razburilo in so pričeli vpti: Dol z Barletom! Videl sem, kako so orožniki preprečevali vstop, potrebujejo ljubezni, ki prežene pohlepnot in oderuščvo, naj se kažeta v katerikoli obliki.

To je socialni nauk cerkev: pravčnost in ljubezen. Neutrudno opozarja cerkev na zadnja načela na skupni izvor in skupni cilj človeštva, ki mu hčete prinesi tisto ljubezen, ki celo vse rane.

Cerkev opozarja narode, naj pozabijo, kar je bilo včeraj, ne zato, da bi se zgodovina izbrisala, marveč zato, da se zgodovina krovoprlitja ne bi nadalevala.

vali ljudi s puškinimi kopiti na vse strani, kamor je padlo. Videl sem tudi, kako so izganjali ljudi na Gašperlinovega dvorišča, kako so nekateri cibljili in orozniki te ljudi pretepelavili, katere so izrivali skozi vhod. Na Gašperlinovem dvorišču je bilo medtem veliko vptje. Videl sem, kako je prišel do mojega dvorišča poleno, ki je padlo pred orožniškim podporočnikom Rakicem, ki je ravno s sabljo prelepel Okorina. Rakic je na to izvlekel revolver ter izstrelil proti mojemu dvorišču. Pred tem strelom ni bilo nobenega strelenja. Iz mojega dvorišča — to dobro vem — ni padel noben strel, ker tam sploh ni bilo ljudi, razen nekajčen žensk z otroci. Kmalu nato je pričela streleti tudi žandarmerija ter oddala kakih 30 strelov v razne ameri. Ljudje se bežali na vse strani. Jaz sem medtem stoljal v svoje stanovanje ter sem iz okna dol slišal, kako je okrajni načelnik dr. Ogrin vplil v Senčur.«

,Ne smete več streliati!«

Kdo je dal dovoljenje za strelenje? Videl sem tudi poslanca Brodarja, kako je pristopal k okr. načelniku in menda takrat protestiral proti uporabi orožja. Okr. načelnik je nato Brodarja in mene pozval, naj greva med ljudi in jih pomiriva. To sva z Brodarjem tudi storila. Eden izmed demonstrantov me je celo sunil v prsi, češ:

„Ti se pa z Barletom družiš!“

Naglaša, da so mu na tenu mestu zastopniki občinstva, zlasti podporočnik Rakit, priznali, da

Se je dostojo obnašal

in da je vse storil, kar je bilo za pomirjevanje mase v tistih trenutkih sploh storiti mogoče.

Na vprašanje votanta dr. Kurtoviča, da je kdo strejal iz njegovega dverišča, Umnik odgovarja, da ni strejal nihče. Odgovoril je potem Umnik še za dodatno vprašanje branilev dr. Mohoriča in dr. Adlešiča.

Gasperlinova gostilna središče Barletove propagande

Pojasnil je, da je bil Barletov shod razglašen udi po okolici, in da je zlasti Gasperlinova gostilna delala veliko propagando za udeležbo ter so agitatorji posebno naglašali, naj pridejo ljudje vseh strank in vsakega prepričanja, da bo udeležba na shodu čim večja. Na vprašanje dr. Adlešiča povdarni

ja Umnik, da je Brodar miril ljudi in se je celo z njimi skrinal, da.

„Miadi ljudje ste vroči in ne veste haj delate“

Daleje poveda Umnik na branilevo vprašanje, da je ljudstvo v vsem okraju bilo proti Barletu, ker ga ni volilo, ker je to čisto kmečki okraj, v katerem je bil parlamentarni zastopnik vedno kmet. Takega človeka niso hoteli, ki ga

niti njegova rojstna vas ne mara

Na vprašanje dr. Adlešiča odgovarja Umnik, da prav od nikogar ni slišal, da bi bila demonstracija v Senčurju organizirana.

Na predlog dr. Adlešiča pojasnjuje Umnik sklico Senčurja in mesto, kjer sta se nahajala Brodar in Umnik v kritičnem času.

Predsednik je nato razglasil, da je zasiševanje Umnika končano, in da je razprava prekinjena za četrte ure.

Grilc Franc se brani

Po zopetni otvoriti razprave je bil prvi zaslišan Grilc Franc. Zaučkal je vsako krivdo, povdarijai potem, da se s politiko sploh ni nikoli pečal in da ni izgovoril inkriminiranih besed.

V Senčur ju prisel slučajno s skupino fantov, ki so, kakor običajno, v nedeljo popoldne napravili izlet v okolico. Ni imel niti zelenih kravate, niti kakega drugega zelenega znaka, niti ni imel slovenske zastave. V žepu je imel pač majhno zastavico, to pa radi lega, ker je bil poprej na neki svetbi, na kateri je imel konje okrašene z zastavami in je ena takša zastavica pada s komata na tla. Nato jo je spravil v žep in tega dne niti vedel ni, da jo ima že v žepu. To je bila državna zastava. Glede obremenilnih prič Sotlerja in Šrebota obtoženec trdi, da ju sploh ne pozna. Pravi pa, da so njune izpovede netočne in neresciščne.

Nato je prisel predsednik senata izpravevati

obtoženca podrobnejše, kateri stranki je poprej pripadal.

Obtoženec: »Nobeni.«

Predsednik: »Ali ste se bavili s politiko po 6. januarju?«

Obtoženec: »Prav nič drugega nisem storil, ker udeležil sem se zadnjih volitev.«

Predsednik: »Koga ste volili?«

Obtoženec: »Petra Živkoviča, saj drugega ni bilo.«

Predsednik: »Pa vendar ste imeli okrajnega kandidata. Kdo je bil to?«

Obtoženec: »Ne vem, volil sem Živkoviča.«

Zagovornik dr. Lamešič postavlja nekatera dodatna vprašanja in predlaga več razbremenilnih prič, ki so obtoženca ves čas spremljali in bodo mogle pojasnititi vsako njegovo dejanje. Predsednik si pridružuje sklepanje o teh predlogih.

Vinko Kos ne razume srbo-hrvatske obtožnice

Nato je bil zaslišan obtoženi Vinko Kos. Obtoženec pravi, da obtožnica ne razume. Predsednik mu jo skuša pojasniti, pa se je v teku zasiševanja ugotovilo, da niti Kos ne razume srbsko-hrvatskih vprašanj niti Kosovih odgovorov ne razumejo na vzoči Srbi in Hrvati. Zato je vprašanja in odgovore pojasnjeval in prevajal sodnik dr. Štuhec. Obtoženec je povedal, da je prisel tisti dan v Senčur kakor navadno vsako nedeljo k nedeljski glasbeni vaji. Ker je načel dvorano zaprl, je šel malo naprej proti cerkvi, kjer je videl množico ljudi. Ko so priseli streljati, jo je obtoženec pobiral za vrtovi in se ustavil šele na drugem koncu Senčurja, kjer je načel znanec dokle. Z dekletom je govoril samo kakor pol ure, nakar je šel v neko hišo, kjer je bil nad eno uro.

Nato je šel ven, češ, da se bo začela godbena

vaja. On ne ve ničesar o metanju kamena in potem. Ne ve ničesar o vzklikanju, sploh nobenih počestnosti iz Senčurja ni opazoval, niti ni pri manifestaciji kakorkoli sodeloval. Vedno je naglašal: Jaz sem muzikant. Igram činele. Zasiševanje tega obtoženca je bilo precej zanimivo, ker je bilo treba prevajati slovenske izraze, kakor: punca, vaja, sicer, brž, obris itd.

Kaj je republika

Zagovornik Prodanovič je vprašal obtoženca, kaj je to republika.

Obtoženec: »Popravil nisem vedel, potem sem v zaporu spraševal, zakaj sem zaprt. Pa so mi rekli: Zaradi republike. Kaj pa je to: republika, tega še danes ne vem.«

Bivši posl. Strcin pred sodniki



Ivan Strein

Nato je bil zaslišan bivši poslanec Strein. Začeta vsako privo in pripoveduje:

»Tisti dan sem šel v Mengšo k popoldanski službi božji. Pustil sem kolo pri Suštarščiu. Iz cerkve sem šel naravnost k Suštarščiu. Na poti od cerkve k njemu sem sicer govoril z nekaterimi ljudmi. Nekateri so me pa tudi vprašali, če bo proslava. Vsakemu sem odgovoril, da je prepovedana in da je ne bo. Pri Suštarščiu sem sedel del časa. Videl sem, kako se je gruča ljudi napotila proti Velikemu Mengšu. Ko se je ista gruča vrnila zoper mimo Suštarščeve hiše proti Malemu Mengšu, sem videl med ljudmi tudi orožnika. Stopil sem s Suštarščem pred hišo, da vidim, kaj je. Tedaj je prisel zraven tudi menseški župnik, ki se je vratal menda z nekega cerkvenega shoda. Ko je prisel mimo nasoročnik Ambrožič, je župniku očital, da buška ljudi. Župnik je proti temu protestiral in orožniku sočil dalje za množico. Mi smo zoper odšli v Suštarščovo hišo, kjer sem se kmalu poslovil, sedel na volo in se odpeljal.«

Fantje, ne bo nič!

Nato stavi predsednik vprašanje: »Ali ste pred cerkvijo govorili s kaplanom iz Mengša?«

Strein: »Ne, samo kratko.«

Predsednik: »Ali ste rekli nekaterim fantom: Fantje, ali ne bo nič?«

Strein: »Nisem tako rekel. Rekel sem le: Fantje, nič ne bo, razidite se! Tudi iz obtožnice je razvidno, da mi je dotični odgovoril: Če ne bo nič, bomo pa sami naredili. Ce bi jaz hujšal fante: Ali ne bo nič? bi dotični moral reči: Dobro, bomo pa napravili. Tako pa ni logično zvezed med mojim vprašanjem in odgovorom. To je najboljši dokaz, da sem jaz res izjavil, da proslavem ne bo.«

Priče, ki so „drugače razumele“

Predsednik: »Kako, da vas je priča Prag drugače razumele?«

Strein: »Ne vem in ne verujem, da bi me bil točno slišal.«

Predsednik: »Ali ste videli v Mengšu Ocepka in Godin?«

Strein: »Nisem.«

Predsednik: »Ali ste videli, da se je pripeljal avtomobil?«

Strein: »Videl sem.«

Predsednik: »Ali ste govorili z ljudmi na tem avtomobilu?«

Strein: »Samozgledov.«

Predsednik: »Zakaj se niste takoj odstranili, ko vas je pozval orožnik?«

Strein: »Odstranili smo se hitro. Da se nismo takoj prvič hip razšli, je bil vzet razgovor med župnikom in orožnikom, ki nas je vse prvič nekoliko zmedel.«

„V Kapljiji vasi sem doma“

Predsednik: »Vi ste bili tudi v Domžalah in v Kapljiji vasi?«

Strein: »V Kapljiji vasi sem doma. V Domžalah sem šel samo k maši, ki je bila tedaj za dr. Korošca.«

Predsednik: »Ali ste videli v Domžalah Godin?«

Strein: »Samozmogrede.«

Predsednik: »Ali ste v Kapljiji vasi videli Godina ali Ocepka?«

Strein: »Videl sem Ocepka med množico.«

Predsednik: »Ali ste videli, da je Ocepak pripeljal v Mengš iz Kapljije vasi skupino kolega?«

Strein: »O tem ničesar ne vem.«

„Kateri stranki ste pripadali?“

Predsednik: »Kateri stranki ste pripadali?«

Strein: »Prej sem bil osem let poslanec SLS za kamniški okraj.«

Predsednik: »Ali pripadate tudi danes tej stranki?«

Strein: »Danes je ni in ne more imeti članov.«

Predsednik: »A dr. Korošec?«

Strein: »Ne, ne, ne.«

Eden največjih Jugoslovanov in Slovencev

Strein: »On je eden največjih Jugoslovanov in Slovencev. Vzlikov nisem alijal. Zeleni kravate so fantje res imeli. Tudi jaz sem jo imel, ker so bile v modi in poceni.«

Gleda vzlikov pojasnjuje obtoženec, da on sploh ni vzlikal, da posameznih vzlikov ni razložil in da je izključeno, da bi se sploh kdaj v Švajčariju surov obnašal proti orožnikom, kakor mu to očita obtožnica.

Branilec dr. Krek

Njegov branilec g. dr. Krek predlaga, da so še začetna priča Juhan Jože in Ručigaj Janez. Isto tako predlaga dr. Krek razsodbo ljubljanskega sodišča, v katerem je rečeno, da Ambrožiču ni pokljukoval nikakoga zaupanja, in uradno potrdilo, da kdaj je trajala služba božja v Mengšu ter kako dolgo se je zvonilo. To je vse za dokazilno postopek.

„Fantje, ne bo nič!“

Nato stavi predsednik vprašanje: »Ali ste pred cerkvijo govorili s kaplanom iz Mengša?«

Strein: »Ne, samo kratko.«

Predsednik: »Ali ste rekli nekaterim fantom: Fantje, ali ne bo nič?«

Strein: »Nisem tako rekel. Rekel sem le:«

Fantje, nič ne bo, razidite se! Tudi iz obtožnice je razvidno, da mi je dotični odgovoril: Če ne bo nič, bomo pa sami naredili. Ce bi jaz hujšal fante: Ali ne bo nič? bi dotični moral reči: Dobro, bomo pa napravili. Tako pa ni logično zvezed med mojim vprašanjem in odgovorom. To je najboljši dokaz, da sem jaz res izjavil, da proslavem ne bo.«

Tomaž Ogrin se zagovarja

Za Streinom je bil zaslišan Tomaž Ogrin. Izjavil je, da se ne smatra za krivega. V Mengš je prisel še tedaj, ko je bilo že vse končano. Obenem obtoženec zanika, da bi vzlikal nedovoljene besede in da bi bil nosil slovensko zastavo. Priče, ki ga obremenjujejo, ga zamenjajo z njegovim bra-



Nežna koža Vašega sinčka potrebuje posebne zaščite

Radi tega nadrgnite vsak večer roke in obraz Vašega otroka kakor tudi vsa druga občutljiva mesta, z Nivea-Cremo. S tem booste ojačili odpornost kože napram vetru in vremenu, a poti bo dobila ono nežnost in ljubkost, ki napravi dečke in deklice tako dražestne

Nivea-Creme:
Škatljice in tube Din 6— do 25—

Na obtoženca stavlja nekaj vprašanj državni tožilec Džadrov: »Koliko oročnikov je bilo v Mengšu?«

Obtoženec odgovarja, da ne ve.

Daleje ga vpraša državni tožilec, ali je videl, da je padlo na orončnato kameno.

Obtoženec izjavlja, da ni videl.

Nato vpraša obtoženca odvetnik dr. Ribar, da mu je znano, kaj je to zeleni kader.

Obtoženec izjavlja, da nima pojma o tem.

Nato je bila danačna razprava zaključena ter se bo nadaljevala jutri zjutraj ob 8.

Sporočilo g. župnika Janka Barleta

Blagovolite sprejeti v vaš c. list slednje pojasnilo:

O političnih dogodilih iz shoda v Senčurju pri Kranju berem v današnjem »Slovencu«: »Janko Barle se je skril pri svojem prijatelju župniku Pibernu in se odpeljal v Kranj s kranjskim župnikom Skerbecem. Misli izražene v tej obliki so žaljive in netočne. Resnica je sledeča: Po končanem shodu v Senčurju, ki je izveden med zborovalci v manifestaciji za krajinu in državo, sem se še nekaj časa razgovarjal z zbranimi možimi. Predno pa odidevam v Senčur, sem se hotel posvetiti od svojega prijatelja in duhovnega tovarša š. g. župnika Piberna. Zato sem se podal iz zborovalnega prostora čez obsežen trg pred cerkvijo. Na trgu je bila zbrana množica demonstrant

Naročnina mesečno
25 Din. za inozem-
stvo 40 Din — ne-
delska izdaja ce-
loletno 96 Din. za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

SCOVENEC

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2058

Izhaja vsak dan zjutraj, razen pondeljka in dneva po prazniku

Ček. račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inserate;
Sarajevo št. 7563
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

Dekret o razpustitvi Prosvetne zveze v Mariboru in Ljubljani

Ljubljana, 23. februarja.

S svojim odlokom z dne 17. februarja 1933, II. No. 927/1, sem razpustil Prosvetno zvezo v Mariboru in v Ljubljani, kakor tudi vsa v obeh prosvetnih zvezah včlanjenja društva, na podlagi § 11. zakona o društih, shodih in posvetih, ker so omenjena društva prekoračila svoj statutarni delokrog ter se kot nepolitična društva udejstvovala politično in strankarsko politično ter se v mnogoštevilnih slučajih pregišla tudi zoper pravni red v državi.

B a n :
dr. Marušič, l. r.

Politika je trgovina

Sedaj, ko je jasno, da bo Zveza narodov postopanje Japonske v Mandžuriji obsođila, in ko ni nujno jasno, da bo Japonska na to odgovorila z izstopom iz mednarodnega areopaga v Ženevi, se bo ves ogromni kompleks vzhodnoazijskega ali pacifiškega vprašanja razvil v nedogleden obseg.

Ze lord Lyttton je v svojem nedavnem predavanju japonskim studentom v Londonu povejal, da bi bil zelo naiven tisti, ki bi mislil, da se bo Anglia v kitajsko-japonskem sporu sedaj ravnila tako, kakor bi logično sledilo iz obsođbe, katero bo izrekla nad Japonsko Zvezo narodov. Pa tudi za ostale velesile je več kot gotovo, da svojega praktičnega stališča napram Japonski, ki hodi svoje zadeve v vzhodni Aziji urediti sedaj čisto na svoji pesti, ne bodo uravnavale po onih zavetah hravnih pravic, ki so bile merodajne za sklep Zveze narodov, ampak le po svojih realnih interesih v Aziji. Sklep ženevskega foruma je bil storjen zato, da se ne bi porušila njegova moralna avtoriteta v svetu, ki v gotovih slučajih velesilam pride čisto prav — če se pa bodo velesili ravnale po njem, da pomagajo Kitaju do njegove pravice, to je pa odvisno od političnih in poslovnih interesov, ki jih imajo velesile na ogromnem azijskem kontinentu.

Kakšni so ti interesi, to lahko razvidimo iz sledenega: Na washingtonski konferenci 1. 1921 in 1922 sta Anglia in Amerika, ki sta že zeli, da Japonski izprazni kitajski položaj Šantung in ruski Vladivostok in se obvezle, da bo spoštoval integrirano Kitaj, priznali Japonski vojno brodovje, ki je v primeru z angleškim in ameriškim v relaciji 3 : 5. To pomeni, da bi tako Anglia kakor Amerika, ako bi ti dve državi vsaka zase bili kdaj primorani braniti v Pacifiku svoje interese proti Japonski, ne mogli nastopiti proti njej s številčno enakim brodovjem, ker bi morali, kakor se samo po sebi razume, velik del svojega brodovja pustiti v svrhu zaščite svojih interesov v drugih vodah. Angliji in Ameriki kakor tudi Franciji, ki je bila k različnim pogodbam teh dveh držav z Japonsko pritegnjena, se je zdelo zasiguranje integrante Kitajske tako velike vrednosti, da sta se napram Japonski vrh tega že obvezali, da se ne bosta več utrijevali v območju Pacifika, tako da je danes Singapore skrajna strategična točka Anglike na Tihem oceanu, ameriška strategična pozicija na tem morju pa se neha na Havaju. To se pravi, da so Filipini na eni in Honkong na drugi strani varni le tedaj, dokler ostane Japonska v priateljstvu z evropskimi velesilami in z Ameriko. Mutatis mutandis velja isto tudi za Rusijo, ki se je tem kombinacijam pridružila v tako zvani pogodbi devetih velesil, katera je istočasno bila sklenjena v Washingtonu. — Tako je bila zasigurana vsaki velesili v območju Pacifika njena posest, Japonska pa je postalata radi svoje premoči na morju nekakšen varuh, to se pravi, gospodar pacifiške obale.

Brez dvoma ima v tej kombinaciji velesil največ interesa, da si ohrani priateljstvo Japonske, Anglike, Angliji je namreč na tem, da nihče ne moti njene politike v Indiji, vključivši Tibet, ki ga Anglezi smatrajo za svojo interesno sfero. Ceprav ne obstaja več posebna angleško-japonska alianca, katero je bila Anglia z Japonsko sklenila 1. 1902 proti Rusiji, je angleško-japonsko priateljstvo do danes faktično ostalo neokrnjeno, tako da so mogli Japonci kljub vsem pogodbam s integrante Kitajske voditi svojo politiko tako v Koreji kakor v Mandžuriji, v zahvalo za to pa se Japonska nikoli ni vmešavala v indsko vprašanje. Kakšnega velikega pomena je to priateljstvo, sta občutili v Aziji zlasti Rusija 1. 1905 in pa Nemčija med svetovno vojno, ko so Anglezji japonski rušile pomagali celo v Sredozemskem morju.

Pač pa so od nekdaj največji antagonisti Japonske v Pacifiku Američani. Seveda se da Amerika vodiči in istih egoističnih motivov kakor vse ostale velesile. Ta motiv je Amerika odela že 1896, lepo ime podprtih vrat v Kitaju. Ta formula pomeni, da si ne smo nobena velesila v Kitaju prijavili kakršnihkoli političnih in gospodarskih ugodnosti mimo Amerike in proti njej in je zgrajena na predpostavki, da se Kitaj sam ne more vladati. Zato se je Amerika obratila tako proti Rusiji kakor proti Japonski, kadar je šlo za Mandžurijo, ki ima od vseh kitajskih provinc največjo gospodarsko bodočnost. Vsled tega vidimo večkrat, da je Amerika sklepla zveze z Japonsko, ki so bile naperjene proti Rusiji, pa tudi narobe. Tako zvana pogodba Root-Takahira 1. 1908 na primer je imela namen, da Rusijo ogoljufa še za vzhodno-kitajsko železnico, ki ji je od nekdajšnjega mandžurskega plena ostala, obenem pa si zasigura Fi-

Izpred Državnega sodišča za zaščito države

Danes so bili zaslišani Loboda, Cerar, Vombergar, Škrbec, Ilija

Peter Cerar pred senatom

Belgrad, 23. februar. L. Danes ob pol 9 se je pri drž. sodišču za zaščito države nadaljevala razprava proti bivšemu narodnemu poslancu Brodarju in tovaršem.

Vprašanja predsedniku dr. dr. Bubaniju

Na zahtevo predsednika senata so orodniki privredni v dvorano obtožnika Petra Cerarja, zid. pomočnika iz Mengša, ki je obdužen, da je dne 15. maja leta 1932 v Mengšu med drugim vpil: Živjo svobodo, živjo republiko; ter da se na poziv orodnika ni hotel umakniti. S temi vzidki pa je hotel vzbuditi prepričanje in razpoloženje med drugim, da se del kraljevine odcepil od celote kot samostojna država, in da se ni hotel pokoriti nalogu pristojnega državnega organa, da se razide.

Na vprašanje predsednika senata, če je razumel obtožnico, če se smatra krivim, obtoženec jasno odgovarja, da ne.

Predsednik senata mu nato takoj stavi vprašanje: »Zakaj se niste umaknili, ko vas je k temu pozval orodnik?«

Cerar: »Kolikor sem mogel, sem se umaknil. Stal sem itak ob kraju ceste.«

Predsednik: »Kaj ste vpili?«

Cerar: »Živjo dr. Korošec.«

Predsednik: »Ničesar drugega niste vpili? Živjo Slovenija? Pri zasljevanju ste to priznali.«

Cerar: »Nisem vpil, kakor: Živjo dr. Korošec.«

Predsednik: »Ali ste imeli slovensko zastavo?«

Cerar: »Ne. Samo v gumbnici sem imel malo slovenski trak.«

Predsednik: »Zakaj ste potem sploh prisli na shod?«

Cerar: »Nisem šel na shod, ampak samo v cerkev. Za shod sploh nisem vedel.«

Predsednik: »In vendar ste bili tam.«

Cerar: »Po službi božji smo se zbrali fantje kot običajno pred cerkvijo.«

Predsednik senata nato stavlja obtožencu nekoliko vprašanj glede izvajanj nekaterih prič, ki ga obremenjujejo. Tako med drugim: »Ali poznate orodnika Seruga? Ta pravi, da ste se tako obušali, da je moral iti na vas z bajoneton.«

Cerar: »Z ujim sploh nisem bil skupaj.«

Predsednik: »Pa tudi druge priče vas obremenjujejo. Kaj pravite na to?«

Cerar: »Ne vem, prav mogeče.«

Zasljevanje J. Vombergaria

Ker obtoženec ni imel ničesar več izpovedati v svoj zagovor, je predsednik senata dal privesti v dvorano Jevrena Vombergara, sobotnikarja iz Cerkev, kateremu občita obtožnica, da je mesec maja lani v Kernovi gostilni v Cerklavah, v gostilni pri Zormanu na Zg. Brniku in v Jenkovih gostilni v Cerklavah pred več osebnimi govorili, da bi bil prav, če bi postala Slovenija samostojna, in sicer na tak način, da bi bil skupen kralj in vojvod; potem bi plačevali manj davka, dočim gre sedaj ves denar v Belgrad in podobno.

Vombergar razume obtožnico in izjavlja, da se ne smatra za krivega. Nato se prične zasljevanje, ki je bilo mestoma zelo humoristično.

„Pevec sem in muzikant“

Predsednik: »Po kaj ste šli v Ljubljano?«

Vombergar: »Pevec sem in muzikant, pa sem šel dol, ker so pisali, da bo zelo lepo petje in godba. To je bilo kakor nasič za mene, da sem šel dol. V Ljubljani je bilo res lepo. Bila je lepa godba, tudi petje je bilo lepo.«

Predsednik: »Kaj so petli?«

Vombergar: »Oj Triglav, moj dom, Slovenec sem, Hej Slovenci, in godba je lepo igrala. Po končanem programu sem šel ven iz dvorane. Pred »Unionom« sem slišal nekoga gospoda z očali, katero je pričeval, kako zaslužen mož je dr. Korošec, da bo pri Zvezi narodov zposobljen, da bome dobili brez vojne Trst in Gorico nežaj k naši državi, da bodo Francoski dali za to Italijanom v zameno nekaj svojih kolonij. Jaz sem pa bil tega zelo vesel, da bomo dobili vse to brez vojne, ker sem se jaz proti Italijanom boril. Bil sem pri Gorici in sem tam kri preliv.«

Obtoženec pomoč predsedniku senata svojo desnicu, v katere je bil ranjen. Predsedniku do-

poveduje, da smo Slovenci na Italijane najbolj hudi.

Predsednik: »Ali vas niso pozvali v Domžale, da bi bili vi voditelji?«

Cerar: »O tem sploh ničesar ne vem.«

Predsednik nato poškodi obtožnemu nekemu listku, za katerega trdi, da se je našel ob prilikih preiskave pri g. Godini in iz katerega je razvidno, kdo je bil vse doloden za vodstvo domžalskih demonstracij.

Predsednik: »Ali ste bili v Domžalah?«

Cerar: »Da, bil sem. Z dekletem sva žla k mudi.«

Predsednik: »Kaj ste se delali v Domžalah?«

Cerar: »Molli sem.«

Predsednik: »Kaj ste delali v Mengšu? Po kaj ste šli tja?«

Cerar: »Sej sem tam doma.«

Predsednik: »Kakšno kravato ste imeli?«

Cerar: »Crno.«

Predsednik (začuden): »Crveno?«

Izvenčni pojasnjuje predsedniku senata:

Predsednik: »Ali niste imeli zeleno kravato?«

Cerar: »Ne, črno.«

Eden od volanov vpraša obtoženca: »Kdo vam je pa umrl?«

Cerar: »Oče.«

Volan: »Pred kolikim časom?«

Cerar: »Pred devetim mesecem.«

Nato stavlja na obtožnega vprašanje državni pravnik: »Koliko časa pa je trajalo vse skupaj v Domžalah?«

Cerar odgovori, da kaže četri ure.

Nato ga državni pravnik se vpraša, ali je viden se druge fante, na kar obtoženec odgovarja, da je bilo vse polno ljudi in da jih ni poznal.

Predsednik: »Ali ste še delali v Domžalah?«

Cerar: »Ne, črno.«

Predsednik: »Ali niste imeli zeleno kravato?«

Cerar: »Ne, črno.«

Predsednik: »Ali niste imeli zeleno kravato?«

Cerar: »Ne, črno.«

Predsednik: »Ali niste imeli zeleno kravato?«

Cerar: »Ne, črno.«

Predsednik: »Ali niste imeli zeleno kravato?«

Cerar: »Ne, črno.«

Predsednik: »Ali niste imeli zeleno kravato?«

Cerar: »Ne, črno.«

Predsednik: »Ali niste imeli zeleno kravato?«

Cerar: »Ne, črno.«

Predsednik: »Ali niste imeli zeleno kravato?«

Cerar: »Ne, črno.«

Predsednik: »Ali niste imeli zeleno kravato?«

Cerar: »Ne, črno.«

Predsednik: »Ali niste imeli zeleno kravato?«

Cerar: »Ne, črno.«

Otoženec nato odgovarja, da inkriminiranih besed ni govoril.

Branilec dr. Ribar

Branilec dr. Ribar stavlja otoženemu sledede vprašanje: »Ali ste pri zadnjih volitvah volili?« Otoženec: »Seveda.« Dr. Ribar: »Koga?« Dr. Ribar: »Ali ste se organizirali v novo stranko?« Na to vprašanje otoženec odgovarja, da se ni, ker ga nihče vprašal. Dr. Ribar: »Ali ste bili po volitvah predlagani za občinskega odbornika?« Otoženec: »Da.« Dr. Ribar: »V otožnici ste označeni kot ideolog. Zato vas vprašam, ali veste za razliko med avtonomijo in federacijo?«

Pojasnila Josipa Lobode

Nato je stavil na otoženca nekaj vprašanj z govornik dr. Germanovič, nakar so prešli takoj na zaslisanje naslednjega otoženca Josipa Loboda, tiskarskega službe iz Dolu pri Ljubljani.

Otoženico razume, a se ne žeti krivega.

Predsednik senata mu stavila takoj vprašanje, če je bil kritičnega dne v Dolu, kar otoženec potrdi, ker je, kakor običajno, sel vsako soboto iz Ljubljane, kjer je bil v službi, k svojim staršem v Dol, pri katerih je prebil nedeljo in se v ponesodnjih dneh zjutraj vrnil v službo v Ljubljane.

Na pozadino vprašanje predsednika senata pojasnjuje otoženec, da je Dol oddaljen od Ljubljane 12 km. Loboda izjavlja, da se je vozil načadno domov z avtobusom.

Dogodki v Dolu

Nato pripoveduje, kako so se razvijali dogodki kritičnega dne v Dolu. Zjutraj je šel v cerkev, isto je storil tudi popoldne. Po popoldanski službi božji se je pred cerkvijo ustavilo kakor ponavadi 100 do 200 ljudi. Tu je spročil Anton Simene ljudem, da je Koroščeva proslava prepovedana. Ljudje so nato odšli po vasi v sprevod. Sprejel je nosil akademik slovenska zastava ter vekikal: »Zivio svoboda!« in »Zivio slovenska univerza!« Otoženec izjavlja, da se je on nahajjal v sprevodu v prvih vrstah ter vekikal dr. Korošcu. Drugih prepovedanih vekikala niti sam vekikal niti jih ni čul.

Na vprašanje predsednika senata, kaj pravi na izjavo prič, ki ho spovedala, da je otoženec Loboda pred domom na vso moč vplil vse mogoče nedovoljene vekikle, izjavlja, da je klical samo dr. Korošča. Otok v sprevodu sploh ni bil. To lahko potrdijo oni ljudje, ki so se nahajali v neposredni njegovi bližini. Otoženec posebno pobjija trditev g. Rajha, ki si je baje zabeležil v beležnico vse inkriminirane besede, ter izjavlja, da ga priva Rajh, ki je star nad 70 let ter slab vidi in sliši, absolutno ni mogel čuti. Istotako tudi njegova žena ne, ki ima tudi nad 70 let. Po sprevodu je šel Loboda

Vombergar: »Sele v zaporu sem zvedel za to.« Dr. Ribar: »Ali ste sploh kaj brali o tem vprašanju?«

Vombergar se ozira na okoli in skomigne z rameni ter nato izjavlja, da ni nicensar čital.

Dr. Ribar: »Ali vam je znano, da je imela Slovenija svojega predsednika vlade?«

Vombergar mošči.

Dr. Ribar: »Kako ste imenovali Brejca?«

Ker Vombergar hitro ne odgovori na to vprašanje, ga dr. Ribar znova vpraša: »Kaj je bil on v deželi vladil?«

Vombergar izjavlja, da je bil doktor.

Dr. Ribar: »Kaj pa je bil Zorjav?«

Vombergar: »V vladil je bil minister, v deželi vladil pa je bil poglavnik.«

Nato dr. Ribar izjavlja: »Torej vidite, hačober ideolog to ni.«

Državni tožilec: »Torej vi ste bili ves čas na shodu.«

Ilij: »Vsa čas. Po zaključku shoda smo že

govorili z Rapetom na dvorišču.«

Kranjski župnik Matija Škerbec

Nato je bil zaslišan g. duhovni svečnik, kranjski mestni župnik Matija Škerbec, ki je otoženec, da je 22. maja 1952 na shodu poslanca Mravljetja na Primskovem, odhajajoč s shoda, zaklical: »Zivio samostojna Slovenija! Zivio republika!«

Otoženec občinko razume.

Na vprašanje predsednika senata, če so čuti krivega, Škerbec očitno odgovori:

»Ko bi jaz kriv, bi danes to povedal. Kot katoliški duhovnik bi smatral za nečasino, če bi ne nosil konsekvenčno svojega dela.«

Shod na Primskovem

Na vprašanje predsednika senata, zakaj je žel na shod na Primskovo, je Škerbec izjavil, da mnogo dela pri zadružah, zlasti pa pri zadruži »Delavci doma« Baneka uprava in »kr. cestni odbor dolgujeta teji zadruži večje vsole denarja, pa sem hotel interpolirati poslanca Barletia, da bi posredoval pri banski upravi, da se ti zneski izplačajo.«

Nato g. Škerbec podrobno opisuje dvorano na Primskovem, ki je približno istotno velik kalar in edina dvorana. Prilej je tja med prvimi in sedel v prvo vrsto. Natančno navaja, kdo je vse sedel poleg njega, in vse podrobnosti. Shod je otvoril posenskič Lokar iz Primskovega, ki je takoj poddelil besedo posl. Mravljetju, katerega jaz dotlej nisem poznal. Takoj nato je akademik Ilij predlagal, da se voli predsednik shoda. Ker je otoženec shoda ta predlog odklonal, je nasidal v dvorani večik hrup in nemir. Zaradi tega je Mravilje reklo: »Ce se civilizirajo ljudje, me boste poslušali, če ste organizirana banda...« To je ljudi razburilo, nakar sem se jaz dvignil s sedeža in dal »palico znak ter zaklical: »Mirko Pozval sem navzoče k redu.« Nato pa je Mravilje reklo: »Po 6. januarju vas zapeljevati ne bodo ved zapeljevali. Jaz sem smatral, da leti izraz zapeljeve name, pa sem ga vprašal, če sem jaz zapeljevec. Ljudem pa sem rekel: »Ali ste ga ališčali?« Med tem sta stopila na oder dva orožnika, katerima je Mravilje reklo: »Zapeljite ga!«, nakar je eden od orožnikov odgovoril: »Saj ga dobro poznava!« Nato je orožnik v imenu zakona razpustil shod.

Prizor v dvorani

V dvorani je nastal nemir in vptje, vsled cesar sem jaz stopil na stopnice in zaklicil ljudem: »Mi spoštujemo zakon in oblast! Mirno se razdimo! Vzkljnik sem: »Zivio Slovenija!« Nekdo, ki je stal blizu mene, je reklo, da je shod končan, nakar sem jaz reklo: »Skoda!« Ljudje so začeli zapuščati dvorano, a svoje somišljenjite je povabil z besedami: »Socijal bi pa shod zastopnik!« Ljudje, ki so bili zunaj, so mislili, da se bo shod nadaljeval, pa so hoteli nazaj v dvorano. Ko sem bil se jaz v dvorani, je nekdo zunaj pred vratil zavplil: »Zivio svobodna Slovenija!« Duhovni svečnik Škerbec nato podrobno opisuje svoj povratak v Primskovo iz Kranja, kamor se je nato podal v družbi Trepalta in njegovega otroka. Za njim je šlo skupina fantov, ki so povečani klicali: »Zivio Korošč!« Ko sem bil se v bližini doma, sem se ozel ter videl, da so se nekateri ljudje zopet prilegli zbirati pred domom in protestirati proti temu, da se jih ne postoli v dvorano. Videl sem, kako je orožnik stopil na stol in izjavil: »Jaz vam garnitram, da shoda ne bo. V imenu zakona, razidite se! Po stranski poti minuo pokopalica sem nato odšel domov.«

Predsednik: »Zakaj niste tako odšli s shoda, ko ste videli, da je Mravilje in ne Barle?«

Škerbec: »Ko je bila polna dvorana.«

Predsednik: »Pa zakaj niste z Barletom govorili pred shodom? Lahko bi ga bili poklicali, sicer pa se tudi tako vprašanja ne rešujejo na javnih shodih, ampak privatno.«

Škerbec: »Hotel sem ga javno interpolirati.«

Predsednik: »Kako ste prišli do tega, da ste zavplili: »Zivio Slovenija!««

Škerbec: »V tem trenutku sem bil nekojiko razburjen in sem hotel samo zaklicati: »Zivio Slovenija!« To je bil samo lapsus linguae.«

Škerbec in Mravilje

Predsednik: »Zakaj je Mravilje pod prisego izdal, da ste vekikali inkriminirane besede?«

Škerbec: »Ko so me zapri, si nisem mogel tega misliti. Mogel bi to storiti Lokar, ki je moj sovražnik, sem si mislil, ali za Mravilje si kaj takega nisem mogel zmisiliti. Sele, ko sem zvedel, kakšna osebnost je Mravilje, mi je postal vse razumljivo. Tudi o vas, gospod predsednik, si lahko nekdo kaj izmisli in potem dalej razširja. Vsi so mislili, kaj sem rekel. Samo Mravilje tega ni mislil.«

Predsednik: »Kako ste pa prišli v Senčur?«

Škerbec: »Bil sem v Podborštu in ker nam je preostalo še nekaj časa, sem dejal svoji družbi: Poidimo pogledati, kaj je v Senčuru, kjer je moj dobar prijatelj župnik Piber. Zanimalo pa me je tudi, kako je tam izpadel shod. Govoriti pa sem hotel z Barletom, s katerim sta si osebno znana in tudi dobra. Ob tričetrti na 6 smo prišli tja in vidi veliko množico ljudi.«

Dr. Stuhel: »Koliko ljudi je bilo za Barleta, koliko proti?«

Škerbec: »Večina je bila proti.«

Sherbec in Barle

Predsednik: »Torej je bila le namera, da se razbije shod.«

Zadnji: Gregorin Franc

Nato je bil zaslišan Gregorin Franc, delavec pri Sv. Trojici. Otoženico razume in izjavlja, da se čuti krivega, ker ni izgovoril inkriminiranih besed. Pred preiskovalnim sodnikom je samo zato prianjal, ko so mu na policiji rekli, da ga bodo izpuščili, če bo priznal. Ker je bil njegov brašnec dr. Zdravkovič pri današnji razpravi odsoten, je stavljal njegov namensnik dr. Niko Petrovič na obtoženca več vprašanj.

Potem so posamezni zagovorniki stavili po-

Državni tožilec: »Ali je bil na dvorišču za casa shoda kakšen vršč?«

Ilij: »Nič ni bilo.«

Dr. Pegan: »Posname Sajovic?«

Ilij: »Ne.«

Sherbec: »Tedaj je bil shod končan. Nahajjal sem se večinoma v bližini okrajnega načelnika dr. Ogrina in okr. komisarija dr. Zobca. Z njima sem se dogovoril, da bom poslanca Barleta odpeljal na svojo odgovornost in Šenčurju v Kranj. Umnik mi je prinesel iz župnišča stol, raz katerega sem množično nagovoril: »Mi smo krijskajti in zakon poslušujemo! Barle je moj duhovni tovarisko. Nisem nastopil ne kot voditelj in ne kot politik, ampak samo kot duhovnik. Hotel sem pomiriti ljudi, ker sem se bal, da ne bi prislo do se hujšega. Nato sem jaz odpeljal Barleta.«

Predsednik: »In vendar ste na Primskovem shod razobil?«

Škerbec: »Ce bi hotel shod razbiti, gospod predsednik, potem nič ložjega. Stroj delavec bi bil pozval, a na shodu na Primskovem ni bilo niti enega. Sploh je bilo iz Kranja silno malo ljudi.«

Državni pravnik: »Ali ste videli, da bi letelo kamenje proti poslancu Mravljetju?«

Škerbec: »Ne.«

Državni pravnik: »Ali ste se z Ilijem dogovorili, da bo on predlagal, da se voli predsednik shoda.«

Škerbec: »To je prišlo spontano. Sam je to napravil, ker je želel, da bi se shod vrnil in da se ne bi prej zaključil, kakor se je to zgodilo v Predosljah, na katerem je istotako hotel govoril neki akademik o ljubljanski univerzi, pa tmu poslanec Barle ni dal besede ter je shod predčasno zaključil.«

Državni tožilec: »Kako to, da se je na vseh teh shodih zbiralo toliko ljudi?«

Škerbec: »Malo pred tem je bil shod v Nišu, na katerem je govoril tedanjši predsednik vlade dr. Marinkovič in na katerem je podaval znane izjave, pa so ljudje mislili, da se pričenja malo živahnje politično življenje.«

Predsednik: »Kateri stranki ste pripadali?«

Škerbec: »Nobeni. Bil sem član SLS.«

Branilec dr. Pegan

Dr. Pegan: »Prosim vas, gospod duhovni svečnik, pojasnite to, kako ju z vasm disidentstvom.«

Predsednik senata: »To je odveče.«

Dr. Pegan: »Kakšno zvezo ste imeli s slovensko ljudsko stranko in dr. Koresecem?«

Predsednik senata: »Tudi to je odveče.«

Dr. Pegan: »Ali niste znali v Tržiču osklonili kandidaturo na listi SLS za občinske volitve?«

Škerbec: »Res je! Sele, ko so spremenili nalog listo v delavsko listo, sem kandidaturo sprejel.«

Dr. Pegan: »Ali stalno nosite palico, ali ste jo imeli samo enega dne?«

Škerbec: »Stalno. Za to ve ves Kranj.«

Dr. Pegan: »Kako ste odhajali s shoda?«

Škerbec: »Skupaj s Trelatom.«

Dr. Pegan: »Ali so bili na shod pozvani samo prisostni JRKD ali pa tudi drugi?«

Škerbec: »Izrečno je bilo naročeno, naj pridejo na shod ljudi politični nasprotinci.«

Dr. Adlešič: »Ali ste videli Brodarja na shodu v Senčurju?«

Škerbec: »Videl.«

Dr. Adlešič: »Kako se je obnašal?«

Škerbec: »Bil je popolnoma miren, sicer nekoliko razburjen radi dogodkov. Ali jaz sem bil tam večja nekaj minut.«

Dr. Adlešič: »Ali je Brodar množično hujškal ali pomirjeval?«

Škerbec: »Pomirjeval.«

Dr. Adlešič: »Ali vam je pri tem, ko ste odpeljali Barletu, pomagal kaj Brodar?«

Škerbec: »Pri predlog, naj odpeljem Barleta, je, kakor sem kasneje slišal, stavil neki trgovec iz Kranja, takoj nato Umnik in Brodar je bil takoj za to.«

Dr. Germanovič: »Dovolite, g

Naročnina mesečno
25 Din, za inozemstvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

SCOUENEC

Telefoni sreduljštvatva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2056

Inhača veček dan zjutraj, resca ponedeljka in dneva po prazniku

Cek. račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.549 za inzertate;
Sarajevo št. 7.563
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

Ob rojstvu nove velesile

«Avec un Stresemann, on revise les traités. Avec un Mussolini au un Hitler, on ne revise rien.» (Gaetano Salvemini, Mus-
solini diplomate, Paris, Jan. 1932, str. 251.)

Evropa je doživela veliko presečenje, ko se je pojavila mesto prejšnje Male zvezze nova že tesnejše povezana državna skupina, ki ji državno-pravni strokovnjaki odkazujo mesto med državno zvezzo (Staatenbund) in zvezno državo (Bundesstaat). Najti je oznamenovanje zvezze, ki so jo sklenili med seboj Jugoslavija, Romunija in Češkoslovaška, tako ali tako, dejstvo ostane važno in morda tudi res zgodovinskega pomena, da se je v nemirni Evropi pojavila sreda Europe nova velesila, ki ima vse pogode, da se na znotraj nele utrdi in vsestransko poveže, nego tudi tudi polno možnosti, da se po izjavi sedanjega francoskega ministra zunanjih zadev Paul-Boncourja kmalu iz nje kot ključno celico razvije nova obsežna politično gospodarska organizacija v Podonavju in na Balkanu.

Kakšnega pomena in značaja je preenovljena Malo zvezza razrešljive nove Evrope, nastale po svetovni vojni? Evropo je treba smatrati kot eno samo politično ento z vsemi pozitivnimi in negativnimi silnimi, borečimi se za neko politično smer, za idealno ali pa le golo materialno dobrobit. Kdo motri oblikovanje nove povojne Evrope z nekega višjega stališča, ne bo zrl v prenovljeni Mali zvezzi le gole materialne gospodarske politične tvorbe, ki ima namen podpirati prevlado Francije v Evropi, nego bo sel pojava do dna, do osnovne ideje, ki se krije za gotovimi dejstvi v nizu drugih prevažnih dejstev in dogodkov pred tem najnovejšim dogodom.

Misli o novi Evropi, ki naj bi se zohlikovala po razbijanju velikih političnih sil najprej v Podonavju, ali bolje rečeno v prostoru vzhodno od črte ločilnice, ki jo dobija, če si misli spojen Izvir reke Odre z izlivom Soče, so se ostro pojavile in se še vedno krijojo. Vse evropske velesile so si ustvarile z ozirom na svoje politične in gospodarske koriste gotove načrte, kako bi naj bile novo nastale države na ozemlju med imenovano črto ločilnico ter drugo črto ločilnico, ki jo dobija, če spojisi Izvir pri Rigi z izlivom reke Dujenku v Črno morje, zvezane mej »boji in s posamezni evropskimi velesilami. Odkar je poljski francoski zunanjji minister Briand objavil načrt o panevroški uniji, ki bilo vse polno izjaz proti in za tak načrt, a praktično delo ni še izpod rok, ker je bilo polno napotij in tihih protivnikov, boječih se za svoj lastni dobiček. Med te moramo šteeti vse revizioniste, to je države, ki so se čutile na tak ali na drug način prizadete z mirovnimi pogodbami in bi radi premenile zemljevid Evrope v svojo korist. Nastala sta dva tabora: Na eni strani, ki so hoteli in hočajo spremeniti povojni status quo; med njе štejejo Italijo, Nemčijo, Avstrijo, Madjarsko in Bolgarijo. Na drugi strani na stoti vsi, ki so z mirovnimi dogovori kavarki doobili ali pa povečali svoje državno ozemlje. Anglija, Francija, Poljsko, Češkoslovaško, Romunijo in Jugoslavijo, poleg manjših držav na Baltskem. Borba za Podonavje, oziroma za francoski načrt in proti njemu, pa se je pričela v vsej jasnosti šele v dneh, odkar so se velesilesi »razorovale, to je od pretekle jeseni po doseženem sporazumu o reparacijah v Lozanu.

Lozanska konferenca in nenadni presečenje prijateljski dogovor med MacDonaldom in Herrliotom, oziroma Anglijo in Francijo, je mehnik v horbi za Podonavje in vse ono širno ozemlje, ki leži med zgoraj omenjenima črto ločilnicama. Ta prijateljski dogovor je nujna posledica Mussolini-Hitlerjeve revizionistične politike, s katerim je francoska in angleška diplomacija morala računati prav resno, odkar se je moral kancler Brüning umakniti reakcijonarnim silam, hotečim Hitlerja spraviti do moči, kar se je po etapah zgodilo še januarja 1. 1933 in povzročilo tudi dne 16. februarja preenovljene Male zvezze. Politična zgodovina izraza enega samozavestnega nastopa fašistovskega sveta v aprilu 1. 1932 takoj po veliki volilni zmagi hitlerjevcov v marcu 1932 bo morala označiti prijateljski dogovor med Anglijo in Francijo v juliju 1932 za dogodek, ki je zavaroval evropsko politiko obeh dogovornikov pred vsemi presečenji Mussolini-Hitlerjeve politike in takto. Le v svitu te protipoteze proti Mussolini-Hitlerjevi srednjeevropski revizionistični politiki je možno prav oceniti, zakaj je šef italijanske vlade bil naenkrat tako presečen, da je še nekaj tednov po skrivnostnem sklepu prijateljskega dogovora med Herrliotom in Mac Donaldom sam vzel v roke zunanjou politiko Italije in pošal Grandijskem opozrat v prisluškavat v bližino Foreign Office v London kot poslanika.

Pomen prijateljskega dogovora tiči prav v tem, da je predvidoma onemogočil dogovorjenje nevarno politično igro, ki naj bi se po računih fašistovskega sveta v aprilu 1932 pričela z napovedanim ultimativnim korakom koncem septembra 1932, če bi bil do takrat dospel v Nemčiji do absolutne državne moći Hitler, kar je Mussolini za gotovo pričakoval ter računal z že davno dogovorjenim skupnim nastopom fašistične Italije in social-nacionalistične Nemčije ob danem terminu izstopa z Društva narodov, kar bi bilo gotovo prineslo nenačudno zaostreitev v odnosih evropskih držav in narodov ter pričakovanje revizionističnih pogodb v korist fašistične reakcije, ker bi se bila izolirana Francija znašla naenkrat pred potovimi dejstji, ki bi jim z Malo antanto ne bi bila nikakor kos. To nevarnost je francoska diplomacija pravočasno do dne predvendarja in za naprej spremno preprečila v juliju s prav mojstrosko diplomatsko tajnostjo doseženim prijateljskim dogovorom med Herrliotom in Mac Donaldom.

Francosko-angleška politika ima na temelju lozanskega medsebojnega prijateljskega dogovora svoj jasen pravec. Ob slabošti Društva narodov sta edino ti dve velesili tako močni, da lahko povredno ali neposredno še vedno sčas-

Izpred Državnega sodišča za zaščito države

Kaj izpovedujejo priče

Belgrad, 24. februar. I. Danes zjutraj se je pred državnim sodiščem za zaščito države nadaljevala razprava proti bivšemu narodnemu poslancu Brodarju in tovaršem. Kakor tudi že prej, je vladalo tudi na današnjo razpravo veliko zanimanje. Kmalu po

8 so obtoženci zavzeli svoja mesta na dveh dolgih klopih v enem vrstnem redu, kakor so navedeni v obtožniški. Na hodniku so že čakale priče, ki so bile posvane iz Slovenije na današnjo razpravo v Belgrad.

Prva priča Janez Rekar

Na zahtevo predsednika senata je bila poklicana v dvorano prva priča Janez Rekar iz Hrastja, ki stopi na oder pred predsednikom senata. Ta mu najprej izjavlja, naj se nujesar ne boji, ter naši govorji popolno resnic. Predsednik senata stavja takoj potem priči raznega vprašanja, na katera odgovarja v istem smislu kakor pri zaščitovanju ter izjavlja, da so omnenjena dne podali v Hrastju, kjer je imel napovedan shod poslanec Barle, od vseh strani vključki: »Zivio Korošec, dol z Barletom!«

Na vprašanje volanta dr. Stuheca, če se je načajal Franc Praust v njegovih bližini in je še slišal, kako je vkljukal »zivio kralje«, nakar da mu je Brodar odvrnil z inkriminiranim vkljukom, priča Rekar to potrdi in izjavlja, da se je Brodar nahajjal med mnogico pred dvoriščem, v katerem je zboroval Barle. Tu so vendar podali prepovedani vkljukki. Zandarji so pa mirili razburjeno množico.

Na vprašanje volanta dr. Stuheca, če se je načajal Franc Praust v njegovih bližini in je še slišal, kako je vkljukal »zivio kralje«, nakar da mu je Brodar odvrnil z inkriminiranim vkljukom, priča Rekar to potrdi in izjavlja, da se je Brodar nahajjal med mnogico pred dvoriščem, v katerem je zboroval Barle. Tu so vendar podali prepovedani vkljukki. Zandarji so pa mirili razburjeno množico.

Na vprašanje, kateri stranki je prej pripadal Praust, priča Rekar izpoveduje, da je prej pripadal vladni stranki, kateri stranki pa sedaj pripada, tega prida ne ve ter znova potrijeva, da je obtoženec Brodar res vkljuk inkriminiran besed. To lahko potrdi s prizzo, da je potreben desetkrat, ali pa stokrat.

Predsednik senata vprašuje pričo, če je pedio tudi kamenja, na kar Rekar izjavlja, da je padlo malo kamenja.

To potrdi Rekar na zahtevo predsednika tudi pri konfrontaciji. Obtoženec Brodar pa odločno zanika, da bi bil resek to, česar ga obtožuje obtožnica ter na zahtevo predsednika senata pojasnjuje, da a priča Rekarjem ni živel baš v najboljših odnosih. Sicer nista v sovraštu zaradi politike, marveč je to sovraštu med olima čisto osebnega značaja Brodarju je bilo namreč vedljivi zavidi, da si je tako lepo ureidel gospodarstvo, ki je danes daleč naokoli znano kot res vzorno ter si ga hodi ogledavati ljudje od vseh strani. Tudi drugače si je opomogel. Prav zaradi tega mu je bilo zavidičnih precej ljudi. Med temi je bil tudi Rekar, ki sicer odkrito proti njemu ni nastopal, vendar se je družil z Brodarjevimi sovražniki ter skrivaj rovaril proti njemu.

Priča Rekar pokaže tudi predsedniku senata grozilna pisma, ki jih je sprejel v zadnjem času, v katerih se mu preti kot krioprincežniku s smrtno. Eno od teh pisem je bilo oddano na posti v Ljubljani, drugo v Kranju, in sicer pretekel soboto.

Družinski pravnik dr. Čadrov zahteva, da se vsebina teh pisem zabeleži v zapisniku. Obtoženec Brodar tudi izjavlja, da Rekarju ne gre poklanjati nikake vere, kar je bilo večkrat izpričano.

Druga priča Anton Zupanc

Kot druga priča je bil pozvan v sodno dvorano Anton Zupanc iz Voklega. Ko ga predsednik pozove, da mora govoriti popolno resnic, mu stavja tako vprašanje, če je bil kritičenega dne na shodu, nakar priča Zupanc izjavlja, da je prišel malo pozneje. V začetku shoda ni bil.

Predsednik: »Kje je bil Barle, ko ste prišli?«
Zupanc: »Na dvorišču.«

Predsednik: »Ali so ljudje kaj vplili?«
Zupanc: »Malo so vplili, in sicer »Zivio dr. Korošec in dol z Barletom!«

Predsednik: »Koliko ljudi je bilo?«
Zupanc: »Ni jih bilo toliko. Večinoma ženske so bile.«

Predsednik: »Koliko?«
Zupanc: »Čez 50 ne.«

Predsednik: »Koliko pa jih je bilo na dvorišču?«
Zupanc: »Boj malo, 15.«

Predsednik: »AH je bil Brodar med njimi?«
Zupanc: »Bil.«

Predsednik: »Kje pa je stal?«
Zupanc: »Stal je na cesti.«

Predsednik: »Kje so pa bili žandarji?«
Zupanc: »Stali so med vrat.«

Predsednik: »Ali je bilo kaj shoda?«
Zupanc: »Barle nam je reklo: Ker nam ne pustijo dol govoriti, bo pa tukaj nekaj malega povedal.«

Predsednik: »Ali so zvonovi zvonili?«
Zupanc: »Potem je prišel Brodar.«

Predsednik: »Ali sam bil?«
Zupanc: »Sam.«

Predsednik: »Kdo je bil takrat vse v hiši?«
Zupanc: »Jaz, Molj, Tičar, Dermastja in neke ženske, ki so sedeče pri peči. To so bili večinoma sorodniki.«

Predsednik: »Kaj je Brodar reklo, ko je vstopil v hišo?«
Zupanc: »Sedaj sem prišel semkaj k vam, da ne boste kaj hudi na mene, ker se je shod razbil. Prihajam kot prijatelj v vašo hišo.«

Predsednik: »Ali je reklo, da je on razbil shod?«
Zupanc: »Ni reklo, da je on razbil shod.«

Predsednik ga potem sprašuje, o čem se je dalje razpravlja. Ker mu priča ne more dati opisa dogodkov, mu predsednik senata prečita, kaj je izpovedal pred preiskovalnim sodnikom, kar priča na vprašanje, če je vse to točno, potrdi.

Tu govorji o tem, kar je tega večera govoril v tej družbi Brodar o sestanku z dr. Korošcem v Ljubljani.

Predsednik: »Ali je Brodar tudi govoril o mandatih?«

obvladata evropsko politično situacijo tudi za slujaj, če bi Društvo narodov po izstopu Italije in Nemčije postal brez moči proti revizionistični. Ultimativni značaj angleško-francoske skupine note v hirsberški zadovoljstvu je zato prečiščen čim skupne urejajoče volje, izvirajoče iz lozanskega dogovora. Ta skupna odločna volja ima za cilj ustvariti tako ustaljenega mednarodnega reda v Evropi, da naj bi bil za dolgo do izključen vsak obozren spadaj in zagotovljena varnost Francije in vseh, ki jim je prišreč oliranitev enih mirovnih pogodb in pakrov.

Varnost Francije je akcijom francoske politike in glavnega oskrbujet, katere se suče že dolgo vse evropsko politiko. Je osnovna cilj, ki v razpravi se nahajačačega vprašanja o razorovitosti, ki bo letos stopilo v odločilno stopnjo.

kakor je za časa lozanske reparacijske konference prišlo razorovitje in dramačne zaostrište in nezdne rešitve v sporazumu obeh vse evropsko politiko zaenkrat še vedno vodilnih evropskih velesil, Anglije in Francije. Zato mora končna ureditev Evrope biti taka, da bo nudila Francije, brez poschib in izrednih obveznosti Anglije, dovoljno kritje za vse služajoče. Kdo pa hoče red in mir, mora hoteti red in mir predvsem v ozemljju, ki meji na zpadu na fašistično nacionalistično, na vzhodu pa na komunistično-sovjetsko črto ločilnico. Tako politiko zahteva tudi načrt načrte, varnosti Jugoslavije pred načrty zdržanega italijanskega fašizma. Zato je v Mali zvezzi ga rancija ogromnega pomena za našo državo in moramo vse državljanji Jugoslavije vsak po svoje prispetati k njeni okrepitvi in poglobitvi.

Štev. 47 a

Cek. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.549 za inzertate; Sarajevo št. 7.563 Zagreb št. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Upraza: Kopitarjeva 6, telefoni 2992

Cena 1 Din

Zupanc: »Rekel je, da so mu pri zadnjih volitvah ponudili mandat, ki ga pa on ni hotel sprejeti. Rekel je, da se bomo borili do konca, če ne bomo dosegli v petih letih, pa v 10 ali 20.«

Predsednik: »Ali je Brodar govoril kaj o republiki?«

Zupanc: »O republiki ni nič govoril.«

Predsednik: »Ali so ga kaj vprašali, kaj bo pričao pozneje?«

Zupanc: »To zanika.«

Zupanc: »Brodar je samo pravil, da je

ustavili pred Senčurjem ter smo jih razkropili, na kar pa so rejavili, da sicer odhajajo, da pa se jih bo vrnilo še mnogo več. Ko je v Senčurju odbila ura tri, so prideli množice z zelenimi kravatami vreli z vseh strani v vas, tako da se jih je v kraškem nahralo do 3000. Jaz in še en orožnik sveta postavila pri vhodu v Gasperlinovo dvorišče. Za katere smo vedeli, da so nacionalisti, smo jih ustavili na dvorišče, na katerem se je pozneje vrnil shod. Nekateri, ki so imeli zeleno kravato, in jih jaz nisem pustil na shod, so odšli ter so se vrnili z drugičnimi kravatami in se na način skušali vtipolapiti na dvorišče skozi orožniški kordon. Ko je množica, ki je na vse moč vplila v vzhlikal dr. Korošcu in proti Barletu, vedno bolj prisikala proti vhodu na Gasperlinovo dvorišče, smo mi orožniki ustavili nanjo ter jo potisnili nazaj. Med tem trudcem in hrapom ter vzhlikanjem so pricela padati polena in kamenje z Umnikovega dvorišča na orožnike. Zato sem dal povelje: Ničan!

Predsednik in Sotler

Predsednik: Ali vas je zadealo kako poleno?

Sotler: Mene ni, pač pa je nekateri druge. Ko smo videli, da je masa navadila na enega orožnika ter je neko zagrabil za njegovo puško, smo uporabili strelno orotje.

Predsednik: Kdo je dal prvi strel?

Sotler: Prvi strel je padel z Umnikovega dvorišča. Ta strel ni bil iz vojaškega revolverja ozimoma puške, ker jaz dobro razlikujem strel iz nadzadne puške ali revolverja ter strel iz vojaškega orožja. Šele potem je pricelo orožniško streljanje. Tukaj priča citira čl. 24 zakona o orožništvu, ki govorji o uporabi orožja. Priča nadalje pripoveduje, da je vse to trajalo vsega samo nekoliko minut in se je nared nato pomiril in razbehal na vse strani.

Na vprašanje predsednika, kakšni vzhlikli so padali, priča navaja: »Zivio Korošec! Dol Barle! Zivio svoboda! Zivio slovenska zastava!«

Predsednik: Kje je bil Brodar v tem času?

Sotler: Blizu Umnika bilo. Stal je skupaj z Umnikom, ko se je pricelo streljanje, ter sta se skupaj z Umnikom umaknili na dvorišče Umnika več hiš.

Predsednik: Kdaj ste zopet videli Brodarja?

Sotler: Po nečem med maso.

Predsednik: Kje je bil pa Umnik.

Sotler: On se je načeval držal pri svoji hiši, dočim je Brodar hodil od gruče do gruče.

Predsednik: Kako sta se obnašala?

Sotler: Videl sem, kako sta hudem nekaj prizvedovala, nakar so ludje in boli vplili.

Predsednik: Ali je Umnik tuši vzhlik?

Sotler: Stiral sem ga, da je zavil: »Zivio Korošec! Zmaga je naša!«

Predsednik: Ali je se kaj drugega kljčil?

Sotler: Kaj drugega nisem slišal.

Predsednik: Ali je Brodar kaj vzhlik?

Sotler: Brodar nisem ne slišal. Za Umnika vem, da je ljudem na glas govoril, naj se razide, potem pa jim je dejal, le se malo počakajte. Bil sem samo dva metrov od njega, zato sem ga nudi slišal.

Predsednik: Tukaj se zapiše: »Zivio Korošec! Zmaga je naša!«

V ostalem priča izjavlja isto kar je izpovedala pred preiskovalnim sodnikom.

Na vprašanje predsednika senata, če je videl Franco Grifca, je priča izjavila, da ga je videla, kako je sedel na župniškem zetu, oziroma, da so za držali ljudje v vasi in da je mahal z majhno slovensko zastavo ter kljčil: »Zivio republika! Zivio svoboda!«

Zavil je tukaj, da je Sotler to izjavil.

Potem je vstopil v sodno dvorano orožniški poslovnik Borislav Rakić, kateremu predsednik ponuja dol, da sede. Področno opisuje potek dogodkov v Senčurju. Zase pravi, da je samo nekaj časa prej prišel v Slovenijo, da njenih razmer tedaj že ni bogov kako pozna. Dan pred shodom, to je v soboto, sem zvedel, da je napovedanih za drugi dan v načinu rajonu nekoliko polilijnih shedov. Razen tega sem dobil po kurirju obvestilo iz Senčurja, da numerirajo nekateri ljudje iz Komende razbiht Barletov shod v Senčurju. Telefonško sem sporočil to vedenju v Kamniku, naj preprič dohoci teh ljudi. Od orožniških posljil pa, ki so ob čezmejski progri med Kranjem in Jesenčnimi, sem zahteval okrepitev. Ta dan sem kosil že ob 11 v hotelu pri Ječincu. Med kosiom se je zbratilo na križišču zunaj več ljudi, ki so vprizorili male demonstracije, katerih načinčni ormočki ni mogel preprečiti. Ob pol 12 je prišel gorenjski vlasnik v Kranj in z njim zaproseno ogrejec. Del njih sem poslal v Senčur, kamam sem tukaj tudi sam posel. Tam sem posamezni oddelkom določil mesec, rezervo pa sem postavil v orožniško postajo. Ko sem prišel sam gori, da je bilo tam popolnomo mirno in skoraj nebitni ljudi. Ob ormočju načelniku sem prijal načelo, da se shod v Senčurju mora brezprekogni vrsiti. G. načelniku mi je rekel: »Cuje, vse doseganje shode so preprečili. Z ozirom na to sem pri vseh dohodil v Senčur postavil orožniške patrulje. K sestavljenih bismi ekipo Gasperlinovega dvorišča sem poslal načelnika Sotlerja, da jim naroci, da ne smijo nikogar pustiti v svoje prostore.«

Predsednik: Ali je Sotler to izjavil?

Rakić: Odšel je, da pove, kar sem mu narocil, po teh viših. Prej sam vned sem postavil Sotlerja, ki je zelo dobro ljudi, naj pusti na dvorišče samo tiste osebe, ki jih poziva in z katere ve, da ne bodo delale nikakih izgredov. Ko je bila popolnoma slabša bojna končana, se je kar neuskrat poslužila pred nami ogromna množica ljudstva, ki je veden bolj prisikala orožniško proti vedenju na Gasperlinovo dvorišče. Istečel pa so pritiskale množice skozi vse dohode v Senčur, tako da sem bil prisiljen, prilegniti na zborovališče vse orožniško. V načinu pa je veden bolj v bolj pritiskan, iznudil vse vzhlike. Pedali so vzhlikli: »Zivio dr. Korošec! Zmaga je naša!«

Rakić: Držim, da je bilo mesto množico v Senčurju več skupin, v katerih je bilo po nekaj hokačev, ki so vplili: »Zivio!«, dočim so drugi skozi niso ponavljali, sočasno pa vzhlikli.

Rakić in Brodar

Rakić: Drugi dan, ko sem raportiral komandirju, je neuskral stopil v sobo Brodar, da se pričoli radi dogovor prejšnjega dne. Hotel sem oditi, pa mi je komandir rekel, naj ostanem. Na Brodarjeve pritožbe pa mi je komandir odgovoril, da obstaja zakon o orožništvu in pravila, kaj je tako da smo ormočje uporabljati. Ce mesta ne poznam, jih pa morajo poznavati njeni voditelji, natančno pa Brodar odgovoril: »Dobro, da vem, bom pa drugič dal drugična navodila.«

Brodar je očitno zanimal ter izjavila, da je res, da bo svetoval in ne del svojih navodil odnosni načrti.

Odšel je poročnik Rakić izjavil pri svoji izstreljavi, da je Brodar tukaj govoril arhivske.

Rakić: Poudarja, da je bilo mesto množico v Senčurju več skupin, v katerih je bilo po nekaj hokačev, ki so vplili: »Zivio!«, dočim so drugi skozi niso ponavljali, sočasno pa vzhlikli.

Rakić in župnik Škrbec

Predsednik: Kdaj je prišel v Senčur skrbec?

Rakić: Seje po uporabi orožja. Videl sem, kako se je razgovarjal z okrajnim načelnikom Zobrem, Brodarjem in Umnikom. Pozneje sem ga pa videl, kako se je pozvezal na nekaj ljudi in pričel nekaj govoriti. Pa ga bolj se nisen dobro razume, sklepil pa sem, da je najprej nekaj pojasnil, nato pa sem slišal besede, da bočne delnice.

Rakić: Popolnoma ne.

Predsednik: Ali so zvani zvoni?

Rakić: Se ne spominjam.

Rakić: Jaz niti poslušati nimen hotel, ker sem pazil na orožnike, kajti sem se, da jih ne bi mala obkolla. To je bilo važno nosenje leda, ko je pričelo fraci z vseh strani kamejne na orožnike ter sem jaz natrulil.

Rakić in dr. Adlešić

Dr. Adlešić: Gospod poročnik, ali je bil to avto, da se vidi pri demokratiji?

Rakić: Pri takih demokratijah privjet.

Dr. Adlešić: Ali se bili kaj vznemirjeni v tistih orožnike?

Rakić: Popolnoma ne.

Dr. Adlešić: Ali so zvani zvoni?

Rakić: Ne spominjam.

Rakić: Jaz niti poslušati nimen hotel, ker sem pazil na orožnike, kajti sem se, da jih ne bi mala obkolla. To je bilo važno nosenje leda, ko je pričelo fraci z vseh strani kamejne na orožnike ter sem jaz natrulil.

Zagrebska vremenska napoved: Prečično oblačno in nekoliko hladno.

Predsednik: Ali ste videli Kosar?

Sotler: Videl. Videl sem ga stari nasproti Gasperlinove hiše, in sem ga viden, kako je vplil: »Zivio republik! Zivela samostojna Slovija!«

Zivela samostojna Slovija!

Predsednik: Kdaj ste pa videli Grilca?

Sotler: Kmalu potem, ko smo streli.

Predsednik: Ali ste videli Brodarjevega blapca?

Sotler: Da. Med tisto in cerkvijo je stal. Tam je vstopil v skupni brez klobuka in suknicu. Bil je najbolj divil. Videl sem ga pa tudi, da je metel kamejne.

Predsednik: »Kje pa je stal Grilc?«

Sotler: Grilc je stal v bližini kape Škerbec.

Predsednik: Ali ste vi Grilca pozvali že od prej?

Sotler: Ne. Vprašal sem pa ljudi, kdo je ta in so mi povedali, da je Grilc iz Grada. Mislim, da sem vredel glede tega načinka Severja in Cerkelj.

Predsednik: Ali ste videli Grilca?

Sotler: Bilon je. Srednje visok. Bolj bledega obrazja. Ni debel.

Predsednik: Ali ima brike?

Sotler: Ne ves.

Predsednik: Dajte, poselite ga med obiski.

Sotler: Nekoliko časa opazuje posamezne občence, nakar pokaže Grilca.

Predsednik: »Grilc, ali ste slišali, kaj je izvedel Sotler?«

Grilc: To ni resulca, kar on pravi.

Predsednik: »Kos, ali ste slišali, kar trdi Sotler o vas?«

Kos: Ni res, da bi bil jaz prišel brez kolesa.

Sotler: Brez kolesa ste bil?

Kos: Ni res! To odločno izjavjam.

Predsednik: Umnik, ali ste slišali, kaj pravi Sotler?

Umnik: Da. Mnogo je povedal točno, mnogo stvari pa je, o katerih je veloma ali nemusimo pozornosti nenesljivo. Nenesljivo je, da bi bil posebni prvi strel z mojega dvorišča. It's je, kar se že pri zasliševanju priznal, da je poleno pašilo z mojega dvorišča in da je prvi oddal strel g. Rakić.

Predsednik: Kje so se nahajala polena? Ali so se nahajala namenoma tam?

Sotler: Tam ima g. Umnik skladovne dr. dočim drugod poen pri preiskavi nismo našli. V kuhišnji in v župnišču pa smo našli kamenje.

Predsednik: »Kdo je izstrelil prvi strel?« Orožnici?

Sotler: Prvi strel nisem oddal orožniki. To bi sedaj radi prevrnil na orožnike.

Umnik pravi predsednika, da bi stavil pričevanje, kako se je Umnik sicer obnašal.

Sotler izjavlja, da je bilo njegovo obnašanje neoporečno, pokazal pa se je pri zadnjih volitvah, da res politike lige, zelo strastnega.

Nato je bilo orožniškemu načelniku stavljenih nekoliko vprašanj, ki se namreč nista na Umnika. Potem ga je vprašal državni pravnik: »Ali ste videli Hijo?«

Sotler: Pri Gasperlinu sem govoril z njim. Rekel mi je: »Sramota je za Slovence, da streljajo na narod.«

Potem so vredili več vprašanj branilci dr. Adlešić, dr. Krek, dr. Vlajč in dr. Mohorič, nakar je pravil za besedo Hijo in pojasnil svoj razgovor z orožniškim Sotlerjem. Izjavil je, da si je res nekaj zabeležil v notesu, toda to so bili pesemski pasi, ki so bili v Barletovem govoru.

Zavil je tukaj, da je Sotler to izjavil.

Zavil je poročnik Rakić izjavil pri svoji izstreljavi, da je Brodar tukaj govoril arhivske.

Rakić: Poudarja, da je bilo mesto množico v Senčurju več skupin, v katerih je bilo po nekaj hokačev, ki so vplili: »Zivio!«, dočim so drugi skozi niso ponavljali, sočasno pa vzhlikli.

Rakić in Škrbec

Predsednik: Kdaj je prišel v Senčur Škrbec?

Rakić: Seje po uporabi orožja. Videl sem, kako se je razgovarjal z okrajnim načelnikom Zobrem, Brodarjem in Umnikom. Pozneje sem ga pa videl, kako se je pozvezal na nekaj ljudi in pričel nekaj govoriti. Pa ga bolj se nisen dobro razume, sklepil pa sem, da je najprej nekaj pojasnil, nato pa slišal besede, da bočne delnice.

Rakić: Popolnoma ne.

Predsednik: Ali so zvani zvoni?

Rakić: Ne spominjam.

Rakić: Jaz niti poslušati nimen hotel, ker sem pazil na orožnike, kajti sem se, da jih ne bi mala obkolla. To je bilo važno nosenje leda, ko je pričelo fraci z vseh strani kamejne na orožnike ter sem jaz natrulil.

Rakić in dr. Adlešić

Dr. Adlešić: Gospod poročnik, ali je bil to avto, da se vidi pri demokratiji?

Rakić: Pri takih demokratijah privjet.

Naročnina mesečno
25 Din. za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

SCOURENEC

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

Izhaja vsak dan kjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Cek. račun: Ljub-
ljana N. 10.650 in
10.349 za inserate;
Sarajevo št. 7563
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

Spomeljimo se!

V času gospodarske krize, ko vse povsod načela beda in prodira v najširše plasti naroda, je kaj čudno, da na drugi strani opazimo vedno večje rezkošje in zapravljanje, ki dobiva pogostoma način takih oblik, ob katerih se mora nujno ustaviti vsa dobromislačnost javnosti.

V takih časih kot so sedaj, moramo reči, da je ta pojav vsemirijiv, posebno v socialistem pogledu. Ze v normalnih časih se opažajo socialne in gospodarske razlike, ki so posebna vzpodbuda onim elementom, ki so v napomiriljuvem sovraštvu s sedanjim družbenim redom. V časih krize pa se socialistične razlike naravnove povečujejo in s tem se podlagajo vse pomirje in nezadovoljstvo. Kajti tudi v časih krize oni, ki imajo, nimajo smisla za narodničnost ali kakor še hčete reči gospodarske krize. Njih to ne moti v njihovem načinu življenja, katerega ne marajo za nobeno ceno opustiti, čeprav vidijo, kako bodo razširanje in luhus v časih, ko gladnjuje na desetične družine, povečuje prepade, ki obstaja v človeški družbi, tako da grozi postati s časom popolnoma nepremostljiv. V tem smislu je zapravljanje in razširanje, luhus in podobno skrajno škodljivo interesom mirnega sožitja v Slovenski družbi, ki temelji na solidarnosti stanov, te ne moremo prepustiti občestva najhujšim oblikam razrednega boja in sovraštvja.

Pričeli bodo sicer zagovorniki zapravljanja in razširanja ter dejali, da je to za gospodarstvo koristno, ker gre denar v obrok in zaradi nakupov najde zaposlitve mnogo delavec. Toda temu ni tako. Vsi ti nakupi služijo samo konzumu in s tem samo uničujemo dobrine, ne pa da bi podpirali razvoj produkcije. Zato vidimo, da v dobi krize najprej pada proizvodnja industrijskih sredstev, dolim se proizvodnja dobrin drli bolje, zlasti kar se tisočne obdrobljene potrebnosti stvari, katerim se ni mogoče odreči niti v časih krize. Le v zbiranju kapitala in povečevanju proizvodnje, da bo lahko zadovoljila vse one mase, ki si sedaj ne morejo privoščiti dosti materialnih življenjskih dobrin, je dan naprek in uspešen razvoj gospodarstva. Ce pa bomo samo konzumirali, bomo ostali še dolgo na sedanjem življenjskem standardu. Vemo pa, da materialne potrebe človeštva se niso zadovoljene, da pravzaprav materialne potrebe niso meji svojih zadostivosti. Nas je na naši zemlji prečora že za milijarde ljudi (poglejmo samo, koliko praznega prostora je še na načelu), vendar na svoji koži čutimo, da primanjkuje mnogim najpotrebcnejšega, dočim se na drugi strani uničujejo od manjšine življenjske važne dobrine, ki bi lahko prišle v dobro najpotrebcnejšim, ki jih je neprimerno več ko bogatitvom. To je največji paradosk moderne dobe, ki se da razlagati le z nepravično razdelitvijo dobrin, oziroma produkta socialističnega dela, kar je znaten za današnji družbeni red, ki je torej govorito zgrajen na napadnih osnovah, če je mogoča tako krivilna razdelitev dobrin!

V zgodovini poznamo mnoge dobe, ko je bilo zapravljanje na višku, toda vemo dobro, da so bile tiste dobe predhodnike največjih izpemb in družbenem in političnem redu. Imeli so za najnjo posledico upoštevitev večje socialistične pravčnosti, vendar pa vemo, da se daleč nismo prišli do dobe, ko nam ne bi bilo treba še večje socialistične pravčnosti v človeški družbi. Bač sedaj bi moral prevladovati nov duh, ker je gotovo, da je sedanj družbeni red, ki se je držal toliko desetletij, potreben temeljite preosnova in da bo človeštvo obnovljeno še hujših križ nego je današnja le, že bo preosnova sedanjega gospodarskega reda izvršila mirno, po naporih vseh stanov in po temeljiti moralni reformi, kakor poudarja papel v svoji znamenit socialistični okrožnici.

Ne smemo pa pozabiti še enega momenta, ki je važen pri presoji in obsoji prevelikega zapravljanja in luhusa. Posebno v gospodarstvu se mamejajo temelji družbenega reda in zato ni nič čudno, da je postal kapital oprezen, da postaja oprezeni apel vse, ki kaj imajo, pa se boje, da bi še to izgubili. Kajti dokler ne bomo jasno videli, da smo še prekorakli včas odnosno dno krize, bo splošna negotovost zelo vplivala na vse življenje, ne samo na gospodarsko. Zaradi tega tudi vidimo, da tudi drugače resni ljudje prihajajo pod vpliv obeh, ki tudi v normalnih časih niso gledali, kaj bo jutri. V takih časih denar nima toliko veljave, kakor svarne vrednote, katerih cene gredo zato gor.

Poleg vsega tega pa smo se navadili živeti preveč dobro. Ce ni šlo s tekočimi dohodki, pa smo si denar izposojali, saj je bilo varčevanja dosti in prihranke na razpolago v izobilu ter poceni. V tem smo grešili vse: družba in posamezniki, država in gospodarstveniki itd. Zato ni čudno, da je kriza posegla še v razmere katastrofalne. Zato ni čudno, da dolžniki ne morejo plačevati (mnogi ljudi nočejo), ker niso nikoli mislili na slabe čase, ampak so mislili, da bodo lahko zmogli vse: plačevati obresti, vratiči kapital in še živeti dobro! Sedaj pa prihajajo tudi upniki, ki so v dobih časih nekaj prihranili, in zahtevajo denar nazaj od dolžnikov, saj so sami zašli v slab razmerje.

Zato je prav, da pogledamo resnici v obraz, priznamo, kaj smo zagrešili in začnemo znova na pametnejše podlage. Posebno Slovenci smo na tem interesirani. Kakor smo sicer imeli velike prihranke, ki pa seveda niso bili relativno toliki kot pri velikih narodih in nas je na tem polju žakalo še velike dela, tako nam je na drugi strani zlasti alkoholizem unišil veliko svarnih in moralnih vrednot. Zato bi morala vse naša gospodarska politika iti za tem, da omogočuje zapravljanje in pisanje, luhus in potraho, da si izboljšamo na ta način naš življenjski standard, v katerem nas mnogi narodi še danes v toliki krizi prekašajo. Sej vi-

Izpred Državnega sodišča za zaščito države

Drugi dan zasljevanja prič

Kratek pregled dosedanje razprave

Da ustrežemo tudi naročnikom nedeljske izdaje »Slovenec«, bomo v naslednjem v celo kratkem izviku podali sliko razprave, ki se je pričela pred Državnim sodiščem za zaščito države v Belgradu proti 12 osebam, obtoženim, da so na shodu župnika Barleta 22. marca v Senčurju pri Kranju, na shodu poslanca Mravljetja istega dne v Primskovem, nadalje dne 15. marca v Mengšu, 22. marca v Dolu pod Ljubljano pri pri Št. Trojci z dejaniji in vzklikli kršili zakon o zaščiti države.

Obtoženi so

1. Janez Brodar, bivši narod. poslanec, oče šestih otrok. Zagovornik: dr. Jure Adlešič.
2. Anton Umnik, bivši oblastni poslanec, oče šestih otrok. Zagovornik: dr. Jaka Mohorič.
3. Janez Strein, bivši narodni poslanec, oče devetih otrok. Zagovornik: dr. Miha Krek.
4. Jernej Vombergar, soboslikar, oče treh otrok. Zagovornik: dr. Ivan Rihar.
5. Franc Grilec, nečlenjen. Zagovornik: dr. Marko Lamešč.
6. Vinko Kos, nečlenjen. Zagovornik: Bora Prodomanovič.
7. Jože Loboda, nečlenjen. Zagovornik: dr. Miha Krek.
8. Tomaz Ogrin, nečlenjen. Zagovornik: Vinko Petrovič.
9. Peter Cerar, nečlenjen. Zagovornik: Božidar Vlajš.
10. Alojzij Ilijia, akademik. Zagovornik: dr. Rajko Džermanovič.
11. Matija Skerbec, župnik v Kranju. Zagovornik: dr. Vladislav Pegan.
12. Franc Gregorin, nečlenjen. Zagovornik: Jovo Zdravkovič.

Razpravo vodi predsednik Dragotin Buban iz Zagreba. Član sodnega senata pa so: Trajko Staneškič in Milorad Kurtovič, sodnika belgrajškega kasaljskega sodišča; Vlastimir Margelj, sodnik Sodnega stola v Zagrebu; Vojislav Paljic, sodnik apelcijskega sodišča v Belgradu; Svetomir Mihajlovič, sodnik okrožnega sodišča v Belgradu in dr. Anton Štuker, sodnik vijetega del. sodišča v Ljubljani.

Dne 21. februarja

Se je zatele zasljevanje obtožencev z javnim člankom obtožnice, ki uvodoma trdi, da so bili nemiri, ki so se dogodili ob prilikah 60-letnice svetovnosti za dr. Korošca v Domžalah, Mengšu, Komendi, Hrastju, Senčurju, Primskovem, v Dolu in pri Št. Trojci, vnaprej priznanih z namenom, da se počasno obtožica nadalje obtožuje vsakega posameznega obtoženega posebej. Vsi so obtoženi, da so ob prilikah imenovanih dogodkov delali protidržavne vzklike. Prvi trije obtoženi so vrhu tega se osumnijeni v obtožnici, da so priznali in vodili omenjene demonstracije, od katerih je bila ona v Senčurju najresnja, ker je tam orodništvo moralo uporabljati amperje in vroče orozje.

Prič je bilo poklicanih vsega skupaj 15. Zadnje vikende.

Prvi je bil zastavljen posnetnik in bivši narodni poslanec Janez Brodar, katerega je izpravel predsednik dr. Buban. Janez Brodar je v svojih odgovorih zanikal, da bi bil dobil kakšna navodila od kogarkoli, da razbije shod v Senčurju, nadalje, da bi bil na hujšak zbrano ljudstvo proti državi, oblastem in da bi bil delal protidržavne vzklike. Ampak zatrjuje nasprotno, da je ves čas ljudi le mirili, kakor je dobil za to nalog od kranjskega skupštine Milana Mravlje.

Na drugi dan je bil zastavljen posnetnik dr. Buban.

Prvi je bil zastavljen posnetnik in bivši narodni poslanec Janez Brodar, katerega je izpravel predsednik dr. Buban. Janez Brodar je v svojih odgovorih zanikal, da bi bil dobil kakšna navodila od kogarkoli, da razbije shod v Senčurju, nadalje, da bi bil na hujšak zbrano ljudstvo proti državi, oblastem in da bi bil delal protidržavne vzklike. Ampak zatrjuje nasprotno, da je ves čas ljudi le mirili, kakor je dobil za to nalog od kranjskega skupštine Milana Mravlje.

Na drugi dan je bil zastavljen posnetnik dr. Buban.

Prvi je bil zastavljen posnetnik in bivši narodni poslanec Janez Brodar, katerega je izpravel predsednik dr. Buban. Janez Brodar je v svojih odgovorih zanikal, da bi bil dobil kakšna navodila od kogarkoli, da razbije shod v Senčurju, nadalje, da bi bil na hujšak zbrano ljudstvo proti državi, oblastem in da bi bil delal protidržavne vzklike. Ampak zatrjuje nasprotno, da je ves čas ljudi le mirili, kakor je dobil za to nalog od kranjskega skupštine Milana Mravlje.

Na drugi dan je bil zastavljen posnetnik dr. Buban.

Prvi je bil zastavljen posnetnik in bivši narodni poslanec Janez Brodar, katerega je izpravel predsednik dr. Buban.

Prvi je bil zastavljen posnetnik in bivši narodni poslanec Janez Brodar, katerega je izpravel predsednik dr. Buban.

Prvi je bil zastavljen posnetnik in bivši narodni poslanec Janez Brodar, katerega je izpravel predsednik dr. Buban.

Prvi je bil zastavljen posnetnik in bivši narodni poslanec Janez Brodar, katerega je izpravel predsednik dr. Buban.

Prvi je bil zastavljen posnetnik in bivši narodni poslanec Janez Brodar, katerega je izpravel predsednik dr. Buban.

Prvi je bil zastavljen posnetnik in bivši narodni poslanec Janez Brodar, katerega je izpravel predsednik dr. Buban.

Prvi je bil zastavljen posnetnik in bivši narodni poslanec Janez Brodar, katerega je izpravel predsednik dr. Buban.

Prvi je bil zastavljen posnetnik in bivši narodni poslanec Janez Brodar, katerega je izpravel predsednik dr. Buban.

Prvi je bil zastavljen posnetnik in bivši narodni poslanec Janez Brodar, katerega je izpravel predsednik dr. Buban.

Prvi je bil zastavljen posnetnik in bivši narodni poslanec Janez Brodar, katerega je izpravel predsednik dr. Buban.

Prvi je bil zastavljen posnetnik in bivši narodni poslanec Janez Brodar, katerega je izpravel predsednik dr. Buban.

Prvi je bil zastavljen posnetnik in bivši narodni poslanec Janez Brodar, katerega je izpravel predsednik dr. Buban.

Prvi je bil zastavljen posnetnik in bivši narodni poslanec Janez Brodar, katerega je izpravel predsednik dr. Buban.

Prvi je bil zastavljen posnetnik in bivši narodni poslanec Janez Brodar, katerega je izpravel predsednik dr. Buban.

Prvi je bil zastavljen posnetnik in bivši narodni poslanec Janez Brodar, katerega je izpravel predsednik dr. Buban.

Prvi je bil zastavljen posnetnik in bivši narodni poslanec Janez Brodar, katerega je izpravel predsednik dr. Buban.

Prvi je bil zastavljen posnetnik in bivši narodni poslanec Janez Brodar, katerega je izpravel predsednik dr. Buban.

Prvi je bil zastavljen posnetnik in bivši narodni poslanec Janez Brodar, katerega je izpravel predsednik dr. Buban.

Prvi je bil zastavljen posnetnik in bivši narodni poslanec Janez Brodar, katerega je izpravel predsednik dr. Buban.

Prvi je bil zastavljen posnetnik in bivši narodni poslanec Janez Brodar, katerega je izpravel predsednik dr. Buban.

Prvi je bil zastavljen posnetnik in bivši narodni poslanec Janez Brodar, katerega je izpravel predsednik dr. Buban.

Prvi je bil zastavljen posnetnik in bivši narodni poslanec Janez Brodar, katerega je izpravel predsednik dr. Buban.

Prvi je bil zastavljen posnetnik in bivši narodni poslanec Janez Brodar, katerega je izpravel predsednik dr. Buban.

Prvi je bil zastavljen posnetnik in bivši narodni poslanec Janez Brodar, katerega je izpravel predsednik dr. Buban.

Prvi je bil zastavljen posnetnik in bivši narodni poslanec Janez Brodar, katerega je izpravel predsednik dr. Buban.

Prvi je bil zastavljen posnetnik in bivši narodni poslanec Janez Brodar, katerega je izpravel predsednik dr. Buban.

Prvi je bil zastavljen posnetnik in bivši narodni poslanec Janez Brodar, katerega je izpravel predsednik dr. Buban.

Prvi je bil zastavljen posnetnik in bivši narodni poslanec Janez Brodar, katerega je izpravel predsednik dr. Buban.

Prvi je bil zastavljen posnetnik in bivši narodni poslanec Janez Brodar, katerega je izpravel predsednik dr. Buban.

Prvi je bil zastavljen posnetnik in bivši narodni poslanec Janez Brodar, katerega je izpravel predsednik dr. Buban.

Prvi je bil zastavljen posnetnik in bivši narodni poslanec

ga. Njegove besede so bile samo odgovor na vprašanje.

Predsednik Skerbec: »Lahko rečete, da ni resnica, ali ...«

Skerbec: »Vprašal sem prej, če lahko odkrivo povem svoje mnenje. Moja izjava je bila samo odgovor na vaše vprašanje.«

Predsednik Mavrljet: »Ali je bil kdo v vaši olizini, ko je župnik zaklical: Živio republika?«

Mavrljev: »Ne ve za nikogar.«

Predsednik: »Kje je bil pa Lokar?«

Mavrljev: »Ne vem.«

Predsednik: »Ali ste po odbodu komu pripovedovali o tem, kar je vzkliknil g. Skerbec?«

Mavrljev: »Po dogodku v Primakovem sem se takoj odpeljal k Sv. Ani pri Križah, kjer sem istotno imel napovedan shod. Ko sem prišel tam, ni bilo nikogar drugega tam razen orožnikov, ter ne vem, kako to, da ni nihče dobil pošte. Jaz sem se takoj vrnil in pripovedoval o tem komisarju okrajnega načelstva. Temu sem vse natanceno pripovedoval.«

Družnični tožilec: »Ali ste pravili to Lokarju?«

Mavrljev: »Ne. Z Lokarjem sva se razala.«

Družnični tožilec: »Ali vas Lokar ni spremjal?«

Mavrljev: »Ne.«

Predsednik: »Ali je tam vaš okraj?«

Mavrljev: »Ne, ampak Barletom.«

Branilec dr. Pegan

Nato stavi dr. Pegan, zagovornik g. Skerbeca, priči sledetja vprašanja:

Dr. Pegan: »Če bi vas gospod župnik Skerbec zaprosil za intervencijo za uradno rezitveno vprašanje »Delavski dom«, ali bi bili vi pravljeni v tej zadevi intervenirati?«

Mavrljev: »Gotovo bi.«

Dr. Pegan: »Hvala. Ali ste vi Petru Kunčetu pripovedovali ravno tako kot tukaj? Kunec je orožnik in je izpovedal, da je župnik to reklo zdajajoč.«

Mavrljev: »Tega se ne spominjam.«

Dr. Pegan: »Ali ste Lokarja poznavali že prej?«

Mavrljev: »Za od preje.«

Dr. Pegan: »Koliko časa?«

Mavrljev: »Morda kakih pet let.«

Dr. Pegan: »Ali ste ga poznavali že l. 1918?«

Mavrljev: »Ni mogučo.«

Dr. Pegan: »To se mi je načrtev čudno zdelo.«

Mavrljev: »L. 1918 ni bil moj somišljenik. Jaz sem bil tedaj student odnosno dobrovoljec v Solinu.«

Dr. Pegan: »Recimo l. 1928.«

Mavrljev: »Od l. 1928 je moj prijatelj.«

Dr. Pegan: »Pozname Sojočico iz Gorenja?«

Mavrljev: »Ne poznam.«

Dr. Pegan: »Možeče se boste spomnili. On je podčrpnan v krajevni zastopnik JRKD.«

Mavrljev: »Ne, se ne spominjam.«

Priča Ivan Srebot

Ob 9.50 je vstopil v dvorano orožnik Ivan Srebot, ki je z odločnimi koraki prišel pred predsednika senata ter močno udaril s petami skupaj in takal, da mu predsednik senata zastavi vprašanje.

Predsednik senata je pozval pričo, naj točno opisuje dogodek v Senčurju, kjer je tudi v službi pri tamkajšnjem orožniški postaji.

Predsednik: »Kje je stali?«

Srebot: »Pri dohodu s kamniške strani v Senčur. Imel sem ukaz, da zavrnem vse, ki bi hoteli v Senčur in ki bi imeli zeleno kravate ali pa smrekove veje.«

Priča nadalje tako nejasno opisuje dogodek, da smo vprašali zagovornik dr. Bora Prodanovič za potrebu, da prosi predsednika senata za neko pojaznilo, nakar ga pa predsednik zavrne z besedami: »Takaj mi vedno nagajajte!«

Predsednik: »Prosim, priča, govorite vendar.«

Priča nato pojasnjuje, kako so se pričeli uprati izjdje, kako jih je bilo vedno več in več, kako je rastel nomir, nakar ga pa predsednik znova prekine z besedami: »Le točno!«

Predsednik: »Sedaj nam boste pa pokazali, kje ste stali?«

Orožnik Srebot nato pokazuje na skici sodnega sveta mesto, kjer je stal. Priča pripoveduje, da je stal osem do deset metrov od Umnikovega dvorišča, kjer je tudi padel prvi strel. Priča izrecno izjavlja, da je padalo največ kamenja in polen z Umnikovega dvorišča.

Prvi strel

Na vprašanje predsednika, če je že potem padalo kamenje, ko so padli prvi strelji, priča odgovarja, da so se ledaj ljudje razkropili in da kamenje ni več padalo. Priča jasno trdi, da prvi strel ni bil iz puške, temveč iz revolverja. Ni vse oružniki smo lo mislili, da je prvi strel splošen napad na nas.«

Predsednik: »Ali je padlo veliko kamenja in polen?«

Srebot: »Padlo ga je kakor dežja.«

Predsednik: »Ali vas je kaj zadelo?«

Srebot: »Zadel me je en kamen.«

Predsednik opozarja pričo, da je pred preiskovalnim sodnikom izjavila, da sta jo zadelo dva kamna.

Priča izpoveduje, da je od tedaj že to pozabil.

Predsednik: »Ali ste pri župnijskem zidu videli nekega fant?«

Srebot: »Videl sem ga, imel je slovensko zastavo in vplil: Živio republika! Živio, zmaga je naša! Del v vladu! Živio Korosec!«

Predsednik: »Ali veste, kdaj je to bilo? Ste ga pozabil že od preje?«

Srebot: »Preje ga nisem poznal. Sede tedaj sem si ga zapomnil in sem zvezel, da je to Gril.«

Predsednik: »Dajte, opisite nam ga, kakšen je.«

Srebot: »Višji je od mene. Bleb in mršav.«

Predsednik: »Poščite ga tu, če je takoj med obloženimi.«

Orožnik Srebot pošče med obloženci Girice.

Predsednik: »Ali ste videli Kos?«

Srebot: »Videl. Tudi njega sem slišal, ko je kričal.«

Predsednik: »Kje pa je stal?«

Srebot: »Kakih trideset korakov od mene.«

Predsednik: »Ali ste videli Umnika?«

Srebot: »Videl sem ga, in sicer pri vhodu na njegovo dvorišče. Tudi njega sem slišal vpliti: Živio Korosec! Zmaga je naša!«

Predsednik: »Ste videli Brodarja?«

Srebot: »Se ne morem spomniti, da bi ga videl.«

Predsednik: »Kdaj ste videli Umnika?«

Srebot: »Po strelenjanu.«

Predsednik tu opozarja Srebota, da je pred preiskovalnim sodnikom izjavil, da je slišal vpliti tudi Brodarja: »Živio Korosec! Zmaga je naša!«

Srebot odgovarja: »Pozabil sem.«

Predsednik mu predči tozadnevi zapisanik, ki je bil nastavljen pred preiskovalnim sodnikom.

Srebot potrdi, da je bilo tako, kot stoji zapi-

šan.

Dr. Pegan: »Ali vi vztrajate pri tem, da je gospod župnik Skerbec odnosno massa že prej vplila in tulila, preden je Skerbec rekel inkriminiran besede?«

Mavrljev: »Preje, tedaj in tako.«

Mavrljev: »Ilijia je rekel, da zahteva volitve predsednika. Tedaj je vstal g. Skerbec in nastalo je vptje.«

Dr. Stuhel: »Ali Lokar ni ob otvoritvi shoda povedal, da bo dobil vsako besedo?«

Mavrljev: »Seveda.«

Dr. Pegan: »Zakaj župnik Barletti ni prišel na shod?«

Mavrljev: »Ker je bil v Preddvoru.«

Dr. Pegan: »Ali ste bili vi od začetka določeni za shod?«

Mavrljev: »Od prvega početka sem bil jaz dolzel za shod.«

Dr. Pegan: »Ali sta sta z Barletom skupaj?«

Mavrljev: »Skupaj sta sta.«

Sodnik Baljič in župnik Skerbec

Sodnik Baljič Skerbec: »Vi ste prišli na shod, da interpellirate poslanca Barleta in ste rekli, da bi bili vedeli, da poslanca Barleta ne bo, da ne bi na shod niti prišli.«

Skerbec: »Da, če bi bil vedel, da Barleta ne bo, bi ne prišel na ta shod.«

Sodnik Baljič: »Ko ste prišli tja in videli, da Barleta ni, zakaj ste ostali vseeno tam?«

Skerbec: »Ker sem že bil tam, sem hotel ostati, da prisostvujem, ker me je zanimalo, kako se bosta Mavrljev in Lokar izvila in te zagale. To je bilo zmanjša nekaj teatralnega.«

Skerbec Mavrljetu: »Prosim, gospod poslanec, kje sem pa jaz tedaj stal, ko sem to vzklikal, in kje so stali orožniki.«

Mavrljev: »Na stopnicah, da ste imeli pregled.«

Nato je stavljal Mavrljetu zagovornik Bežidar Valjič več vprašanj, med drugim, da se je Mavrljev pred 1. januarjem aktivno bavil s politiko.

Mavrljev: »Bil sem tajnik kmeške stranke.«

Valjič: »Se niste udejstvovali pri nobeni drugi stranki?«

Mavrljev: »Pri nobeni drugi.«

Dr. Pegan vprašuje

Dr. Pegan: »Ali niste bili nekoč na komunistični listi?«

Mavrljev: »Bil sem kandidat na komunistični listi, in sicer kot kvalificiran, kot visokošolec.«

Dr. Pegan bole stavil še nekaj drugih vprašanj v zvezi z prejšnjim.

Predsednik senata se temu upira in izjavlja: »Pa to ni važno. To ne spada sem.« (Med odvetniku nastane splošen nemir. Publike pa z velikim zanimanjem sledi potek razprave.)

Predsednik: »Zahitevam samo stvarna vprašanja ter ne dopuščam nobenih drugih.«

Predsednik: »Zahitevam samo stvarna vprašanja ter ne dopuščam nobenih drugih.«

Predsednik: »Ali je bil drugega, tretjega, četrtega ali petega dne na to aretirali?«

Srebot: »Pa se res ne morem spomniti.«

Zagovornik dr. Lamešič znova vzklikne: »Pa človek božji, ti vendar vrtiš alužbo na orožniki postajali v Senčurju.«

Srebot: »Jaz na vrščinu službam samo za njega.«

Dr. Lamešič: »Pa kdaj so se pričele v Senčurju aretacije?«

Srebot: »Jaz sem to pozabil.«

Dr. Lamešič: »Zakaj niste prijavili vsega tega, čim ste celi?«

Srebot: »Ne vem. Jaz sem to izustil že iz glave. Jaz sem bil v Ljubljani zasiljan.«

Dr. Lamešič: »Ali so tudi drugi tako vplili kakor Gril?«

Srebot: »Ves čas je bilo kričanje.«

Dr. Lamešič: »Kdaj je bilo to kričanje, ali pred strelnoto ali po strelenjanju?«

Srebot: »Ne vem.«

Dr. Lamešič: »V ikot orožnik ste se moraliti zakonov ter jih tedaj prav dobro poznate. Ali so niste zavedali, da ravnote proti zakonu, ko niste pustili ljudi na javni shod?«

Srebot: »Učil sem se jih dobro in tudi poznati.«

Dr. Lamešič stavila drugo vprašanje, ki sledi logično prvemu, toda predsednik senata, državni tožilec in tudi volitvi pa vse soglasno prekinje in mu odvzamejo besedo.

Nato tretje in četrto vprašanje dr. Lamešiča odgovarja predsednik senata: »To ni vprašanje ter nato obrnjen proti priči izjavlja: »Nič vam ni treba izjavljati.«</



SCHICHTOVO JELEN MILO po izdatnosti najcenejše



Cerar: »Ne.« (Obrenjen proti orožniku): »Ali ste vi mene že preje poznali?«

Beljak: »Poznal sem vas. Gologlav ste bili tam.«

Cerar: »To ravno ni res. Bil sem v klobuku.«

Beljak: »Videl sem vas in Ogrina.«

Cerar: »Vi ste šli nekaj časa v zadnjih vrstah za množico. Stirje ste bili in ste mirno korakali. Ali je to res?«

Priča Jernej Vadnjal

Potem posove predsednik senata v sodno dvorano naslednjo pričo Vadnjala Jernea, podnarednika iz Kranja, ki odgovarja na stavljenia vprašanja takole:

Predsednik: »Ali ste bili tistega dne v Mengšu?«

Vadnjal: »Ne v Mengšu, samo na Primskovem tem bil.«

Predsednik: »Koliko vas je bilo?«

Vadnjal: »Stirje smo bili, ko nas je komandir poslal tja.«

Predsednik: »Kje ste bili v dvorani?«

Vadnjal: »Stal sem za odrom.«

Predsednik: »Kdo je bil na odru?«

Vadnjal: »Nekaj civilistov iz Primskovega in poslanec.«

Predsednik: »In kaj je bilo potem?«

Vadnjal: »Potem so se naenkrat dvignili v prvi vrsti klerikalni pristaši z zelenimi kravatami. Bila je chunav in rabuka. Spleh se ni moglo govoriti. Potem smo začeli na ukaz dvorano praznit. Množica je odšla v ven. Massa se je potem razdelila. Del je šel pod vodstvom Joška Zabreja proti Predivoru, druga skupina pod vodstvom Ilijе proti Kranju. Vzkljuci so: Živio svoboda! Živio dr. Košec! Živio samostojna Slovenija!«

Vadnjal in Skerbec

Predsednik: »Kako je bilo v dvorani? Ali ste videli tam Skerbeca?«

Vadnjal: »Videl! Skerbec je sedel v prvi ali drugi klopi tako-le na desni. Ilija pa je bil na njim ali zraven njega.«

Predsednik: »Ko so vstajali, ali ste videli Skerbeca?«

Vadnjal: »Skerbec je stal in vplil, da si ne pusti reči od poslanca, da smo benda. Potem smo jih izgnali iz dvorane.«

Predsednik: »Ali je Skerbec odšel za maso iz dvorane?«

Vadnjal: »Zdi se mi, da je šel z njimi ven.«

Predsednik: »Kje je bil tedaj posl. Mravlje?«

Vadnjal: »Stal je na odru. Množica je kritala. Mi smo jo šli razgmatati, ko je dal narednik Dolšina povelje za razhod. K njemu je prišel Zabrel Joško in je rekel, naj mu garantiramo, da se shod ne bo vrnil. Ko jim je Dolšina to zagotovil, so nato odšli. Massa je kritala: Živio dr. Košec! Živio svoboda!«

Predsednik: »Pravite, da ste Skerbeca dobro videli? Ali je imel palico ali ne?«

Vadnjal: »Zdi se mi, da je imel. Tudi roko je dvignil proti dvorani, ko je šlo za besedo: benda. Drugih njegovih vzkljikov se več ne spominjam. Ko so šli ljudje ven, je šel za njimi. Tam je pa vodil del množice Zabret, drugi pa Ilija, ki so šli do mosta.«

Predsednik: »Ali se je tamkaj kričalo?«

Vadnjal: »Ne.«

Predsednik: »Mogoče Ilija?«

Vadnjal: »Ne, nisem slišal.«

Predsednik obtožencu Iliju: »Ali ste slišali izjavo orožnika Vadnjala? Se strinjate z njo?«

Ilija proti priči: »Kje so padali potem inkriminirani vzkliki?«

Vadnjal: »Na cesti.«

Ilija: »Vi me niste mogli videti, če ste šli za nam.«

Vadnjal: »Videl sem vas. Bili ste v prvi vrsti.«

Ilija: »Da me niste poznali, priča tudi dejstvo,«

Naročina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

SCOUENEC

Ček. račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inserate;
Sarajevo št. 7563,
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

Telefoni uredništva: dnevna služba 2959 — nočna 2996, 2994 in 2995

Izhaja vsak dan zjutraj, razen posebeljka in dneva po prazniku

Važen sklep

Zveza narodov je po poldružu leta z večji-
mi ali manjšimi presledki trajajočih razpra-
vah soglasno obodila postopanje Japonske v
sporu s Kitajem. V najkonkretnejši diploma-
tični obliki so članice Zveze narodov izjavile,
da je Mandžurija integralen del Kitaja, ki ima
nad njo nesporno suverenitet, da je Japonska
prekršala določbe mednarodnega prava, ko je
svoj spor s Kitajsko, ki se nanaša na gotove
pogodbene določene predpravice Japonske v
Mandžuriji, skušala rešiti z vojaško okupacijo
te dežele, in da se v smislu madnarodnega
prava in obstoječih pogodb med Japonsko in
Kitajsko ter drugimi velesilami Mandžukuo ne
more priznati kot neodvisna država. Iz tega
 sledi, da Japonsko, ki je članica ZN, da mora
prekršite mednarodnega prava, ki jo je za-
grešila v Mandžuriji, brezpogojno popraviti in
svojo armado odpreklicati iz Mandžurije, nakar
bo spor med Japonsko in Kitajsko poravnala
Zveza narodov na podlagi načela suverenitete
Kitaja.

Do sem je vse jasno in neizpodbitno. ZN
je storila svojo dolžnost, kakor to sledi iz na-
zama, zaradi katerega je bila ustanovljena, in
Japonska je absolutno obvezana, da ta sklep
spoštuje. Načelo pravice in spoštovanja med-
narodnih pogodb ter pakta ZN je dobilo slo-
vensko potrdilo in svet more z zaupanjem gle-
dati v Zvezu narodov najvišjega varuhu miru in
obvez, ki so jih prevzeli države, da se mir
ohrani, kakor tudi garanira za to, da se nihče
ne bo predprnil ta mir samovoljno kršiti v pri-
log svojih intercesov. Po pravici je zato vse
kulturno človeštvo z velikim zadovoljstvom sprejelo sklep ZN v kitajsko-japonskem sporu,
ker se je s tem zopet vpustila avtoriteta že-
nevskega areopaga, ki je bila zadnje čase pre-
cej omajana, bodisi da je bila tega Zveza na-
rodov sama kriva radi omahovanja in odlaganja
ter bojnični v zadevah, ki so terjale čimprejšnjo
nedvoumno odločitev — bodisi da so to avto-
riteti namenoma izpodkopavali mnogoštevilni od-
kriti in skrivni nasprotniki tega najvišjega tri-
bunala sveta v mednarodnih vprašanjih. S tega
stališča je tudi čisto irelevantno, da so zastop-
niki Japonske proti sklepu Zveze protestirali in
ta svoj protest utemeljevali z že itak znanku
stališčju Japonske v mandžurski zadevi. Sej-
to stališče ne pomeni ničesar drugega, kakor
»juridično utemeljevanje, o katerem je ne-
koč nek velik strateg 18. stoletja dejal, da bo
on mirno anektiral dalje tuje dežele, juristi,
ki bodo to potem opravili, se bodo že našli...«
Razlika je le v tem, da si je Japonska tako »ju-
ridično utemeljitev pred svetom prikrojila, se
preden je Mandžurijo anektirala. Kolika je
stvarna vrednost te »moralne« ali »juridične«
opravilčeve, o tem pa si je itak ves svet na
jasnem. Japonci se seveda tudi ne smejo izgo-
varjati s tem, da se je njihovo postopanje v
Mandžuriji izvršilo čisto po zgledih, katere so
posneli iz zgodovine raznih aneksijs, »pacifi-
kacijskih in »mirnih penetracij, s katerimi so
si velesile svojčas prisvojile svoje kolonije. Za-
kaj od 1. 1918 dalje so vse te velesile, vklju-
čivši Japonsko, članice Zveze narodov, ki od
tega časa dalje niso kršile nobenih mednarod-
nih pogodb in so se striktno držale pakta Zveze
narodov v vseh svojih spornih zadevah.

Seveda dejansko sklep Zveze narodov še ne
pomeni končne roščive spornega vprašanja.
Dejstvo, da Japonska sklepa Zveze narodov ni
priznala in da je japonska delegacija zapustila
Zenovo, je ustvarilo izredno resen in težak po-
ložaj, ker gre sedaj za to, da se spoštovanje
sklepa, če treba, izsili z vsemi sredstvi, ki so
za to članicam Zveze na razpolago. In takoj se
tako jasno vidi, da je sklep bil storjen
veliko prekasno, to se pravi, v času, ko bo iz-
vršitev tega sklepa moralna nujno privesti do
najusodenjejših komplikacij v mednarodnem po-
ložaju. Ako je danes japonska diplomacija do-
živelva eklatantni poraz, tako da je njen po-
stopanje od vsega kulturnega sveta moralično
najboljše obsojeno, pa to ne more spraviti
s sveta tistega uspeha, ki ga je Japonska že
doslej a tem, da se ji je posrečilo to moralično
obsodbo zavleči celo poldružu leta, tako da je
med tem časom mogla nemoteno izvršiti vo-
jaško okupacijo Mandžurije, kar je bila jako
težava in v zgodovini vojaških okupacij vsekakor z velikim mojstrstvom izvršena naloga.
Če bi bila Zveza narodov pravočasno izrekla
svoj odločilni: ne, namesto, da je izgubila to-
liko časa za konstatacijo, da se je v Mandžuriji
izvršila očvidna kršitev mednarodnega prava,
bi se bila izognila vsem komplikacijam, pred
katere so sedaj postavljene velesile, ali pa bila
vsi prihranila ogromen del težkoč, ki jih
bodo sedaj primorane premagati.

Spolo je danes še popolnoma nejasno, kaj
bo sklep Zveze narodov sledilo. Odbor de-
vetnajstorice, ki je ta sklep redigiral, se je
sedaj po sklepu ZN spremenil v odsek ena-
indvajstorice s tem, da sta se sprejela v ta
odbor se zastopnika Kanade in Nizozemske. Ta
odbor naj bi se, kakor želi Zveza, razširil še z
zastopnikoma Združenih ameriških držav in So-
vjetske unije. Treba je torej še počakati, da li
bosta ti dve državi povabilo sprejeti ali pa bo
naredil odsek enaindvajstorice sklepati brez
njih. Pa četudi bi za tem odborom stala glasova
Amerike in Rusije, je danes še cisto neizvestno,
kakšno stališče bodo velesile zavzeme, ko bo treba
sklep Zveze narodov praktično izvajati. To se
pravi z drugimi besedami: ali bodo velesile pri-
pravljene, če bi se Japonska soglasnemu mne-
nu ženevskega areopaga uprla in vztrajala na

Izpred Državnega sodišča za zaščito države

Čitanje zapisnikov o izpovedi prič

Belgrad, 27. februar 1. Danes dopoldne ob 9 se je nadaljevala pred drž. sodiščem za zaščito države razprava proti Brodarju in tovarišem. Predsednik sodišča dr. Bubanj je pričel s čitanjem aktov o izpovedi številnih prič, ki so bile zaslisanje bodisi po orotništvu ali pa pri okrajnem sodišču v Kranju in delnem sodišču v Ljubljani.

Priča Zupančič Marija

Priča Zupančič Marija, bivša poštna uradnica v Senčurju, je izpovedala o senčurskih dogodkih tako-le:

»Ko se je pričelo zbiranje množice, sem bila na cesti. Tedaj me je poklical k sebi Marica Umnikova, še da se iz njegove hiše boljše vidi. Tam sem stala poleg Umnikove okrog dve uri. Skozi okno sem video, da se je metalo kamenje izza cerkve, pa tudi z Umnikovega dvorišča, kjer je bilo mnogo mest nepoznanih ljudi. Od tam so metali kamenje in polena. Kdo je metal, ne vem. Tudi streli je počil. Ko sem pogledala skozi okno, nisem video strelnca. Umnikova je sicer vpila: Živio Korošec! Dol Barlet! Ni pa vpila: Živio republika! Pa je to je zaklical nekdo iz množice.«

Pri drugem zaslivanju je izpovedala ista priča, da je zavpila Marica Umnikova: Živio republikat, toda pravi, da smo enkrat. To svojo pravljence podpre z izjavo, da je pripravljena prisedi.

Gasperlin Katarina

Priča Gašperlin Katarina je pri prvem zaslivenju izpovedala sledenje:

»Vse čas sem se zadrževala v gostilniških prostorih, ki mejijo na cesto. Za trenutek sem stopila pred hišo. Vse, kar sem opazila, je bilo to, da je kapljan Vavpotič stal pri cerkvi blizu župnišča in da se je okoli njega zbirala gruča ljudi. Videle se je, da jih vzpodobjuje, ker so ljudje nato, ki je odšel, še bolj vpili. Iz teh družb so se čuli sledenje: Dol z Barletom! Živio Korošec! Živio republika! Živela svoboda! In drugi nedovoljeni vzlikli. Kdo je te posamezne vzlikle izstrelil, ne morem reči. Umnik je stal poleg ogla svoje hiše. Stal je prekrizanih rok ter se je videlo, da vzpodobjuje okrog njega se nahajajočo množico, kajti začel je z vzpodobjuvalnimi krenjami rok nagnovljati. Na oglu njegove hiše sem opazila Marica Umnikovo in poštno pripravnico Zupančičevu. Prva se je močno sklanjala z okna, dočim je bila druga bolj v ozadju. Ker se je Marica Umnikova z raznimi vzlikli udeleževala demonstracij, sem jo vzel poselj na oko ter sem se radil tega podala v svojo jedilnico v prvo nadstropje, od koder sem jo potem tem bolje opazovala in sem sišla, kako je vpila: Dol Barlet! Živio Korošec! Živio svoboda! Živio republikat! To je delalo neprenehoma. Videla sem tudi, kako so ljudje Antona Umnika dignili, in sicer sta ga držala dva na rokah, množica okoli njega pa je vpila: Živio Umnik! Dol z Barletom! Živio Korošec! Živio svoboda! Živio samostojna Slovenija! Živio republika! In druge nedovoljene vzlikli. Kdo je bil v tej gruči okoli Umnika, kdo je posamezne kilce izstrelil, ne morem reči. Z našega dvorišča sem tudi video, kako so pri okenih štiri Brodarjeve dekle, vse obležene v rdečih oblačilih, vpile: Dol z Barletom! Živio Korošec! Živio republikat! Dol z vlasti! Teh dekle nisem videla, da bi bile metale kamenje ali polena. Da so pa kri-
dale, to lahko mirno potrdim.«



Predsednik senata g. Dragutin Bubanj.

Pri drugem zaslivenju je izjavila priča sledeče: »Zapisnik, ki mi je bil sedaj vnovič prečitan, potrjujem v vsem obsegu. V pogledu kaplana Vavpotiča izjavljam, da sem opazovala početje ljudstva skozi steklena vrata naše gostilne, ki so precej siroke in se odpirajo na obe strani. Kaplana Vavpotiča sem opazila po streljanju na prostoru med cerkvijo in župniščem. Opazila sem, da se je večkrat smejal, ko so padali iz množice zgoraj navedeni vzlikli proti državi, in sicer se je smejal tako skodočeljno in izvratno, da je bilo jasno, da ima dopadenje nad tem početjem množice in nad tem vpletjen. Od časa do časa so prihajali k njemu iz množice fantje in video se je, da jih je nekaj govoril. Množica je popevala tudi pesem »Hej Slo-veni!«.«

Dosedanji svoji aneksijski politiki na Dalnjem vzhodu, Japonsko prisiliti k spoštovanju mednarodnega sklepa? Treba je pominiti, da je Japonska istega dne, ko je Zveza narodov izrekla svojo moralno obodbo nad njenim postopanjem v Mandžuriji, vrgla v kitajsko provinco Džehol armado 100.000 mož, ki v 450 km široki fronti prodriča v notranjost dežele in ki utegne, če bo japonskemu orotu sreča mila, biti že v kratkem času pred vratmi Pekinga. Nadveč sumljiva je tudi diplomatična taktika Japoncev, kiodelegati so sicer zapustili Zenovo, niso pa podali izjave, da Japonska iz Zveze narodov izstopa. Čudno je tudi, da hočejo japonski delegati delovati naprej pri razorečeni konferenci tudi v situaciju, da bi Japonska

moč vpiti: Dol z Barletom! Dol z vlasti! To ni vpil samo eden in drugi sa njim samo: Živio! ali Dol!, ampak so vsi ponavljali te vzlikle. Na naslov g. Barleta so padale neverjetno grde in sramotilne besede, ki jih nerada ponavljajo in jih nazivajo samo zato, ker sem pozvan, da moram vse povedati. Ljudje so vpili: Vampi mu prete! Izdajalec! Dol z izdajalecem! Preči! Svinja! Fuji! Vse te medkllice bi bili kapljan lahko preprečil, ker ima velik vpliv na ljudi in je tudi kapelnik takovane farne godbe, katero je ustanovil kot konkurenco godbe gasilski, ki se rekrutira iz naprednih krogov ter se udeležuje tudi sokolskih prireditvev. Stalno je bil v družbi Antona Umnika in pismoneče Cerarja. Lahko se reče, da so ti trije glavni funkcionarji vseh njihovih društva. Znano mi je tudi, da je agitiral proti Sokolu, in sicer pri sokolskih otrocih. Tako je n. pr. Marija Gerbičevi prepoval nastop pri igrah v Ljudskem domu, zato ker je Sokolica.«



Dr. pravnik dr. Gjurov Gjerman.

Gasperlin Ivan

Priča Gašperlin Ivan je bil sklicatelj in predsednik shoda JRKD v Senčurju. Izpovedal je, da je prišlo nekako eno uro pred pričetkom shoda mnogo ljudi, ki so kričali: Živio Korošec! Dol z Barletom! in na njegov račun se kaj drugega. Potem sem bil na shodu. Tam te gruče nisem dalje opazoval. Pač pa moram gledo ostalega navesta, da se je na cesti vzlikalo: Živio Korošec! Živio svoboda! Dol z vlasti! Dol z Barletom! Radi množice, v kateri je bilo 4000 do 5000 ljudi, nisem mogel ugovoriti, kaj je to kričal. Janez Brodar in Anton Umnik sta se kretala med množico, župnika Skerbeca sem videl pred župniščem, kako je množica nekaj govoril, in videl sem, kako je na njegove besede množica, očitno vzpodobljana, vpila: Živio Korošec! Dol z vlasti! Živio republika! Tega pa po mojem mnenju množica ne bi bila storila, če bi Skerbec vplival pomirjevalno. Iz Kranja je pridrvl v Senčur tudi avtomobil, ki je last Jožeta Zabre. Govorilo se je, da je po množini dogodkov plačeval v gostilnah za vino Meja mlajši, nekaj Brodar in nekaj Alojz Zabre. Obenem, ko se je vrnil shod, sem videl in slišal, kako se skozi okno sosedne Grajzerjeve hiše vpili ljudje, med katerimi so govorila tudi Barletova. Počasi je bila gruča ljudi z zelenimi kravatami, od katerih sem poznal samo Antona Umnika. Pričedšči mimo, je eden iz gruče vplival Oblak: »Kaj pa so to za eni?« Oblak mu je odgovoril: »Ce ste kaka uradna oseba, se vam legitimizam!, nакar je zavpil Umnik: »Ubijte izdajalec! Dol z njimi!« Kakor bi trenil, so podali nato njegovih ljudje na nas. Začelo je padati tudi kamenje. Meni se je posrečilo, sest hitro na kolo in se odpeljati. Za menoj so leteli trije, vendar sem jim ušel. Oblak sem videl, kako se je z drugimi ruval. Prešern pa, kako se ga pohili na tla v jarek. Vrnil sem se nazaj v Senčur, da pogledam, kaj se je zgodilo s Prešernom. Ta je stvar ovadil orotnikom. Imel je vse raztrgane blaže in tudi klebuka ni več našel. Se potem v zasliži orotnikov, ko sva bila zoper v Senčurju, je isti Umnik vprsto orotnikov pozval svoje ljudi glede Prešernja in rekel: »Kar ubijte za izdajalec! In če bi ne bilo orotnikov, bi se to tudi zgodilo. Videl sem, kako je z Umnikovega dvorišča piletelo poteno v hrhet podporočnika Rakica. Ta je dal potem povelje za streljanje. Tudi sem videl na oknu Grajzerjeve hiše ženske, ki se vpila: Živijo dr. Korošec, dol z vlasti, dol z Barletom, živio republika! Tudi teh žensk nisem spoznal. Tudi se ne spominjam, da bi imeli rdeče bluze. Umnika prej nisem poznal. Sele pred shodom se mi pokazali Umniki, ki je bil v družbi Brodarja. Takrat ko je zavpil Umnik: »Ubijte izdajalec! sem dobro vedel, kaj je on.«

Pri posovnem zaslivenju je izjavil, da Brodarjevi dekle ne počata. Rekel je samo, da so bile na oglu Grajzerjeve hiše ženske, med njimi nekaj obležene v rdeče bluze. »Od drugih sem slišal, da so bile tiste rdeče Brodarjeve dekle. Slišal sem, da so te ženske vpile inkriminirane, zgoraj navedene vzlikle.«

Sušnik Martin

Priča Sušnik Martin izjavlja, da se je shoda poslanca Barleta v Senčurju udeležil kot reditelj. »Dogodki na cesti tedaj ne vsem drugega kažejo, da sem videl kaplana Vavpotiča statim v gruči ljudi pred cerkvijo. Dalje sem videl tudi župnika Skerbeca, kako je z viško govoril nekaj množico, ki je nato vpila: Dol z Barletom! Dol z Pibrom, našim župnikom! Živijo kaplan Vavpotič! Dol s kapljonom Vavpotičem! Živela republika! Pa tudi drugi. Kdo je vpil, ne vem. Po končanih dogodkih sem stal z drugimi pred svojo hišo. Prišel je mimo z Brodarjem Anton

Maročnina mesečno
25 Din. za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

SLODENECK

Telefoni uredništva: dnevna služba 2058 — nočna 2996, 2994 in 2058

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Cek. račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inserate;
Sarajevo št. 7563
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

O nacionalizmu

V modernem političnem slovarju bi teko bilo dobiti kraljevico, ki bi bila toliko zlorabljena in po nemarjem imenovana kakor je izraz »naroden« ali kakor sedaj pravimo »nacionalen«. Vai vemo, da je pretiran nacionalizem pahlil svet v krvavi svetovni vojni. Nacionalna nadušnost zlasti Nemcev je v veliki meri zakrivila vojno. Misili bi, da bo povojna Nemčija izmodrena in očiščena po tolikih potokih nedolžno prelite krvi postala v tem pogledu strpljivejša in zmernejša. Toda, kako nas preseneča, ko ravno možje istega duha, ki so pahlili Nemčijo v nezadružno vojno, sedaj, ko jih je volj enega človeka zoper spravila na površje, skušajo z isto frazo o »nacionalnem katolištvu« katoliški centrum pritisniti k tlu in očitajo kakemu Brüningu, ki je na bojketu in v ranami aprila svoj patriotizem, — da je on in njegova stranka premuklo nacionalno orientirana. V resnici pa bo vsak, ki pozna razmere v Nemčiji, preje pripravljen soglasiti s Försterjem, ki v prvih februarških Mevlkih svojega berlinskega glasila (»Die Zeit«) analizira politični položaj v Nemčiji in prihaja baš do nasprotnega zaključka. Förster namreč misli, da je centrum vse povojno deselitejo, ko je sodočioval v vladi, imel preveč ozirov na hipernacionalne instikte prusovstva. Vedno se je bil, da bi nacionalno veljal za inferiornega in je tako indirektno ter nehoti pospešil rast prusovskega rasizma in njegove sedanje razuzdanosti.

Sicer je res, da se borba za »nacionalizem« in njegovo monopolizacijo običajno razvije ob raznih volilnih kampanjah, po doseženih rezultatih pa se to priljubljeni orodje desničarskih strank spravi v rotopartnico do pribinjanja volilnega voja. Toda prav tako je res, da imajo gotove politične skupine izreden interes, da v javnosti trajno vzdržujejo pri nepoučeni ljudski masi mnenje, da zlasti katoličani niso in ne morejo biti nacionalno dobrji in dovolj zanesljivi. Tudi pri nas se izvesno časopisje, predvsem ono, ki ga vodi in kontrolira masonerija, mnogo prizadeva, da jugoslovanski katolicizem oklevena kot nepatriotičen, državno nezanesljiv ali naravnost kot protidržaven element. Pri tem gre največkrat za čustveno, dočeli subjektivno nerazpoloženje poedincev proti katolicizmu, ki more, zaniranu v javnost, biti le v skodo potrebnih strupljosti in mirnemu soščiju v državi.

Kaj je torej s katoliškim nacionalizmom?

Ako govorimo naprej čisto splošno, po našem mnenju nacionalno čuti in dela občudivo tisti, ki postavlja interese vsega naroda nad osebne egoistične interese. Ce je Platonov izrek resničen, da je Slovek že po svoji naravi bitje, ki šele v sožiju in pripadnosti k ljudstvu more izpolniti svoj življenski cilj, potem je nacionalna usmerjenost — temeljno morda na nagonu ohranitve rase — pri človeku podana že sama po sebi kot naraven postulat. Vprašanje je le, koliko Slovek to naravno dispozicijo, ki mu je dana že od Stvarnika, tudi praktično razumsko uporablja ter udejstvuje. Sele tu gredo največkrat poti vsaksebi.

Kar tiče našega konkretnega odnosa do obstoječe države, v kateri živimo — in s tem tudi našega nacionalizma, smo že ponovno in nedvoumno izpričali svojo voljo do pripadnosti k Jugoslaviji in ljubezen do te države, ki so jo soustvarjali tudi najboljši možni katoliški kova. Jugoslavija nam katoličanom ni le nek zaokrožen geografski pojem, ampak izraz nacionalnega sožitia treh bratov, pri čemer smo vedno le občivali, da se državna sreha Jugoslavije ne razteza tudi nad ostale, enako-krnne naše brate.

Takšnemu širokemu pojmovanju jugoslovancev pa utegne nasprotovati vsako mišljenje, ki bi se dalo voditi od enostranskih sektarskih, gospodarskih ali tudi političnih vidikov. Takšne stvari z bistvom nacionalizma tudi nimajo nobene prave zvezne. Vzemimo primer. Nikogar ni, ki bi imel pomisleke glede nacionalne lojalnosti naše sedanje narodne skupščine. Saj so vsi njeni poslanici kandidirali na eni in isti vsevravni listi. Toda ko gre za notranjo ureditev države, se med samimi poslanci in senatorji kažejo razna mišljenja in stališča, kakor smo v zadnjem času večkrat čitali. Ali bi radi tega smeli koga od prizadetih gospodov osumiti za nepatriota? Vsakdo ve, da je po vseh državah bila in bo ravno notranja državna oblika predmet najbolj razgibanih debat in da v tem osiru kakre absolutne popolne oblike sploh ni mogoče najti. Končno za dobrobit naroda niti ni toliko odločna oblika kakor duh ustave in uprave.

Büti nacionalen se po našem mnenju pravi — postaviti se v službo vsega naroda. Bistvu nacionalnosti nasprotuje vsako priviligerjanje le ene ljudske plasti pred drugimi, pa naj bo to v opravi, gospodarstvu ali sicer v socialnem oziru. Enakim dolžnostim morajo v pravno urejeni državi odgovarjati tudi enake pravice. To budij v državljanih zavest pravne varnosti in veselja do dela pri rasti in gradbi skupne domovine. Hugenberg in Hitler, ki mečeta na cesto preizkušeno in zvesto uradništvo, delata zato nemški domovini slabo uslužbo. Za resnično nacionalno čutečega, demokratičnega moža je zadoščenje in ponos, ako more reči: Služim domovini, to se pravi služim dobrobiti vsega naroda!

Nacionalni delavec se popolnoma posveti eni ideji, — ideji nacionalne skupnosti. Kdor pa se postavi v službo ene ideje, ne sme prezeti reda, ki vredna tudi v kraljestvu idej. Treba je, da se podreja vse osrednji, zadrži, to je božji ideji. Kakor tudi je nacionalna ideja velika in sveta, se delo za njo brez odnosa do Bogu spreminja v malikovalsko službo. Radikalni nacionalistični desničarji na to nujno medsebojno zvezlo največkrat pozabijo. Sicer imajo tudi oni svojega bog — kakor vidimo v Hitlerjanstvu, ki ga pa pojmujejo kot rasnega genija, kot svojega »velikega zavezniškega, ki v krščanskem smislu nima nič boljšega na sebi. To je bog sovra-

Izpred Državnega sodišča za zaščito države

Drugi dan čitanja izpovedi prič

Belgrad, 28. februar. 1. Danes dopoldne ob 8 se je pred državnim sodiščem za zaščito države nadaljevala razprava proti Janezu Brodarju in tovarjem. Takoj po otvoritvi se je pridelo zoper čitanje izjav

Dr. Branko Alujević

Dr. Branko Alujević je izjavil: Na shodu v Senčur sem bil poslan kot delegat banovinskoga tajništva JRKD v Ljubljani. Odpeljal sem se z dr. Rapetom. V Senčuru sem bil skoraj ves čas zvaren okrajnega načelnika in orožniškega podporočnika Rakiti. Takoj po prihodu v Senčur sem opazil, da se zbirajo ljudje iz drugih krajev, ki so prihajali na kolesih. Njihovo vedenje je jaeno kazalo, da so neprijateljsko razpoloženo napram poslancu Barlettu in da misijo motiti mirek tok shodu. Že pred začetkom shoda so skušali vreti na zborovalni prostor in izpolniti dvorišče tako, da ne bi mogli naši prisostni priti več noter in poslušati govornike. Zandarmerijska patrola je hotela to prepričati in je že takrat pritolj do življanja v klicev, ki so poveljevali voditelje sedanja opozicije. Zborovanje so mireni tudi ženske iz sosednjih hiš z raznimi medicicami, predvsem z vzklikom, da izdajamo slovenstvo in slovenski narod. Ker sem bil v bližini, sem bil v nevarnosti, da me iz sosednjega okna poljejo z mrizo vodo. Dokler je trajalo zborovanje, so napseni poskušali vdreti na zborovalni prostor in izvajati vlaščansko zmedo. Temu se je uprisla žandarmerija. Videl sem, kako je nekdo zgrabil za karabinovo orožnik in mu je skušal iztrgati z rok, kako so tudi izvili sabljo žandarmerijskemu podporočniku. V tej zmedni je podporočnik Rakiti potegnil iz žepa revolver in z njim zapretil hujšakom. Takrat je pa naenkrat padel in sosednje hiše strel, kateremu je sledila toča kamenja in polen. Nato je žandarmerija strejčala saivo in razgnala ljudi v cerkev in za hične zidove. V tem času je zborovanje končalo ter so takrat govorniki brez razlike pozvali poslušalce, da se mirno razdejajo. Okrajni načelnik dr. Ogrin pa je stopil pred zborovalni prostor med nasprotnike in to posebno pred bivšega poslanca Brodarja, katerega edino na videz pozna, ter ga pozval, naj naroci svojim ljudem, da se tudi oni mirno razdejajo, ker bodo enako storili vsi zborovalci brez razlike. Brodar je na to jasno in določeno odgovoril: »Moji ljudje so popolnoma mirni. Vi pa recite vašim ljudem, naj se mirno razdejajo.« Te besede sem mogel dočasno slišati, ker je bil okrog okrajnega načelnika Brodarja v tistem momentu praznata. Nasprotniki so tudi po končanem zborovanju naprej vplili in so padali proti poslancem in proti vladni. Slišal sem te vzklike: »Dol z izdajavci, dol z krvavo vlado, dol z diktaturom, živio Korošec, dol Živković, živio svobodo!« Nato sem zoper blizek do dr. Rapetu, katerega je masa enako izvivala, ter ga zval, naj se poda med nasprotnike in naj tam govori. Toda on

posameznih prič pred preiskovalnimi sodniki o dogodkih v Senčuru. Hrastju, Primskemu, Cerkljah in drugod. O dogodkih v Senčuru so bile prečitate izpovedi sledenih prič:

Dr. Branko Alujević

je pripomnil, da gre, toda samo na cestno odgovorost tistih, ki so ga vabil, da se mu ne bo niz zgodilo. V tem trenutku mi je reklo neki gospod: »Ali se mare ne spomniti tistega slovenskega politika, ki se je pustil kamenjati, samo da dokaze, da so njegove besede živa resnica?« Z dr. Rapetom in drugimi, gospodi sem nato odpotoval v avtomobilu, ker smo moralni tako rekoč bežati, da se izognemo kamnu, ki so leteli za nami. — Ko sem stal na terasi, so tiste ženske vplile name: »Ti si izdajalec slovenskega naroda in slovenskega jezika! Neki moški je vrgel z tega okna cel škat vode na mene. Ko so padali prvi streli, sem se nahajal v bližini orožnikov. Takrat je masa navalila na orožnike. Orožniki so napravili protisunek z nasprotnimi bivanjeti in so gnali maso čes ceso. En od mase je zbežal na dvorišče nasprotnice hiše. Da je to Umnikova hiša, mi ni bilo znano. Na tem dvorišču sem viden že prej nekaj ljudi. Od takrat je tudi začelo padati kamenje na orožnike in s kamenjem tudi polena. Takrat je podporočnik Rakiti stopil na ograjo tega dvorišča in takrat je padel prvi strel, ki je bil očvidno iz revolverja. Sele po tem strelu sem viden, da je začel streli proti dvorišču že ograjo tudi podporočnik Rakiti, nakar so streliči, tudi orožniki. V tem trenutku je masa zbežala za cerkvijo in v ulico poleg cerkve ter začela obmetavati orožnike s kamenji in poleni, ki so padali že tam stojede hiše. Se pred shodom sem viden, kako je masa skudila razbijoro orožniški kordon. Ce je vodil to mesto, ki je približala za mojim hrbotom, nisem opazil. Janezu Brodarja sem viden pred strelijanjem, kako je hodil med ljudmi in se z njimi razgovarjal. Nato je pa v spremstvu drugega, bolje občutenega možakarja sel proti ograji nasprotnice hiše in je od tam, to je od Umnikove hiše, opazoval razvoj dogodka. Pri tem se je pogovarjal z nasprotnimi kmeti, ki so od časa do časa prihajali k njemu in se tako ločili od središča gruč, kateri pa so se po razgovoru ponovno vrstile. Po strelijanju se je ta Brodar vrnil z ostalimi, pred prostor pri cerkvi, ter je stopil na sredno cesto v spremstvu možakarja, ki sem ga poprej omenil. Takrat je stopil k njemu okrajni načelnik dr. Ogrin. Sledil je razgovor, katerega sem že prej omenil, Antonu Umniku ne poznam. Ali je bil že tisti možakar Anton Umnik, mi ni znano. Bil pa je močan možakar, dobro občuten, in se mu je poznalo že po zunanjosti, da je tudi on eden od vplivnejših oseb. Po prihodu župnika Skrbca sem bil v gostilni, in zato ne morem v tem pogledu nenesar izpovedati.

Podpeskar Matija

Podpeskar Matija z Brega 12 je izjavil pred preiskovalnim sodnikom sledete: Tisti teden pred 22. majem so bili napovedani razni politični abodi JRKD v našem okraju, pa sem večkrat slišal od raznih strani, da bodo ti shodi razbiti. To so mi pravili politični somišljenci, ki so to zvedeli iz vrst prisostov vseh klerikalne stranke. Govorilo se je posebno glede Senčurja, da bo tam posebno hudo in da pride tja čez 500 kolezarjev iz kamniškega in ljubljanskega okraja. O vsem tem sem obvestil dr. Rapetu, ki je prišel v nedeljo 22. maja v Kranj z avtomobilem v družbi dr. Alujevića in Colnaria. Povedal sem jima, kaj sem zvedel o dopoldanskih shodih, to je o shodih na Primskovem in v Predvoru, da so bili namreč razbiti.

Ko smo prišli v Senčur, smo videni veliko množico ljudi na cesti pred Gašperlinovim dvoriščem. Se vedno pa so prihajale množice kolezarjev ter se zagnale v orožnike. Vsi kolezarji so imeli večino zeleno krovatko. Množica je postajala čim dalje večja, posebno, ko so se prišli ljudje iz cerkve.

Shod poslanca Barletta je bil napovedan za 3. popoldne, pričel pa se je ob pol 4. Do otvorilive sem bil na cesti poleg tistega kordonja, ki je bil pri Grajsarjevem hlevu. Orožniki so zapirali pot

videl, da bi bil Krč hotel prijeti za puško orožniku in da bi bil vpilj: »Čakaj hudič, saj te poznam! Boš že dobili ali da bi grozil, da nas bo prišlo že veliko več, kakor nas je sedaj. Ne on, ne nihče drugi iz naše skupine ni vpil ne živo svoboda ne živo republiko, kar lahko potrdim s prizgo. Svoje kolo sem pustil potem pri svojem stircu in prišel v Senčur od zadaj pri cerkvi, kjer ni bilo zastrupeno. Sel sem tudi na dvorišče Gašperline gostilne. V Senčur sem sicer prišel z zeleno krovatko, ki sem jo pa pozneje odstranil ter so me zato orožniki pustili na shod.

tudi proti Visokem in proti Sp. Brniku, ki pelje naprej v Kamnik. Slišal sem vzklike: »Živio Korošec! Dol z Barlettom! Živela samostojna Slovenija!« Tisti teden pred 22. majem so bili napovedani razni politični abodi JRKD v našem okraju, pa sem videni veliko množico ljudi, kakor nas je sedaj. Ne on, ne nihče drugi iz naše skupine ni vpil ne živo svoboda ne živo republiko, kar lahko potrdim s prizgo. Svoje kolo sem pustil potem pri svojem stircu in prišel v Senčur od zadaj pri cerkvi, kjer ni bilo zastrupeno. Sel sem tudi na dvorišče Gašperline gostilne. V Senčur sem sicer prišel z zeleno krovatko, ki sem jo pa pozneje odstranil ter so me zato orožniki pustili na shod.

Ko je približno ob pol 4 prišel iz smeri, od župnika ali od cerkve poslanca Barletta, ga je občinstvo sprejelo z Živo vzklikom, Dol z Barlettom! Živio Korošec! Na dvorišču orožniki niso puščali tistih, ki so imeli zeleno krovatko, kakor tudi ne onih, ki so jih župnik poznali kot strastne nasprotnike. Na dvorišču se je zbralo okoli 200 oseb, od katerih pa je precej del dvorišča skoraj takoj zapustil, ker se je slišalo zunaj strašno vptje in da je strehe, deloma tudi na dvorišču začelo padati kamenje.

Orožnik se potiskal množico, ki je postajala vedno bolj in bolj agresivna, od vhoda stran. Bil sem prisoten že pri raznih demonstracijah, toda še nikdar nisem viden, da bi bili ljudje tako nasilni, njegovo delo dragoceno in plodonočno za občinstvo slovenske kulturo. Katoličan bo spoštoval domovino svetega, svojo bo pa ljudi.

Za nas jugoslovanske katoličane je nacionalno delo in žustovanje nekaj samo po sebi danega. Za narod delamo in žrtvujemo, ne da bi za to izgubljali mnogo lepo zvenedih besed. Ako od časa do časa tudi v javnosti to poudarimo, storimo to radi tega, ker je izvenčni tisk toliko klevetanja in natoljevanja razbil že nas, misleč, da s takim opravkom služi nacionalni ideji. Dolžni smo pa to tudi spominati tistih mož iz naših katoliških vrst, ki so se borili in umrli za našo veliko skupno domovino. Dolžni smo pa storiti tudi v počastitev tisoč let, ki so naši.

Strelec Franc

Priča Strelec Franc, trgovec, izpoveduje, da je

zega dne sem bil na dvorišču Gašperline gostilne. Tedaj, ko so prišli ljudje iz dnevnih orožnikov, ki so vplile, in sicer tako, da so bile kar zariple v obrat. Brodarjeve dekle, med katerimi je bila tudi Umnikova hčerka, so posebno glosno kritale in so skušale skozi okno metati polena na nas, kar se jim je pa le slab počasno. Razložili sem klice: Izdajalc! Živio Korošec! Živela samostojna Slovenija! Padali pa so tudi drugi vzklik, kateri so vplile, in sicer takoj na trgu padali vitezki. Razložili sem klice: Izdajalc! Živio Korošec! Živela samostojna Slovenija! Padali pa so tudi drugi vzklik, kateri so vplile, in sicer takoj na trgu padali vitezki. Razložili sem klice: Izdajalc